

Møte torsdag den 30. november 2006 kl. 10

President: Solveig Horne

Dagsorden (nr. 24):

1. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forbud mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn (Innst. S. nr. 48 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 18 (2005-2006))
2. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om en norsk kulturkanon (Innst. S. nr. 49 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:97 (2005-2006))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om tiltak for å begrense elektrisitetsbruken i husholdninger (Innst. S. nr. 33 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 82 (2005-2006))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Torbjørn Andersen, Kenneth Svendsen og Jan Arild Ellingsen om konsekvensutredning og folkeavstemning om vern av Vefsna (Innst. S. nr. 32 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:101 (2005-2006))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Peter Skovholt Gitmark, Gunnar Gundersen, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og Ivar Kristiansen om å delegere konsesjonsmyndigheten for mikro- og minikraftverk til den enkelte kommune (Innst. S. nr. 52 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:4 (2006-2007))
6. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Finnmark fylke, Kirsti Saxi, har tatt sete.

Representanten Carl I. Hagen vil framsette et representantforslag.

Carl I. Hagen (FrP) [10:02:21]: På vegne av representantene Inge Lønning, Berit Brørby, Lodve Solholm, Ågot Valle og meg selv vil jeg fremme forslag om endringer i Stortingets forretningsorden som gjelder behandling av saker om konstitusjonelt ansvar.

Presidenten: Representanten Line Henriette Holten Hjemdal vil framsette et representantforslag.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:02:57]: På vegne av Ola T. Lånke, May-Helen Molvær Grimstad og meg selv ønsker jeg å fremme et representantforslag om tydeliggjøring av forsyningssikkerheten og om å gi staten rett og plikt til ny kraftproduksjon.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forbud mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn (Innst. S. nr. 48 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 18 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Espen Johnsen (A) [10:04:32] (ordfører for saka): Spørsmålet om å tillate reklame for livssyn og politiske budskapar i fjernsyn har vore diskutert og vurdert av Stortinget ei rekkje gonger. Ved dei aller fleste anledningane er det eit solid fleirtal i Stortinget som har avvist forslaga om politisk reklame i fjernsyn.

I førre periode fremma likevel Bondevik II-regjeringa på nytt dette forslaget, og det fekk den gongen fleirtal. No er det slik at dei som då var fleirtalet, no er mindretalet, og difor er saka oppe på nytt.

Dagens regjeringsparti har heile tida hatt som utgangspunkt at vi ikkje ønskjer reklame for politiske budskapar og parti på fjernsyn, og difor har Regjeringa fremma denne stortingsmeldinga, der ein klargjer at ein ikkje ønskjer å opne for denne typen reklame.

Standpunkta dei ulike partia imellom er dei same no som før, og eg er sikker på at dei ulike partia vil gjere greie for sine syn i debatten.

For Arbeidarpartiet, og eg tør ta med SV og Senterpartiet, er det slik at vi meiner politisk reklame på fjernsyn ikkje er noko sagn, det er ikkje noko vi treng, og det vil ikkje bidra til at den politiske debatten, den politiske interessa og deltakinga vil bli større og betre. Og det er det vi er mest opptekne av – korleis vi kan skape meir og betre politisk debatt, og korleis vi kan få fleire til å delta.

Eg meiner den erfaringa vi har med politisk reklame i fjernsyn i andre land, f.eks. i USA, eigentleg viser med all tydelegheit at dette er noko vi må prøve å unngå. Veldig ofte er dei politiske debattane komplekse, det krevst avvegingar, det krevst forklaring og drøfting. Reklame på fjernsyn er neppe ein god måte å sikre desse omsyna på. Ein forenkla eller fordummande politisk budskap gjennom reklame på fjernsyn er ingen tent med.

Det er mange land som har liknande forbod eller andre avgrensingar, truleg ut frå dei same vurderingane.

Eg ser at det ofte er omsynet til ytringsfridomen som er grunngevinga for at ein vil tillate politisk reklame på fjernsyn. Hadde ytringsfridomen vore trua, hadde politiske budskap eller livssynsbudskap ikkje hatt moglegheit til å nå fram i den offentlege debatten, hadde eg òg vore bekymra. Men vi meiner det i like stor grad er slik at det at vi beheld eit forbod mot politisk reklame på fjernsyn, er

med på å tryggje den reelle yringsfridomen – tryggje reelt like vilkår for meiningsytring.

Fjernsynsreklame er dyrt både å produsere og å distribuere. Fjernsynet har sterkare gjennomslagskraft enn andre medium, og m.a. difor ville det vere uheldig og ikkje ønskeleg at nokre få parti eller grupper som er store og økonomisk sterke, skulle kunne leggje premissar for den offentlege meiningsdanninga der andre ikkje har moglegheit til å stille opp og delta.

Ein kunne kanskje tru at vi i Arbeidarpartiet ville sjå positivt på politisk reklame på fjernsyn, ettersom vi er eit såpass stort parti som vi er, og truleg har andre føresetnader for å finansiere reklame enn det enkelte mindre parti har. Men det er altså for vår del ei prinsipiell haldning å sikre likeverdige vilkår for å delta i den offentlege debatten. Vi meiner at både dei politiske partia, andre interessegrupper og religiøse organisasjonar har mange og gode moglegheiter til å få fram sine meiningar i den offentlege debatten utan at det er nødvendig med reklame i fjernsyn.

Det å skilje mellom politiske budskap og budskap om livssyn er ikkje i alle samanhengar noko lett skilje. Derfor er det også riktig, som Regjeringa foreslår, å halde ved lag forbodet mot fjernsynsreklame for både politiske budskap og for livssyn.

Til slutt vil eg seie at det er bra at Kristeleg Folkeparti støttar opp om regjeringspartia sine vurderingar, og at dei går vekk frå den linja dei la seg på i Bondevik-regjeringa. Det gjer dette fleirtalet enda større og betre. Den meldinga Regjeringa har lagt fram, og som fleirtalet no sluttar seg til, inneber at vi vil fortsetje med den praksisen vi kjenner i dag, og som eg trur dei aller fleste meiner er ein god praksis, med forbod mot reklame for politiske partibudskap og livssyn.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:09:06]: Kringkastingsloven setter forbud mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn. Dette forbudet har Fremskrittspartiet ved flere anledningar foreslått opphevet, men det er opprettholdt av Stortingets flertall.

I NOU 1999: 27, «Ytringsfrihed bør finde Sted», gikk Ytringsfrihedskommisjonen inn for å oppheve dagens lovforbud. I stortingsperioden 2001–2005 varslet regjeringa Bondevik II at den ville legge frem forslag om å oppheve forbudet. Det daværende flertallet på Stortinget sluttet seg til dette. I NOU 2004: 25 – Penger teller, men stemmer avgjør, foreslo Demokratifinansieringsutvalget, på bakgrunn av meldinga, fire alternative reguleringsregimer. Regjeringa Bondevik II sendte deretter ut på høring et forslag om en oppheving av forbudet, erstattet med et temporært forbud i forbindelse med valgkamper.

Politisk fjernsynsreklame er tillatt i en rekke land. Slik reklame har vært tillatt i Finland siden 1991. Politisk fjernsynsreklame i Finland er underlagt få begrensninger. Det er f.eks. ingen lovbestemmelse som begrenser hvor mye politisk reklame som kan kjøpes eller hvor lange reklameinnslagene skal være.

Jeg vil videre vise til at det siden 1951 i Storbritannia har vært vist såkalte Party Election Broadcasts på fjernsyn før parlamentsvalg. Dette er sendetid som partiene får til-

delt uten å måtte betale for det. Ordningen fungerer i dag også ved lokalvalg og europaparlamentsvalg. I tillegg får partiene tildelt gratis sendetid ved andre årlige politiske høydepunkter, f.eks. i tilknytning til dronningens årlige tale og i tilknytning til partikonferanser o.l.

I Tyskland tillater lovverket at registrerte politiske partier kan reklamere på fjernsyn i forkant av valg. Alle registrerte partier har rett til gratis sendetid på de offentlige tv-stasjonene i perioden før valg. Det er ikke tillatt kun å gi reklametid til partier som allerede er valgt inn i Forbundsdagen. Partienes størrelse får likevel betydning ved at sendetiden fordeles etter partienes oppslutning. Alle registrerte partier kan i tillegg kjøpe reklametid på kommersielle tv-stasjoner i den samme perioden. Prisen er fastsatt til de kostnader tv-stasjonen måtte ha i forbindelse med sendingen.

Det er for øvrig velkjent at politisk reklame er tillatt i USA og der ses som en helt sentral del av ytringsfriheten.

Tilbake til Ytringsfrihedskommisjonens innstilling. Kommisjonen ble oppnevnt i 1996 av regjeringa Brundtland III for å foreta en grunnleggende gjennomtenkning av ytringsfrihetens stilling i vårt samfunn. Et kjernepunkt for arbeidet var en revisjon av ytringsfrihetens grunnlovsværn. Kommisjonens flertall mente at politisk reklame burde tillates. Flertallets begrunnelse for å tillate politisk reklame i fjernsyn var bl.a. at selv om ikke alle typer ytringer har et like sterkt krav på vern, må man ha store marginer for uønskede ytringer. Det betyr at hvis man først har en kanal der det er åpnet for innslag som ytreren selv betaler for, skal det meget sterke argumenter til for å forby visse typer ytringer. Det ble bl.a. pekt på at dagens forbud mot politisk reklame i fjernsyn kan ha paradoksale effekter så lenge annen reklame er tillatt. Flertallet eksemplifiserte dette med at livsstilsreklame, som ofte vil være av klart manipulerende karakter, er tillatt, mens livssynsreklame skal være forbudt.

I høringsrunden støttet et flertall av høringsinstansene kommisjonens forslag, hovedsakelig med henvisning til at politiske ytringer bør ha et særlig vern, og at det er vanskelig å begrunne en forskjellsbehandling av ulike medier. Politisk reklame er tillatt i trykte medier, på nettet og i radio. For øvrig fremgår det i meldinga at det er fremtredende jurister som mener at forbud mot politisk reklame er grunnlovstridig og/eller i strid med Den europeiske menneskerettighetskonvensjonens artikkel 10.

Fremskrittspartiet konkluderer med at det er en rekke forhold som taler for å oppheve dagens forbud. Ytringsfriheten er en fundamental verdi i et moderne samfunn. Forbudet representerer en begrensning av ytringsfriheten. Vi mener at en oppheving av forbudet vil styrke gode rammer for politisk debatt og en demokratisk valgprosess.

Med dette vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag.

C a r l I . H a g e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Ulf Erik Knudsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Olemic Thommessen (H) [10:14:34]: Spørsmålet vi diskuterer nå, dreier seg om ytringsfrihetens grenser. Ytringsfriheten er et sentralt og grunnleggende prinsipp i vårt samfunn, i vårt demokrati. Det bør vektige og meget gode begrunnelser til før man gjør innskrenkninger i det som er ytringsfrihetens utgangspunkt, nemlig at vi skal kunne si det vi ønsker å si. I denne saken er det, så vidt Høyre kan se, ikke anført spesielt gode grunner for at man skal gjøre en innskrenkning i ytringsfriheten.

Saksordføreren nevnte på vegne av regjeringspartiene at politisk reklame eller reklame for livssyn er ikke noe vi trenger. Nei, trenger – det kan nok være, det, det er mye vi ikke trenger. Men det er jo heller ikke slik at ytringsfriheten skal begrenses ut fra et slikt resonnement. Begrensningen må jo skje ut fra mye strammere prinsipper enn det som der beskrives.

Det var også sagt at det var viktig å ha reelt like vilkår. Ja, det kan være det. På den annen side har vi jo da reklame f.eks. innenfor det politiske og masse andre plattformar, aviser, det lages foldere, det lages politisk agitasjonsmateriale fra partiene i valgkampene. Det er jo stor forskjell på i hvilken grad man har økonomisk rygg til å gjøre det, og TV-mediene er vel tross alt ikke så forskjellige at det skulle være grunn til å ha spesielle regler akkurat for dette.

Derfor går vi inn for å støtte forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre, om at reklame for livssyn og politiske budskap bør være tillatt i vårt land.

May Hansen (SV) [10:17:35]: Kringkastingsloven setter i dag forbud mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn. Ved flere anledninger er dette forbudet foreslått opphevet, men forbudet er opprettholdt av Stortinget. Regjeringa foreslår nå gjennom behandlingen av denne meldingen å opprettholde det forbudet. Det er SV glad for. Reklame for livssyn og politiske saker, argumenter eller ideologier dreier seg i stor grad om overbevisninger av personlig karakter, og slik reklame kan virke støtende for mange mennesker.

Politisk reklame kan gi mottakerne et skjevt bilde av kompliserte spørsmål som egner seg i helt andre fora og i en åpen debattform, ikke i et innpakket budskap som påvirker i en bestemt retning, og som kan villedde mottakeren. Den erfaringen har vi jo alle når vi ser på ordinær reklame som sendes daglig i fjernsynsmediene.

Reklameproduksjon og kjøp av framvisninger i beste sendetid er meget kostbart. Det vil oppstå skjevheter i forhold til hvem som har nok ressurser til å kunne kjøpe seg denne type formidling, og hvem som ikke har det. Det er ikke ønskelig fra SVs ståsted ytterligere å forsterke de skjevhetene som allerede finnes når det gjelder ytringsfrihet og informasjonstilbud. En rekke andre europeiske land har også forbud eller begrensning i adgangen til å sende reklame for politiske budskap, som f.eks. Danmark, Storbritannia og Tyskland.

De mest brukte argumentene mot forbud mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn er at det begrenser ytringsfriheten. Dette er vi uenig i. Opprettholdelse av forbudet begrenser ikke ytringsfriheten. Alle partier,

interesseorganisasjoner og religiøse organisasjoner har mange muligheter til å ytre seg i den offentlige debatten – det kan være hjemmesider, arrangerte møter, diverse materiell som sendes ut, debatter gjennom massemediekommunikasjon som TV, radio, webmøter, stands, demonstrasjoner osv. Forbudet er verken i strid med Grunnloven § 100 om ytringsfrihet eller et hinder for fortsatt å stimulere og styrke gode rammer for politisk debatt og en demokratisk valgprosess.

Fjernsynet er et medium med stor kontaktflate og spesielt sterk gjennomslagskraft med stor innvirkning på meningsdannelsen. Reklame på fjernsyn påvirker og treffer flere enn reklame i andre medier. Skulle aktørene bli holdt utenfor på grunn av manglende finansielle ressurser, ville det være et brudd på prinsippet om like muligheter til å fremme sitt budskap.

Ytringsfriheten skal gjelde for alle. Det er allerede mange i dag som ikke har noen stemme inn til storsamfunnet, som stoppes av f.eks. fordommer og manglende muligheter for å snakke sin sak. Politisk reklame og livssynsreklame på fjernsyn vil forsterke disse forskjellene.

Erling Sande (Sp) [10:21:06]: Fjernsyn er eit medium med særskilt stor gjennomslagskraft, og reklame i fjernsyn har stor effekt. Det er ingen grunn til å tru at politisk reklame og livssynsreklame ville vere effektlaust dersom det var ope for også denne typen reklame i fjernsyn.

Det er ein freistande tanke å kunne sende senterparti-reklame ut gjennom TV-skjermene i dei tusen heimane. Med flott, grøn bakgrunn kunne partileiar Åslaug Haga spasere gjennom velhalde kulturlandskap medan ho fortalde sjåarane kor viktig det er å sikre god eldreomsorg og god skule over heile landet. Kanskje kunne ho overlevere ein sjekk til Senterpartiet sin ordførar i Førde, Nils Gjerland, og på den måten få fram det lyftet som Senterpartiet, Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti har gjort for kommuneøkonomien. Smilande sjukeheimsbebuarar og skulebarn kunne syngje i bakgrunnen. Saman kunne dei gå vidare langs vegen og slå av ein prat med samferdslestatsråd Navarsete, som stod og asfalterte, og dei kunne peike bort på dei to herrane Lars Peder Brekk og Per Olaf Lundteigen som var i ferd med å installere breiband til stadig nye husstandar. Alt dette før ei ferje segla inn i solnedgangen med utvida rutetid og ei smilande Magnhild Meltveit Kleppa bak roret.

Med god sponsorinntekt kunne desse bileta flimre over TV-skjermene seint og tidleg, i ytringsfridomen sitt namn og utan protestar og kritiske spørsmål frå opposisjonen.

Jau, visst er det freistande. Men hadde det tent samfunnsdebatten? Eller hadde det vore med og danna eit skeivt bilete av spørsmål som ofte er langt meir kompliserte? Eg trur dessverre det siste, og det sjølv om eg er overtydd om at Senterpartiet har dei beste løysingane for dette landet.

Kor hyppig dei glade senterpartibileta hadde flimra over skjermene, hadde vore avhengig av kva inntekter partiet hadde. Eit parti eller ein organisasjon med store ressurser kunne sende reklame langt oftare enn eit parti

med mindre ressursar. Ytringsfridomen er meint å gjelde alle. I eit slikt tilfelle ville han berre gjelde dei som hadde nok ressursar til å kome ut med budskapet sin. Ein ville dermed kunne forsterke den skeivfordelinga i forholdet mellom ytringsfridom og informasjonstilbod som allereie er i dag.

Det kunne jo hende at nokre av dei andre partia hadde sett seg leie på reklamen frå Senterpartiet og sett det turvande å setje inn litt motreklame, der ein i større eller mindre grad problematiserte løysingane til partiet og kanskje hadde eitt eller to reale sleivspark. Hadde ei slik bok-sjeng gjennom tv-ruta – der kveldsfilmen blei avbroten av reklame for to ulike politiske retningar annankvar gong – vore ein styrke for den norske samfunnsdebatten? Eg trur ikkje det. Ressurssterke interesser ville fått langt større innverknad enn dei med mindre ressursar.

Vi er ikkje åleine om å sjå desse problemstillingane. Ei rekkje land har restriksjonar når det gjeld fjernsynsreklame. Eksempel her er fleire av vår naboland. Dersom det er slik at Høgre og Framstegspartiet for å styrkje ytringsfridomen er villige til å regulere reklamen ved å pålegge tv-stasjonane å fordele tid til ulike parti og setje av ei viss tid i tv-stasjonane til dette formålet, er det grunn til å spørje: Kvifor er ein då ikkje villig til og like ivrig etter å gjere det same når det gjeld politisk debatt? Kvifor fremjar ein ikkje då forslag i dette rommet om at tv-stasjonane burde bruke så og så mange timar og så og så mange dagar på å sende politisk debatt, der ein kunne få fram ulike politiske syn?

Senterpartiet støttar Regjeringa i synet på at ytringsfridomen er godt teken vare på gjennom dei moglege partia og organisasjonane i dag har til å presentere synspunkta sine i den offentlege debatten. Vi støttar derfor ei vidareføring av forbodet mot politisk reklame og livssynsreklame i fjernsyn.

Gunnar Kvasheim (V) [10:25:13]: Venstre er for at det åpnes for reklame for livssyn og politiske budskap også i fjernsyn. Det er ikke mulig å begrunne godt at det skal være tillatt å ha politisk reklame i én type medium, mens det skal være forbudt i andre medier. Det er et unaturlig skille, som bør oppheves.

Venstre er enig med flertallet i Ytringsfrihetskommisjonen, som i sin innstilling sier klart fra at politisk reklame i fjernsyn vil bidra til å styrke ytringsfrihetens kår.

Jeg synes den argumentasjonen som flertallet anvender i sin innstilling i dag, ikke er godt tilpasset dagens situasjon. Innstillingen kunne på mange måter like godt ha vært skrevet for 20 år siden. Argumentasjonen er på ingen måte oppdatert i forhold til den teknologiske utviklingen, og en drøfter heller ikke de dilemmaene som en i dag står overfor når det gjelder det praktiske.

Hvordan kan en f.eks. begrunne at det skal være anledning til å ha politisk reklame i P4, en riksdekkende radio-sending, mens det skal være forbudt å ha politisk reklame i en regional tv-sending? Hvordan kan en være åpen for at en skal kunne annonsere i medier hvor det koster i hundretusenkroneklassen å kjøpe én eller flere helsider, mens en ikke skal kunne annonsere i titusenkroneklas-

sen i et lokalt fjernsynsmedium? Det siste har vi sett har vært effektivt når det gjelder små partier. I Rogaland brukte Pensjonistpartiet den lokale fjernsynsstasjonen for å nå ut med sitt budskap. Jeg er ikke i tvil om at f.eks. det regionale fjernsynsmediet kan bidra til at også små partier og små grupperinger kan nå fram mer effektivt med sitt budskap hvis det konsentreres.

Disse problemstillingene er ikke drøftet i innstillingen. Det burde de ha vært. I det hele tatt tar en ikke inn over seg den teknologiske utviklingen og de dilemmaene den fører med seg.

Internett gir mange muligheter som ligger i grenselandet mot fjernsynsmediet. Og det er helt naturlig at de som jobber med VG Nett, sier at flertallets innstilling er en gavepakke til dem. Allerede under forrige valg var det linker fra VGs nettside til levende bilder med fremskrittspartireklame. Dette vil en se mye mer av, og en vil også se at partiene tar i bruk dette med levende bilder på Internett, slik at en får en flytende overgang i forhold til tv-mediet. Det vil forsterkes ved web-tv kanalisert via bredbånd, et system som mange bruker også for å få inn NRKs tv-sendinger.

Jeg er tilhenger av at en kan drøfte og utrede rammeverk som gjør at det blir mulig for flere partier å slippe til med tv-reklame. Det reflekteres også i Venstres forslag.

Flertallet sier i sin begrunnelse at tv-reklame kan bidra til «uheldig» debattform og kan «gi et skjevt bilde av kompliserte spørsmål». Derfor er en mot tv-reklame. Det er et merkelig resonnement. Det er da sannelig politisk aktivitet i dag som gir et ufullstendig bilde av kompliserte spørsmål, og som kan gi en skjev framstilling, men det kunne da ikke falle noen inn å forby de kanalene hvor dette formidles. Så det er overhodet ikke et relevant argument når det gjelder dette medium – og heller ikke andre.

Jeg fremmer med dette Venstres forslag.

Jeg vil avslutningsvis konkludere med at dette er et område hvor teknologiutviklingen og de smarte og gode løsningene den åpner for, vil forme utviklingen i politikken – og ikke politikerne. De har gjennom den innstillingen som flertallet legger fram, på mange måter abdisert.

Presidenten: Representanten Gunnar Kvasheim har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Trond Giske [10:29:36]: Jeg er glad for at komiteens flertall gir sin tilslutning til Regjeringens forslag om at dagens forbud i kringkastningsloven mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn fortsatt beholdes.

Bakgrunnen for denne stortingsmeldingen er at regjeringen Bondevik II i forrige stortingsperiode varslet at den ville legge fram forslag om å oppheve lovforbudet mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn som følge av endringen av Grunnloven § 100, og fikk tilslutning i Stortinget til det. Den daværende regjering la imidlertid til grunn – og det er viktig – at den nye grunnlovsbestemmelsen om ytringsfrihet *ikke* skulle være til hinder for at kringkastningslovens forbud mot reklame for

(Statsråd Giske)

livssyn og politiske budskap kunne opprettholdes i sin nåværende form.

Den nåværende regjering går inn for at dagens lovforbud mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn beholdes. Jeg er glad for å kunne konstatere at også Kristelig Folkeparti gir uttrykk for at de er enig med Regjeringen i at forbudet bør opprettholdes. Etter å ha hørt innlegget til representanten Sande om reklameinnslag med representantene Haga og Meltveit Kleppa, kan det kanskje være at noen av partiene på høyresiden vil revurdere sin oppfatning av spørsmålet.

Norge er på dette området også bundet av Den europeiske menneskerettskonvensjonens artikkel 10, som skal sikre et minimum av beskyttelsesnivå for ytringsfriheten. Retten til å ytre seg kan imidlertid innskrenkes på visse vilkår. Det går klart fram av den rettspraksis som er lagt til grunn. Inngrepet må være «foreskrevet ved lov», det må ha et legitimt formål, og det må være «nødvendig i et demokratisk samfunn». Kringkastingslovens forbud mot politisk reklame har for relativt kort tid siden vært prøvd for norsk domstol. Høyesterett bekreftet gjennom sin dom i TV Vest-saken i 2004 at verken daværende § 100 i Grunnloven eller artikkel 10 i Den europeiske menneskerettskonvensjonen er til hinder for å forby politisk reklame i fjernsyn. Høyesterett uttalte også at et forbud mot politisk reklame i fjernsyn ikke vil være i strid med den endrede ytringsfrihetsbestemmelsen i Grunnloven.

Vi er alle enige om at ytringsfriheten er en fundamental verdi i det moderne rettssamfunnet, og at inngrep i denne rettigheten må være godt begrunnet. Formålet med lovforbudet er derfor heller ikke å begrense ytringsfriheten, men snarere å legge til rette for et godt klima for informasjon og meningsbryting i det norske demokratiet. Forbudet mot politisk reklame i fjernsyn bidrar etter Regjeringens mening positivt til dette. En oppheving av forbudet ville skapt et press i retning av å bruke fjernsynsreklame som et virkemiddel f.eks. i partikonkurransen. Fjernsynsreklame er kostbart. I praksis ville effektiv bruk av fjernsyn som reklamekanal hovedsakelig vært en mulighet for aktører med sterke økonomiske ressurser i ryggen. Konsekvensene av en oppheving av lovforbudet ville derfor kunne blitt at synspunktene til ressurssterke grupper ville oppnådd uforholdsmessig stor eksponering. En slik utvikling ville være meget betenkelig, sett ut fra ønsket om å opprettholde en rettferdig og balansert politisk samtale.

Jeg vil også understreke at hensynet til ytringsfriheten må anses som godt ivaretatt gjennom de eksisterende muligheter politiske partier, interesseorganisasjoner og religiøse organisasjoner har til å presentere sine standpunkter i den offentlige debatt.

Det overrasker meg litt at et parti som f.eks. Venstre ikke ser at ytringsfrihet og en god demokratisk debatt ikke bare handler om fravær av regler som begrenser ytringsfriheten, men også om at ulike krefter skal ha en tilnærmet likeverdig mulighet til å komme med sine ytringer. Jeg er ikke i tvil om at Arbeiderpartiet skulle klart å skaffe mest penger til en valgkamp i konkurranse med Venstre, så egentlig hadde det kanskje vært i vår egeninteresse. Men

det må være et felles mål å skape en politisk debatt hvor alle har mulighet til å komme til orde, og hvor ikke de med de sterkeste pengekreftene i ryggen nesten automatisk vinner enhver meningsdiskusjon gjennom de sterkeste virkemidlene.

Kringkastingslovens forbud mot reklame for livssyn og politiske budskap gjelder fjernsynsmediet. Forbudet tar følgelig hensyn til at fjernsynet er et medium med spesielt sterk gjennomslagskraft, og at det antakelig har større innvirkning på folks meningsdannelse enn reklame i andre media. Det viser også de valgene kommersielle aktører tar, i forhold til hvilke reklamekanaler de bruker.

En oppheving av reklameforbudet kunne også fått uønskede virkninger på hvordan selve den politiske debatten arter seg. Forenklinger og omskrivninger foregår nok også i den vanlige politiske debatten, men jeg frykter at fjernsynsmedias reklamekanaler kunne ha forsterket det. Det er imidlertid ikke hovedbegrunnelsen. Hovedbegrunnelsen er hensynet nettopp til ytringsfriheten og en god politisk debatt med bred deltakelse fra alle. Andre land har også tilsvarende regler.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:35:02]: Det var SV-representantens innlegg som fikk meg til å reagere litt, og det er det jeg i utgangspunktet vil kommentere.

Jeg merket meg at etter SVs syn bør vi ikke ha fjernsynsreklame for politiske syn, fordi det kan villedde mottakeren, og fordi noen har mer penger enn andre. Den samme begrunnelsen kunne man også brukt for å forby all reklame, og det er kanskje det som er SVs mål: Vi kan ikke la RIMI få reklamere på tv fordi Kiwi ikke har så mye penger, og vi kan ikke la Coca-Cola få reklamere, fordi en del av reklamen muligens kan villedde noen mottakere til å tro at man blir overlykkelig og får et fantastisk liv bare man kjøper en flaske Coca-Cola.

En annen ting som jeg reagerte på i SVs innlegg, var at man kategorisk slo fast at et slikt forbud ikke var i strid med Grunnloven. Nå er det nytt for meg at SVs representant May Hansen er grunnlovsjurist og ekspert på det området. Men det står vitterlig i proposisjonen at det er strid blant de lærde grunnlovsjurister om hvorvidt dette forslaget er i strid med Grunnloven. Slik sett er det noen jurister som mener at det er det, og noen som mener at det ikke er det. Men vi er altså i den heldige situasjon at vi har May Hansens kunnskaper på dette område.

Det vi diskuterer, er begrensninger i ytringsfriheten. Noen mener at om man har begrensninger i ytringsfriheten, har man ikke ytringsfrihet, men en begrenset rett til ytring – begrenset av hva det politiske flertall vil tillate. Det politiske flertallet består i dette tilfellet av SV, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Jeg merket meg at representanten for Senterpartiet hevdet at vi ville regulere dette ved å pålegge tv-selskaperne å fordele tid til de ulike partiene osv. Når jeg tok frem dette som eksempel, var det fordi man har gjort dette i

andre land. Jeg sa ingen ting om hva vi faktisk ønsker, og hvordan dette bør organiseres i Norge.

Avslutningsvis: I Venstres innlegg ble det påpekt at man har en stadig sammensmelting av teknologiene. Da blir det et paradoks når vi kan se tv-reklame på bredbånd på nettet. Og jeg har aldri egentlig forstått dette at når man driver valgkamp, så kan man kjøpe reklame på nettet, man kan kjøpe helsider i avisen, man kan kjøpe masse tid i lokalradioen, mens det å kjøpe litt reklametid i en lokal tv-stasjon skal være forbudt. Det har jeg vanskelig for å forstå.

May Hansen (SV) [10:38:31]: Undertegnede er ikke jurist, hun er jordmor.

Jeg vil vise til at det er en rekke land som har forbud mot eller begrensninger i muligheten til å vise politisk reklame på fjernsyn, at Grunnloven § 100 ikke er til hinder for å videreføre det som er dagens kringkastingslov, og at dagens forbud heller ikke er i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjonens artikkel 10.

Når det gjelder fjernsyn som medium, vet vi helt klart at det påvirker i en helt annen grad enn det andre medier gjør. Og SV har hver gang dette spørsmålet har vært oppe, vært helt klar på at vi ønsker at den politiske debatten skal være åpen. Det skal være mulighet for alle til å delta. Det er faktisk slik at det er veldig kostbart å kjøpe sendetid i fjernsyn. Dette vil gå ut over de små partiene, og det vil begrense de små partienes mulighet til å ytre seg på lik linje med andre. Det mener vi faktisk er problematisk i forhold til den demokratiske prosessen som et valg i Norge er. Derfor er vi imot det.

Jeg mener at mange reklamer er ganske villedende, og jeg ønsker det personlig heller ikke. Vi kan f.eks. ta Tine melk – «må bare ha det». Hva hvis man hadde fått overført det i politisk sammenheng – «må bare ha det»? Jeg mener faktisk at den politiske debatten blir svekket av politisk reklame på fjernsyn.

Olemic Thommessen (H) [10:40:34]: SV «må bare ha det» – jeg føler meg ikke dypt bekymret i forhold til hvordan vi skulle nærme oss den problemstillingen.

Jeg må si det er til ettertanke hvordan man vekter et grunnleggende demokratisk prinsipp som ytringsfriheten. Det problemkomplekset som knytter seg til hva ytringsfrihet skal være, må vektlegges vesentlig mye mer enn hva vi trenger, hva vi liker, hva vi synes vi må ha, eller hvorvidt vi ville orke å tenke tanken på å ha Haga, Meltveit Kleppa eller andre på skjermen med jevne mellomrom – selv om jeg innrømmer at *det* også fremstår som ganske alvorlig, med tanke på hvordan man skulle leve med det.

Når jeg bad om ordet, var det først og fremst for på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre å meddele at vi ønsker å støtte Venstres forslag subsidiært. For så vidt som det prinsipielle grunnlag er felles i våre forslag, ser vi nok at det vil være temaer innenfor Venstres forslag som senere vil kunne være gjenstand for debatt. Men det som det er viktig å få frem her, er det prinsipielle grunnlag og det prinsipielle fellesskap som er mellom våre partiers tilnærming til spørsmålet om ytringsfrihet og hva som må være

ytringsfrihetens grenser. Vi slutter oss altså til Venstres forslag subsidiært.

Erling Sande (Sp) [10:42:49]: For nokre av oss er det faktisk forskjell på sjampo og politikk. Kva for ein sjampo representanten Knudsen brukar, påverkar i liten grad kva slags samfunn vi får. Men stemmegjevinga til folk påverkar kva slags samfunn vi får, ikkje berre for dei som leverer stemma, men også for dei andre i dette samfunnet.

Så står det igjen eit ope spørsmål etter representanten Knudsen sitt innlegg. Er det slik at Framstegspartiet ikkje i det heile ønskjer nokon reguleringar i forhold til sitt forslag om å tillate tv-reklame? Og dersom ein ønskjer reguleringar, kva skal desse reguleringane gå ut på?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 811)

S a k n r . 2

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om en norsk kulturkanon (Innst. S. nr. 49 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:97 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det vil bli gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Espen Johnsen (A) [10:44:44] (ordfører for saka): Eg trur både forslagsstillarane og vi andre er einige om at norsk kulturarv er viktig – viktig å ta vare på, viktig å ha kunnskap om og viktig å formidle. Norsk kulturarv gjev oss som nasjon og som innbyggjarar både identitet og fellesskapsfølelse.

At dette utgangspunktet og denne forståinga best blir teken vare på ved ein kulturkanon, som forslagsstillarane foreslår, er alle parti, bortsett frå Framstegspartiet, ueinige i. Det er veldig viktig at vi i kulturdebatten og i utviklinga av kulturlivet ikkje skaper eit inntrykk av at det er eit skilje mellom norsk kultur og annan kultur.

Noko av det finaste og beste med kulturen er at den bind saman, skaper forståing og utvikling på tvers av landegrensar, tradisjonar, kulturar, historie. Vi må alltid stimulere eit mangfaldig kulturliv der alle kan delta, eit kulturliv med mange uttrykk, eit kulturliv som både kan provosere og inspirere. Ein kulturkanon vil etter vår meining verke ekskluderande på det kulturelle mangfaldet og verke avgrensande. Kulturen skal ikkje avgrense, kulturen skal opne.

Når ein les forslaget frå Framstegspartiet, er det lett å få det inntrykket at det nettopp er eit skilje mellom norsk og såkalla annan kultur som er målet. Eg meiner det er uttrykk for manglande forståing for korleis kultur blir skapt og utvikla, og det er feil utgangspunkt for kulturens betydning og funksjon. Derfor vil eg sterkt åtvare mot ei slik kulturoppfatning. Ulike kulturuttrykk blir vurderte ut ifrå, og sette i, forskjellige samanhengar. Det betyr at kva som er dei beste kulturelle uttrykka og verka, ikkje er ei objektiv sanning, men heilt avhengig av vurderingane til den einskilde og av kva slags samanheng dei blir vurderte i. Derfor er det ikkje ønskeleg å avgrense eller kategorisere ulike kulturuttrykk gjennom ein slik kulturkanon som forslagsstillarane har foreslått.

Omgrepet armlengds avstand er viktig i norsk kulturpolitikk. Kulturuttrykka skal ikkje styrast politisk, det skal vere eit skilje mellom politikk og dei kulturinstitusjonane som mottok offentleg støtte. Når det i grunngevinga for ein kulturkanon blir påpeikt at denne kanonen skal brukast og prioriterast av skular, kulturinstitusjonar eller allmennkringkastarar, så bryt det med armlengds avstand-prinsippet, som vi er opptekne av å forsvare.

Vi har for eit par dagar sidan i budsjettet for neste år vedteke rammene for den største kultursatsinga nokon gong. Vi ser at dette skaper kreativitet, deltaking, spennande uttrykk i alle delar av kulturlivet. Ein aktiv kulturpolitikk som ser kulturens verdi for oss alle, er viktig for oss alle – for vår identitet, vår fellesskapskjensle. Men også for vår evne til inkludering, for vår openheit og forståing.

Det er prisverdig at Framstegspartiet vil skape kulturdebatt – det er heile tida eit gode. Det som eg meiner mest skaper denne debatten frå Framstegspartiet si side, er likevel ikkje kulturkanonen, men derimot den rasinga som partiet foreslår i sine budsjett år for år. Det ville ha dramatiske konsekvensar for kulturlivet i Noreg, for mangfaldet, for deltakinga, for kulturarven vår.

Vi vil ta vare på og ikkje minst utvikle norsk kulturarv ved ein kulturpolitikk som skaper deltaking, inkludering, involvering. Det er det Regjeringa gjer i budsjettet, og det er det Regjeringa gjer når ein følgjer opp Kulturløftet.

Vi er stolte av, og med god grunn, Ibsen, Undset, Munch, Grieg og mange andre store kunstnarar og kulturaktørar som vi har sett og høyrte opp gjennom tidene. Dei er i dag, som i si samtid, viktige for våre kulturopplevingar, og viktige for vår identitet. Vår oppgåve som politikarar er å sørge for og legge til rette for at det kan bli nye, bli fleire, slike som desse i åra framover. Med Framstegspartiet sin kulturpolitikk vil det dessverre bli færre, ikkje fleire. Det vil bli smalare, ikkje breiare, det vil bli mindre, ikkje meir og fleire.

Derfor er kulturkanon ei avsporing av kulturdebatten, det er eit feilspor i kulturpolitikken. Dersom Framstegspartiet ønskjer ein kulturdebatt, greier dei for så vidt det godt i dag med den manglande kulturpolitikken dei fører. Ein meir spanande debatt ville vi få om partiet tok kultur og kulturen sin betydning meir på alvor.

Det er ein samla komite, med unntak av Framstegspartiet sine representantar, som går inn for å avvise forslaget om ein norsk kulturkanon.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:49:51]: Det var litt av en kraftsalve som saksordfører rettet mot Fremskrittspartiet. Den får ikke lov til å bli hengende i luften. Selv om man er uenig i dette med kulturkanon, synes jeg det er uheldig at en saksordfører kommer med slike påstander, særlig når det er Fremskrittspartiet som de siste fem årene har skapt kulturdebatt i Norge.

Vår intensjon med en kulturkanon er å ta vare på vår felles kulturarv. Det er en arv som vi plikter å forvalte på en skikkelig måte, i likhet med UNESCOs verdensarv. Det er ikke verre enn det. Det finnes vel neppe noe parti i denne salen som ikke slutter seg til at vi skal støtte verdensarvlisten. Men ingen andre enn Fremskrittspartiet synes altså det er viktig å ta vare på den norske kulturarven. Ser man ikke at dette kan bidra til forflatning og utvaning av norsk kultur? Men det er vel ikke annet å vente når samtlige av de øvrige partiene i en fellesmerknad sier:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil videre advare mot å skape kunstige skiller mellom såkalt norsk kultur og annen kultur.»

Vi hørte det for øvrig også fra sakens ordfører. Kulturkomiteens medlemmer, alle sammen unntatt Fremskrittspartiet, vil advare mot et skille mellom såkalt norsk kultur og annen kultur. Det er ikke rart jeg er bekymret. Her skal man spesielt skjerme og ta vare på og bevilge penger til folkedans, folkemusikk, håndverksfag og museer. Men å kalle det for norsk kultur skal vi advares mot.

Man kan undre seg over om det har noe å gjøre med at eliten får mindre betydning. De lager allerede i dag pensumlister på universitetene over de bøker som er viktigst innenfor norsk litteratur. Dette finner vi igjen innenfor flere andre sjangre. Blir det armlengdes avstand, som komiteens flertall snakker om i flere av sine merknader, fordi man legger fram en slik kanon? Er det dumt når folk kan få anledning til å si hva de liker best innenfor norsk kultur? Er det ikke lenger politisk korrekt å erkjenne at vi har en norsk kultur og en norsk kulturarv? Er det galt å lage en kanon når både komiteen og statsråden, i forbindelse med budsjettet og flere andre steder, gir uttrykk for at det er greit at Ibsen, Grieg og Munch er svært viktige for norsk kultur? Vi har allerede kanonisert en rekke av våre fremste kunstnere gjennom tidene. Hva er de egentlig redd for?

Jeg er blitt tillagt en hel masse ulike motiver for å fremme en kulturkanon. De er alle sammen feil. Det vi sier i forslaget vårt, er at vi ønsker å ta vare på kulturarven, og vi ønsker debatten. Men hva er så resten av Stortinget redd for? Er de redd for debatten? Er de redd for folkelig engasjement? Er de redd for at noen skal ekskluderes? Vi hører også saksordføreren si at noen ekskluderes. Det er ikke ment å ekskludere, det er ment som kunnskap.

For Fremskrittspartiet er det ingen motsetning mellom mangfold, verken dagens eller morgendagens, og en kul-

turkanon. Dette ville vært et kulturløft, men et slikt løft ønsker dessverre ikke de andre partiene å være med på.

En av de andre intensjonene med en kulturkanon er nettopp debatten, at folk blir engasjert, begeistret, forbitret – hva vet jeg. Men kulturdebatten har i lengre tid vært fraværende, særlig blant folk flest, og dette ønsker Fremskrittspartiet å gjøre noe med.

Jeg har lyst til å komme litt tilbake til prinsippet om armlengdes avstand, som både komiteens flertall og statsråden viser til i sitt brev. Hva er nå armlengdes avstand? Er det når Regjeringen og posisjonen på Stortinget bevilger penger til svært lokale tiltak, nettopp fordi statsråden eller medlemmer av regjeringspartiene kjenner tiltakene bedre enn andre? Armlengdes avstand er et svært så subjektivt begrep og er fullstendig avhengig av armens lengde.

Det er ikke til å komme bort fra at Fremskrittspartiet ser på konklusjonen fra flertallet i komiteen som noe svært leit. Jeg tenker på uttrykket: Hvis man ikke kjenner sin fortid, kan man heller ikke skape noen framtid. Parallellen her blir jo: Dersom vi ikke kjenner vår kulturarv, kan vi heller ikke skape og utvikle framtidens kultur.

Med dette tar jeg opp forslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Olemic Thommessen (H) [10:55:14]: Representanten Karin S. Woldseth lurte på hva vi i de andre partiene var redd for.

Jeg tror egentlig ikke vi er redd for så veldig mye. Iallfall er ikke Høyre redd for en kulturkanon, eller hva den debatten skulle gi. Sånn sett kan vi godt være enig i at det ville være fint med en slik diskusjon. Spørsmålet er bare: Hvordan ville en slik diskusjon arte seg? Hva vil den lede frem til? Og hva er verdien av det den leder frem til? Det er vel først og fremst der utgangspunktet for vår konklusjon ligger.

I Danmark, som vel var først ute – iallfall tidlig ute – med et slikt prosjekt, fikk man en voldsom diskusjon. Men den handlet ikke først og fremst om hvilke verk som var mest danske eller ikke danske, eller hvilke verk som var de sentrale. Den handlet om det som ganske sikkert ville komme her også, hvorvidt det er mulig å veie og måle kunstverk, og etter hvilke parametere man i så fall skal gjøre det.

Det er klart at nasjonal tilhørighet er én innfallsvinkel, en annen innfallsvinkel er en faglig vurdering av kvalitet. Her er det altså flere innfallsvinkler. Men det å tenke seg at en slik diskusjon skulle lede frem til en slags klargjøring av hva som var det norske, tror jeg er å ha for store forventninger. Det er faktisk slik at de aller fleste sentrale verk eller sentrale kulturetninger, hvis det f.eks. er folkekulturen vi snakker om, er et resultat av hvordan kulturinntrykk og impulser fra andre land også har kommet til vårt land og blitt bearbeidet i forhold til det som har vært vårt utgangspunkt. Hva som er det genuine innholdet i det som er skapt her i landet, i forhold til de ideene som har

kommet utenfra, vil ingen noen gang kunne konstatere. Det vil være et spørsmål om øynene som ser.

Litt av problemet med en slik kanon er at man da tenker seg at man skal komme frem til et gitt antall verk. Jeg tror man snakker om 10 eller 15 – det er ikke så farlig hvor mange det er, men et gitt antall verk – som da skal være de sentrale for nasjonen. I Danmark gjorde man det slik. Der hadde man massevis av kommisjoner innenfor hver kunstart, og så skulle man plukke ut disse verkene. I det ligger det jo noe litt fastfrosset. Hva er verdien av å få en slik liste? Man kan liksom ikke fryse oppfatningen av hva som er det viktigste på ett tidspunkt, hvor lenge det skulle være, og hvilken konsekvens det skulle få. Den eneste sammenhengen hvor jeg kunne se at det kunne være av verdi – hvor jeg faktisk gjerne skulle være med og tenke litt lenger på ideen – måtte være i tilknytning til skoleverk og pensum. Der kunne man kanskje tenke seg at man kunne ha instanser også utenfor skoleverket som kunne mene litt mer om hva man burde gå igjennom. Men også der blir det liksom litt trangt, skjortesnippen blir litt i trangeste laget i forhold til den fleksibiliteten og åpne tilnærming som et godt dynamisk kulturliv bør handle om.

Jeg vet ikke riktig hvilket uttrykk jeg skal bruke, men jeg synes kanskje – med all respekt – at den diskusjonen som går på hvorvidt dette er et spørsmål om norsk kultur eller ikke norsk kultur, er litt søkt. At f.eks. en kulturkanon skulle være et problem for mangfoldstilnærmingen, kan jeg ikke slutte meg til. Jeg opplever det ikke slik. Jeg synes det er å sette det på spissen. Men jeg kan altså vanskelig se at den debatten som vil komme, vil bringe noe særlig nytt til den debatten vi har. Jeg kan ikke se at kulturarven skulle bli noe vesentlig bedre ivaretatt etter en slik debatt. Jeg mener at resultatet man kommer frem til, hvis man kommer frem til noe, uansett ville være så om-diskutert og så vidt lite vektig at vi neppe ville bruke det til noe. Det er vel også erfaringene fra de landene som har prøvd dette. Da ser jeg liten hensikt i å bruke offentlige midler til å sette i gang en slik prosess.

May Hansen (SV) [11:00:26]: Fremskrittspartiets begrunnelse for å fremme forslag om en kulturkanon er at norsk kultur for tiden er under press, og at denne kanonen kan være et verktøy for å ivareta den nasjonale kulturarven. SV har ingen opplevelse av at norsk kultur er under sterkt press. Vi vil hevde det motsatte. Aldri har kulturen fått et slikt økonomisk løft som nå, gjennom denne regjeringa, og vi opplever et kulturløft i hele vårt langstrakte land. Det vokser og gror, og det økende kulturelle mangfoldet er med på videreutvikle vår kulturelle arv og våre tradisjoner. Kulturpolitikken må legge til rette for at kulturlivet kan preges av det kulturelle mangfoldet, som er økende i Norge, men det som Fremskrittspartiet her kanskje legger opp til, er en begrensende og ekskluderende kulturpolitikk. Jeg vil også utfordre representanten Woldseth til å utdype litt mer det hun sier om at det er Fremskrittspartiet som har satt kultur på dagsordenen de siste fem årene og fått i gang kulturdebatten i Norge.

Regjeringa har nylig lagt fram St.meld. nr. 17 for 2005-2006, 2008 som markeringsår for kulturelt mangfold.

Markeringen skal være et ledd i en helhetlig strategiutvikling for å fremme kulturelt mangfold i kultursektoren. Norge har også gjennom internasjonale erklæringer, som UNESCOs universelle erklæring om kulturelt mangfold og Europarådets deklarasjon om kulturelt mangfold, sluttet seg til en demokratisk kulturpolitikk, med tanke på å fremme kulturelt mangfold nasjonalt og internasjonalt.

Jeg er enig i at vi har et ansvar for å ta vare på norske tradisjoner og uttrykk, samtidig som vi skal etterstrebe mangfold og åpenhet i kulturlivet i Norge.

SV ønsker seg en kulturpolitikk som gjenspeiler alle deler av vårt samfunn og våre innbyggere. Tilhørighet til kulturarven styrker vår identitet og vår fellesskapsfølelse. Vårt felles kulturelle referansegrunnlag som nasjon er av grunnleggende betydning for vår identitet som enkeltmennesker og som folk – derfor er det kulturelle mangfoldet så viktig.

Når det gjelder Fremskrittspartiets intensjon om å sette fokus på de beste verkene gjennom tidene, mener SV det er helt umulig. Hvilken kulturell sammenheng skal det settes i, og hvem skal vurdere det? Jeg personlig har en helt klar oppfatning av hva som er best for meg, og hva jeg syns er stort. Jeg ønsker ikke at andre skal definere det eller plukke ut de beste verkene gjennom tidene for meg. Hva som er anerkjent, best og mest representativt, har de fleste et helt ulikt syn på. Men det jeg syns kanskje er det alvorligste ved Fremskrittspartiets forslag, er at noen skal plukke ut for oss hva som er viktigst ved vår kulturarv, og så skal dette bli et viktig fundament for den videre kulturelle utvikling i Norge. Dette går på tvers av enhver annen utvikling i vårt samfunn. Jeg mener at det er konservering, det betyr utelukkning, og det fratar meg som individ retten til selv å definere hva som er viktigst for meg, hva som er den beste kulturarven for meg, og hvilken kulturpolitikk jeg som politiker ønsker meg framover.

Vi lever i et flerkulturelt Norge, hvor nye kulturer og kunstuttrykk preger oss. Dette er verdifullt, det beriker oss, og det forandrer oss, og det forandrer vår kultur. Dette mangfoldet utvikler oss som nasjon og enkeltmennesker. SV er glad for at vi nå har en regjering som ser viktigheten av dette, og ikke minst at vi har en regjering som har en plan om å trappe opp bevilgningene innenfor kulturområdet til 1 pst. av statsbudsjettet innen 2014. Dette er det viktigste bidraget til å styrke mangfoldet og norsk kultur.

Jeg må få lov til å si til slutt: Hurra for Kulturløftet!

S o l v e i g H o r n e hadde her overtatt presidentplassen.

Ola T. Lånke (KrF) [11:05:27]: Jeg må innrømme at da jeg først leste Fremskrittspartiets forslag om å få en norsk kulturkanon holdt jeg på å sette kaffen i vrangstruppen. Det var da et rørende engasjement fra Fremskrittspartiet, tenkte jeg, når det gjaldt å ta vare på kulturarven – ikke det vi er mest vant til å høre fra partiet som ellers årlig foreslår store kutt på kulturbudsjettet. Her må det ligge noe under, tenkte jeg også. Og ganske riktig, det stod at det handler om å «fastslå hva som er de viktigste hjørne-

steinene i den norske kulturarv», altså hva som er de beste verkene gjennom tidene. Og videre står det i forslaget:

«Debatten vil gi folk en bedre forståelse av hva som er norsk kultur og av grensen mellom norsk og fremmed kultur.»

Aha!

Jeg, med min bakgrunn, er jo vant til å assosiere ordet «kanon» med en bok som er samlet en gang for alltid, nemlig Bibelen – altså en hellig bok. Og sammenholdt med ønsket om å bevare det som en samling for ettertiden, ble dette fullstendig galt. Jeg så straks for meg en «rødlisete» for truede kunstarter, eller en slags norsk kulturs adelskalender. Da jeg til overmål leste at denne kanonen var tenkt brukt som utgangspunkt for formidling i skolen, da rant det helt over.

Jeg assosierte med en gang til en reise med daværende kulturkomite til Cuba, i forrige stortingsperiode. Der borte besøkte vi bl.a. en barnehage, hvor jeg benyttet anledningen til å kikke i en bokhylle som stod plassert i et rom. Etter et raskt overblikk over utvalget i hyllen konstaterte jeg til min forskrekkelse at samtlige bøker i hyllen var verker enten av Marx, Engels, sjefsideologen José Martin eller av sjefen sjøl, Fidel Castro – i en barnehage!

Det stod klart: Forslaget fra Fremskrittspartiet kan vi ikke gå inn for. Det gav, som man skjønner, uhyggelige assosiasjoner. Hvor galt kan det gå?

En ting skal Fremskrittspartiet ha, de skjerpet tross dette min nysgjerrighet. Jeg visste at Fremskrittspartiet hadde fått ideen fra Danmark. I disse tider kan man riktignok ikke helt vite hva man skal tro om det heller. Men jeg gikk inn på Internett, «googlet» på ordet «kulturkanon», og der fant jeg svært mye stoff om den danske utgaven av kulturkanon. Og det jeg fant, var jo slett ikke så ille. Tvert imot, det var mye som gjorde meg virkelig interessert.

Som representanten Olemic Thommessen redegjorde for, har det vært en diskusjon i Danmark om dette. Det er selvfølgelig ikke uproblematisk dette med å sette grenser. Gitt den danske: Jeg skjønte straks at her måtte det være noe som ikke hadde tålt å krysse Skagerrak. Jeg må dog innrømme at så mye har jeg ikke satt meg inn i den danske utgaven at jeg umiddelbart er i stand til å si at jeg ville ha gått for den. Så mye skjønner jeg, at gjort på riktig måte kunne dette kanskje blitt noe veldig verdifullt: en anledning til å samtale om hva kunst og kultur virkelig dreier seg om, en anledning til å engasjere og få folk interessert. Kultur er jo noe som skapes løpende. Begrepet kanon gir helt feil assosiasjon, til noe som er avsluttet. Slik tenkes det ikke i Danmark. Der skal denne kanon utvikles løpende. For å underbygge dette har jeg lyst til å sitere fra innledningen til den danske kanon for scenekunst, der det står:

«Vi bilder os ikke ind, at den kanon for scenekunsten, som vi her præsenterer, vil vare århundredet ud. Tværtimot. Teaterlivet udfordrer os konstant, fortolker og levendegør vores kulturarv og udgiver en dynamisk scenekunstanon hver eneste sæson, når repertoiret planlægges, og billetterne sælges.»

I dag fornemmer vi sterkere enn før at kunst og kultur i stor grad er noe universelt. Kunst er språk som er egnet

til å krysse grenser. Kulturen lar seg derfor ikke legge i et nasjonalt håndjern. Danmark har i sin kulturkanon gitt rom for utenlandske kunstnere, riktignok med tilhørighet til Danmark. Dette går bl.a. fram av innledningen til den danske arkitektkanon, der det heter:

«Vi har definert «dansk arkitektur» som: bygningsværker i Danmark tegnet af danske eller udenlandske arkitekter, og/eller bygninger i udlandet tegnet af danske arkitekter.»

Fremskrittspartiet har i motsetning til danskene lagt vekt på at det skal være et «bredt, sterkt og folkelig engasjement i utvelgelsen av verk». Det lyder litt besnærende, men er samtidig uhyre krevende. Hvordan skulle det gjennomføres? Hvor skulle avgjørelsen ligge?

I Danmark valgte man å sette ned syv kanonutvalg, hvert bestående av fem profesjonelle kunstnere og fagfolk, alle beskjeftiget på det aktuelle kulturområdet. Der ved kom man heller ikke i konflikt med prinsippet om «armlengdes avstand», som selvsagt er viktig.

Til slutt: Jeg synes det er flott at Fremskrittspartiet har omhu for kulturarven. Takk for at dere satte oss på ideen. Jeg tror vi skal jobbe videre med dette.

Erling Sande (Sp) [11:11:05]: Det er slik at då forslaget om ein kulturkanon kom, var det nokre som ville ha det til at det var ei svært avgrensa utgåve av den kulturbåten som bl.a. Senterpartiet har vore ein varm forkjempar for, men det handlar altså om noko anna, det handlar om ei liste over våre fremste kunstverk.

Framstegspartiet sitt framlegg om ein kulturkanon kan i utgangspunktet verke som ein god idé. Det å løfte fram delar av kulturarven vår og leggje han inn i nærast ei kanonisert liste, ville kunne vise den store verdien vi tillegg norsk kunst og kultur. Men ved nærare ettertanke melder tvilen seg.

Vi i Senterpartiet er opptekne av verdien i kunst og kultur, men vi er sterkt i tvil om det er ein kulturkanon som er den beste måten å vareta denne på. For nokre viktige spørsmål melder seg ganske fort: Korleis skal lista setjast opp? Kva skal vere kriteria? Kor særlege skal eit kunstverk vere for å ligge på denne lista, er det til evig tid eller for ein avgrensa periode? Er det slik at eit kunstverk skal kunne gå ut igjen av lista? Og kva er det som skal ligge til grunn for at det skal kunne skje?

Senterpartiet er bekymra for at i staden for å fremje kunsten vil ei slik liste kunne verke hemmande for kunsten. Det vil vere ei rangering av kunst som gløymer å ta omsyn til at opplevinga av kunst er individuell. Det vil kunne vere ei sementering av kunsten som ikkje tek høgd for at det kvar einaste dag blir skapt nye kunstverk som kanskje for nokre er det flottaste kunstverket dei nokon gong har opplevd, mens det for det store fleirtalet blir sett på som skrot – eller omvendt. Og kanskje blir det sett på med heilt andre auge om 50 år, og kanskje med nye auge igjen 20 år etter det. For kunsten er i seg sjølv nyskapande og ofte provoserande. Kunst og kunstformer er i stadig endring.

Mykje av den gode kunsten har aldri blitt laga under motivasjonen å kome inn på ei ti på topp-liste. Den har

vore nyskapande og ofte vekt negativ oppsikt i samtida. Det er faktisk ikkje mangel på kunstnarar som vi i dag set på sokkel, som gjekk gjennom livet i fattigdom, og som blei skulda for å vere samfunnsnedbrytande og normopp-løysande. Dermed ville mange kunstverk kome inn på lista i dag, men blitt stemde ned i si samtid, nettopp fordi kunsten påverkar oss og utviklar oss.

Og kva med det geografiske aspektet? Kunstnarar som er velkjende og høgt akta i ein landsdel, er ukjende i ein annan. Ikkje alle lokalsamfunn med store kunstnarar har nok folk til å få stemt dei inn, dersom det er folk som skal stemme kunstnarar og kunstverk inn på ei kulturkanonliste. Er det slik at det i det heile er mogleg å lage ei slik liste i Noreg som alle kjenner seg heime i?

I staden for å lage ei toppliste med dei viktigaste kunstverka gjennom historia er vi i Senterpartiet opptekne av å dyrke mangfaldet innan kunsten. Kunsten må få vere mest mogleg fri og tene den viktige rolla han har, i form av å vere nyskapande og utviklende. Derfor har vi gjennom Kulturløftet vore med på å styrkje heile breidda innan kunst og kultur. Og det vil vi halde fram med å gjere. Det trur vi i Senterpartiet er det viktigaste vi kan gjere for å sikre den viktige kulturarven vår. Eg stemmer derfor i med representanten May Hansen: Hurra for Kulturløftet!

Anne Margrethe Larsen (V) [11:14:52]: Venstre er enig med forslagsstillerne i at den norske kulturarven representerer store verdier og er med på å gi nasjon og innbyggere identitet og fellesskapsfølelse. Det er viktig å legge vekt på å ta vare på og formidle vår kulturarv. Som flere har sagt før meg: Tilhørighet til kulturarven styrker vår identitet som enkeltmennesker, vårt felles kulturelle referansegrunnlag som nasjon, og er av grunnleggende betydning for vår identitet som folk.

I likhet med forslagsstillerne er Venstre også for at det lages lister over kunstverk. Venstre er i det hele tatt for at man diskuterer og rangerer kunst og kultur, enten det er snakk om malerier, bøker eller musikk. Men slike lister – her har jeg forresten den danske kulturkanonen – rangeringer og diskusjoner bør heller foregå på avisenes kultursider enn som en følge av et politisk vedtak.

Kunsten og kulturen skal være fri, og det synes som en umulig oppgave å uttrykke noe som helst på en generell, objektiv basis om hva som er de beste kulturelle verker og uttrykk. Og det er heller ikke ønskelig. Hvordan skal det skje, og ikke minst hvem skal sette seg til doms over hva som er «riktig» og verdig en plass i en kulturkanon?

Hva skal vi egentlig med en slags nasjonal «rating» over det urnorske? Man bør huske på at et av våre største skuespill som handler om den norske folkesjelen, nemlig «Peer Gynt» av Henrik Ibsen, faktisk ble skrevet i Italia. Ja, kanskje det er lettest å se det norske utenfra, når man får ting litt på avstand?

En kulturkanon vil kunne forsterke skillet mellom norsk og annen kultur. Det er ikke slik vi skaper kulturell mangfold. En kulturkanon kan føre til ytterligere kulturell ensretting, og slik sett minner jo forslaget fra Fremskrittspartiet oss om mer totalitære stater. For Venstre er det

klart at de mest spennende kulturuttrykkene skapes i møtet mellom kulturer.

La meg gi et godt eksempel på hvordan man kan ta vare på norsk kulturarv og samtidig bygge bro til et kulturelt mangfold. For noen år siden laget Gamlebyen skole, en skole i indre Oslo øst, med ca. 80 pst. elever med fremmedkulturell bakgrunn, en cd med norske barnesanger. Barnesanger er en viktig del av vår kulturarv, og de gir nøkkelen til å forstå mye av vår kultur, mange av disse blir endog brukt til reklame på tv.

Denne cd-en fikk faktisk en spellemannspris, og den er et godt eksempel på hvordan man bygger bro mellom det kulturelle mangfoldet Norge består av i dag, og vår egen kulturarv. Dyktige lærere gjør dette hver eneste dag, om enn i mindre skala. Jeg minnes med glede min norsklærer på gymnaset som var så fascinert av Henrik Wergeland, og han klarte å formidle dette til hele klassens glede. Og apropos Henrik Ibsen: I barneskolen i Kina er vår store forfatter pensum. Kinesiske barn blir dermed kjent med norsk litteratur – igjen et møte mellom kulturer.

Dersom vi skal legge til rette for å ta vare på norsk kulturarv, og bidra til et kulturelt mangfold i Norge, er det derfor åpenbart at en kulturkanon ikke er veien å gå.

For Venstre er det åpenbart at det offentlige heller må legge til rette for et rikt og levende kulturelliv som preges av mangfold. Så kan man gjerne lage lister og rangeringer i avisene, men dette er ikke noen offentlig oppgave.

Statsråd Trond Giske [11:19:45]: Det er viktig og nødvendig at det pågår en kontinuerlig debatt om kulturellivet i det offentlige rom, blant kulturellivets mange aktører og blant publikum. Rangering av litteratur, filmer, musikk osv., diskusjoner om hva som er kvalitet, eller om hva som utgjør norsk kultur, alt dette hører med i et samfunn som tar kulturdimensjonen på alvor. Ja, selve diskusjonen om hva som er norsk, og hvem som er nordmann, har i de siste ukene pågått livlig i ulike medier. Kritikere, reportasjer og omtale av kunst og kultur er også en viktig del av den debatten.

Vår viktigste oppgave som kulturpolitikere er gjennom gode og forutsigbare rammevilkår å legge forholdene til rette for et variert kulturelliv med et mangfold av kulturuttrykk. Det skal stimuleres til målrettet og systematisk arbeid med å ta vare på kulturarven, samtidig som det legges stor vekt på å stimulere til et stort mangfold av kulturuttrykk. Det må skapes kunnskap om og forståelse for avhengighetsforholdet mellom kulturarv og fornyelse, mellom tradisjon og nye impulser. Det utgjør selve grunnlaget for et pulserende og variert kulturelliv.

Selvsagt er det slik at en spesiell og viktig oppgave for oss er å ta vare på den norske kulturarven, våre tradisjoner, våre uttrykk. Vi må diskutere hva som er de viktigste kunstverkene. Vi gjør det jo f.eks. ved utarbeidelse av læreplaner. Nå ville den forrige utdanningsminister at man skulle være mindre konkret og mindre spesifikk på hva elevene skulle lære. Men her har man alltid et valg å gjøre, blant utdanningspolitiske myndigheter og også blant lærere selv. Hva skal man lære av litteraturhistorien vår, f.eks.?

Disse diskusjonene foregår jo hele tiden, også i mediene. I sommer kunne vi f.eks. lese Dagbladets rangering over de viktigste bøkene i nyere norsk litteraturhistorie, og det lages i disse uker og måneder lister over årets album, årets filmer o.l. Alt dette er, etter mitt syn, bare av det gode. Det er positivt fordi det danner et grunnlag for debatt. Det finnes ikke noen autoritative svar på disse diskusjonene, men det lages en plattform for meningsytring. Spørsmålet er om det skal være statens oppgave å lage slike lister, og hvordan den i så fall skulle bidra til det. Jeg avviser ikke at vi på en eller annen måte eller på et eller annet tidspunkt kan ta initiativet til å få en forsterket diskusjon om den norske kulturarven. Men jeg er veldig usikker på hva slags rolle staten i så fall skulle spille.

Jeg synes forslaget fra Fremskrittspartiet, og også det de tidligere har sagt bl.a. i forbindelse med diskusjonen om kulturmeldingen, ser ut til å bygge på en misforståelse om at det er en motsetning mellom det å ta vare på norsk kulturarv og det samtidig å legge til rette for nye impulser og videreutvikling av kulturuttrykk.

Kulturarv er ingen eksakt, statisk og uforanderlig størrelse. Nær sagt hver generasjon vil redefinere, eller nydefinere, hvilke kulturuttrykk som skal bringes videre under merkelappen «kulturarv». Selv om formene rent ytre sett kan være stabile, kan mening og innhold endres over tid, og nye uttrykk kan oppstå. Bare tenk på hvordan utøvere av norsk folkemusikk tar med seg de musikalske uttrykkene inn i nye sammenhenger og skaper helt nye musikkuttrykk. Selv det som vi i dag anser som rotekte, norske kulturuttrykk, som f.eks. rosemaling, treskjæringstradisjoner, bunader og folkeeventyr, har sitt opphav langt fra Norge, eller er i det minste blitt sterkt påvirket av impulser utenfra. Vi har gjennom historien gjort disse uttrykkene til våre, slik at de nå utgjør elementer i vår felles kulturarv.

I årene framover må ressurser og handlekraft brukes til å få fram det kulturelle mangfoldet i Norge, slik bl.a. Mangfoldsåret 2008 skal bidra til. Det er en del av Regjeringens strategi for å fremme kulturelt mangfold i kultursektoren og gjøre oss bevisst på betydningen av den flerkulturelle dimensjonen ved norsk kultur. Dessuten skal året bidra til å øke våre muligheter til å oppleve et mangfold av kulturuttrykk. I oppfølgingen av Mangfoldsåret har vi et ansvar for å ta vare på de norske tradisjoner og uttrykk, samtidig som vi etterstreber mangfold og åpenhet i kulturellivet i Norge. Flertallet i komiteen har forstått det og med rette avvist forslaget om å sette i gang arbeidet med en norsk kulturkanon slik det framgikk av Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:24:54]: Statsråden spør om det er statens oppgave å lage en kanon. Jeg synes det er statens oppgave å sikre den norske kulturarven for ettertiden, og da må også det være ett element. Nå har ikke vi lagt oss veldig opp i hvordan denne kanonen skal utføres og utarbeides. Derfor er det egentlig åpent for den til

enhver tid sittende regjering hvordan denne jobben skal gjøres.

Men jeg har et spørsmål til statsråden: Støtter statsråden det regjeringspartiene sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti sier i innstillingen, der de kaller den norske kultur for en «såkalt norsk kultur»?

Statsråd Trond Giske [11:25:56]: Det pågår jo en veldig stor diskusjon om hva som er norsk, hva det vil si å være nordmann. Alt det vi gjør, og alt det vi tar vare på i Norge, har opp gjennom generasjonene og århundrene blitt påvirket av inntrykk utenfra. Det er f.eks. ingen tvil om at vi har et norsk språk. Det er ikke et såkalt norsk språk, det er et norsk språk. Det er også hele tiden i utvikling. Vi henter låneord, vi forandrer betydningen av innholdet i ord, og vi bruker det på nye måter. Vi har en kulturarv som vi anser som norsk.

Jeg skal ikke tolke betydningen av stortingsflertallets ord, men jeg ville ha lagt i det at det kanskje er et uttrykk for at hva som er norsk, ikke er en konstant størrelse, men hele tiden er i forandring, og at veldig mye av det norske også er et resultat av påvirkning utenfra.

Når det gjelder å ta vare på kulturarven, er jeg helt enig med Fremskrittspartiet i det. Men der vil jeg si at det aller, aller viktigste for å kunne gjøre det er å sørge for rikelige ressurser til kulturlivet og til alle dem som tar vare på den norske kulturarven. Det burde også gitt seg uttrykk i Fremskrittspartiets budsjett på en bedre måte, synes jeg.

Ola T. Lånke (KrF) [11:27:05]: Jeg vil stanse ved spørsmålet: Hva er statens ansvar i kulturpolitikken? Det fortoner seg litt interessant og på en måte også litt rart, at en statsråd fra Arbeiderpartiet skal være den som setter spørsmålsteget ved om staten har et ansvar når det gjelder å forsterke debatten om den norske kulturarven, da i motsetning til Fremskrittspartiet i denne saken her. Nå har staten gått veldig tungt inn på andre områder når det gjelder dette, ikke minst når det gjelder bevaring av kulturminner – fra et annet departement riktignok. Vi har også innenfor Kulturdepartementet tatt vare på filmarven, vi har innkjøpsordninger for litteratur, fonogrammer og musikk.

Mitt spørsmål blir om det ikke også, i likhet med f.eks. ABM, kunne være aktuelt å blåse litt liv i denne kulturarvdebatten, om vi ikke kunne få et forslag som går på dette – om ikke akkurat slik Fremskrittspartiet foreslår det, så med Danmark som kilde, slik det er blitt i Danmark. Jeg synes ikke det er så galt å fokusere litt på dette.

Statsråd Trond Giske [11:28:25]: For det første gjør vi veldig mye for å ta vare på den norske kulturarven, bl.a. med en historisk økning til norske museer i statsbudsjettet for 2007. Nasjonalbiblioteket får sterkere ressurser til bl.a. å sørge for en digitalisering av den norske kulturarven, slik at den gjøres tilgjengelig. Vi har også mange institusjoner som samler inn og passer på å utvikle alt det som er laget av kunst og kultur, og ikke minst formidler det til nye generasjoner. Det er jo det aller viktigste. Sånn sett kan jeg slutte meg til dem som sa hurra for Kulturløftet, for det er grunnlaget for det hele.

Men så er jeg jo helt enig med representanten Lånke i at statens oppgave, eller vår oppgave som politikere, for å si det sånn, også er å legge til rette for en god debatt om kultur og kulturpolitikk. Det er bl.a. derfor vi har lagt til rette for at det nå også blir en stipendordning for kritikere, noe som det ikke var tidligere.

Jeg er åpen for å se på om staten kan bidra til en forsterket diskusjon rundt dette, og lære av danske erfaringer. Det ble nok bedre resultater i Danmark enn de verste kritikerne hadde fryktet. Men det er også innvendinger mot ting som har skjedd der. Det kan vi helt sikker lære av.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:29:57]: Først må jeg si at jeg har stilt meg spørsmålet om Kristelig Folkeparti f.eks. har lest forslaget vårt. Det står:

«Stortinget ber Regjeringen sette i gang arbeidet med en bredt folkelig forankret norsk kulturkanon.»

Det betyr ikke at vi har noen oppskrift på dette. Dette har vært veldig bevisst. Vi har kommet med noen forslag til hva den kan inneholde av temaer, det er det eneste. Ellers har vi holdt hendene langt borte. Det vil være helt naturlig å kikke til Danmark, kikke til Nederland, se på hva Sverige gjør. Alle disse har en kanondebatt gående. Så det er ikke noe problem.

Jeg tror at representanten Lånke har misforstått, hvis han tror at vi kommer med en helt ferdig oppskrift på hvordan dette skal gjøres. Det gjør vi ikke.

En annen ting som er en åpenbar misforståelse, er at denne kulturkanonen er en engangsforeteelse, og at den ikke skal rulleres med jevne mellomrom. Det er helt klart en åpenbar misforståelse. Selvsagt skal den det! Selvsagt er vi fullstendig klar over at det kommer nye kunstverk til, at tiden går, og at ulike regjeringer har ulike oppfatninger og kanskje synes at det er på tide å gjøre det. Jeg vil heller ikke her være med på å lage oppskriften. Men det bør være folkelig forankret. Det var det ikke i Danmark. Det er det derimot i Nederland. Man kan også skue dit for å se hvordan man har greid å engasjere befolkningen i Nederland, bl.a. ved nett og andre ting.

«Begrensede og ekskluderende», sier representanten Hansen om dette forslaget. Alle som har vært her oppe av de andre partiene, har sagt at en kulturkanon er en motsetning til mangfoldet. Det er det altså ikke. Det er et supplement, et tillegg, det er kunnskap om det vi har bak oss – altså den norske kulturarven.

Det blir litt spesielt når Venstre når det gjelder vår kanon, sammenligner med totalitære samfunn. Nå er det vel engang slik at det er Venstre i Danmark som har lagt fram denne kanonen i Danmark, og da sier man vel egentlig at Venstre i Danmark er relativt totalitære. Jeg trodde det var et søsterparti til Venstre i Norge.

Kulturdebatten bad man meg også om å komme med eksempler fra. Vi har altså endret tippenøkkelen – i samarbeid med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, men det var vårt private forslag. Vi har fått flertall for utleie av

kunst fra museene. Vi har foreslått opphør av bokbransjeavtalen. Dette har vi gjort. Så vi har vært med på å sette i gang debatten.

May Hansen (SV) [11:33:26]: Det er helt klart at Fremskrittspartiet i forrige periode var med på å fremme gode forslag innenfor kulturfeltet. Vi stod sammen om flere forslag. Men det var ikke det representanten sa i utgangspunktet. Representanten sa i utgangspunktet at det var Fremskrittspartiet som hadde gått i bresjen og fremmet kulturpolitikken og debatten rundt kulturpolitikken de siste fem årene i Stortinget. Det var det jeg ønsket hun skulle si noe mer om. Det har representanten nå gjort.

Det jeg syns er det mest alvorlige som står i dette forslaget – og nå skal jeg referere rett fra forslaget, det er for så vidt også et svar til representanten Olemic Thommesen, det står faktisk her at man ønsker en debatt – er:

«Gjennom debatten vil det bli belyst hva norsk kultur er og hva det vil si å være norsk. Debatten vil gi folk en bedre forståelse av hva som er norsk kultur og av grensen mellom norsk og fremmed kultur.»

Det er faktisk det dette forslaget handler om. Derfor har debatten fra SVs side fått det innholdet den fikk. Vi mener at dette er ganske skremmende, og er derfor totalt motstander av dette forslaget. Jeg belyste det meste i mitt forrige innlegg, men dette står faktisk i forslaget.

Ola T. Lånke (KrF) [11:35:13]: Jeg tar ordet fordi representanten Woldseth tror Kristelig Folkeparti ikke kan ha lest Fremskrittspartiets forslag. Det har vi selvsagt gjort. Det som nettopp er problemet, er at slik Fremskrittspartiet framstiller denne saken, forslaget om en kulturkanon, blir det for mange vanskelige punkter. Det var kanskje den ene setningen som jeg siterte i mitt forrige innlegg, som satte oss på sporet, nemlig hvor det står:

«Debatten vil gi folk en bedre forståelse av hva som er norsk kultur og av grensen mellom norsk og fremmed kultur.»

Jeg tror at i dagens samfunn, hvor vi har et så betydelig innslag av fremmedkulturell aktivitet, som er veldig verdifull, vil det gi helt feil signaler å bruke slike formuleringer som dette og tenke seg en fiksert kanon på bakgrunn av det som tradisjonelt har vært den norske kulturarven.

Nå sier representanten Karin Woldseth at dette skal ikke være noe avsluttet, det skal ikke være ekskluderende, osv, og samtidig skal man framheve den folkelige forankringen. Alt dette høres veldig greit og bra ut. Det er mulig at man i løpet av denne debatten har modifisert tankene rundt dette noe, men slik det framstår som en helhet i Fremskrittspartiets forslag, ble det ganske uspiselig.

Jeg har i debatten forsøkt å henstille også til statsråden gjennom spørsmål at man kanskje burde se nærmere på det danske forslaget. Det er selvfølgelig et prioriterings-spørsmål hvorvidt man skal gå til det skrittet. Nå har man vært i stand til å bevilge ganske mye penger til kultur, så det kan være at situasjonen også er bedre i Regjeringen når det gjelder satsingen på kultur enn den har vært tidligere – hvis vi skal tro statsråd Giske. Likevel vil det alltid være spørsmål om det. Og som det også har vært påpekt

av flere, har vi veldig mye av dette samlet allerede. Men det jeg tror alle bør være enige om, er at det er viktig å ta vare på kulturarven, dokumentere den, videreføre den og legge til rette for formidling i hele befolkningen, særlig med tanke på barn og unge. Vi har også Den kulturelle skolesekken som skal bidra til dette. Så får man fortsette diskusjonen om man skal gjøre mer.

Det jeg ønsker, er en debatt om hva kultur er, og om hvordan vi kan gjøre befolkningen mer opptatt av å benytte seg av de kulturtilbud som er. Vi ser at det kanskje ikke er alle som har like stor interesse for det. Jeg tror at nettopp det at vi satser på barn og unge, vil være med og bidra til at man i framtiden får et nytt syn på verdien av både kulturarven og ny skapende kultur, som selvfølgelig ikke står noe i motsetning til å ta vare på det som har vært.

Vi lever på en måte i en tid da vi både ser bakover og framover. Vi ser bakover og lærer av historien fordi vi skal kunne møte framtiden på en god måte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 812)

S a k n r . 3

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om tiltak for å begrense elektrisitetsbruken i husholdninger (Innst. S. nr. 33 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 82 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Karin Yrvin (A) [11:39:29] (ordfører for saken): På tirsdag var det finansdebatt. Det var særlig to saker som festet seg, for det første at de samlede miljørelaterte bevilgningene fra Regjeringen økte med nesten 3 milliarder kr. Det går bl.a. til CO₂-rensing, miljøvennlig gassteknologi og miljørettet bistand.

Dagens sak handler om miljø- og energi, om tiltak for alternative energikilder i husholdningen.

Regjeringen har i statsbudsjettet foreslått 10 milliarder kr i innskuddskapital til et energifond. Ytterligere 10 milliarder kr vil bli foreslått bevilget i 2009. Avkastningen fra dette fondet vil da bli 880 mill. kr. Dette er en vesentlig styrking av satsingen på fornybar energi og en miljøvennlig energiomlegging. Forslagene bidrar vesentlig til å styrke forsyningsikkerheten for energi i Norge og er et viktig bidrag for å nå Regjeringens overordnede mål om et mer miljøvennlig og variert energisystem.

Gjennom sterk satsing på vannkraft og utbygging av et landsomfattende overføringsnett har elektrisitet blitt bærebjelken i den norske energiforsyningen. Andelen av

husholdninger som nå bruker elektrisitet til hovedoppvarming, er 69 pst. Samtidig er det helt klart at det er et mål å stimulere til et mer miljøvennlig og mer variert energisystem i dette landet. Mange husholdninger er opptatt av å vurdere alternative energikilder som kan begrense deres avhengighet av elektrisitet. Derfor innfører Regjeringen tiltak som skal hjelpe husholdningene med å gjøre gode og bevisste energivalg. Så vi er glad for at Regjeringen i denne forbindelse foreslår en tilskuddsordning for pellettskaminer, varmpumper i vannbårne oppvarmingssystemer og styringssystemer. En slik ordning kan bidra til å redusere elektrisitetsbruken til oppvarming i husholdningene. La meg tilføye: Det var fornuftig at ordningen ble lansert i forkant av fyringssesongen, og at det er foreslått ekstra midler over inneværende års budsjett.

Teknologien i ordningene er valgt for å kunne bidra til at umodne teknologier som i dag ikke er utbredt, blir mer tilgjengelige for husholdningene. Det er også fornuftig at det følger en informasjonskampanje med denne ordningen. Det var den første saken jeg la merke til i finansdebatten, en sterk satsing på miljø- og energiomlegging fra Regjeringen.

Det andre som jeg la merke til i finansdebatten, var at Fremskrittspartiet kuttet miljøbudsjettet med over 360 mill. kr. Samtidig har Fremskrittspartiet klart å kalle forslaget fra Regjeringen om energiomlegging i husholdningene for «puslete». Det blir fristende å omskrive et dikt av Inger Hagerup:

Puslete?

Dette?

Langtifra.

Akkurat stort nok.

Fyller arket helt

på langs og på tvers

fra øverst til nederst.

For man må spørre seg: Puslete i forhold til hva? Formålet med denne ordningen er ikke å løse kraftsituasjonen i Midt-Norge, som noen synes å tro oppstod ved regjeringsskiftet. Det er ikke å støtte teknologier som allerede har godt fotfeste i markedet, men det er en ordning for å fase inn andre alternativer. Derfor er avgrensningen gjort som den er. Dette utelukker selvfølgelig ikke at Stortinget kan komme tilbake til andre muligheter og løsninger senere. Det er kjent at SFT har fått i oppdrag å se nærmere på rentbrennende vedovner i forhold til utslipp av svevestøv, og at deres rapport nå foreligger. Kraftsituasjonen arbeider Regjeringen med kontinuerlig.

Når man har gjort den avgrensningen som her er gjort, er det bra å se at realiteten i forslaget i denne stortingsproposisjonen samler bred støtte. Det viser en felles forståelse og et bredt engasjement fra mange for betydningen av satsing på energiomlegging.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:43:46]: Regjeringens forslag til tiltak for å begrense elektrisitetsbruken i husholdningene er puslete og monner dessverre lite, svært lite, i den store sammenheng. Fremskrittspartiet vil likevel ikke avvise at det er fornuftig å satse på en gradvis ener-

giomlegging i norske husholdninger. Av disse grunner fremmer Fremskrittspartiet forslag i denne sak som er atskillig mer ambisiøse og omfattende enn Regjeringens puslete forslag.

Fremskrittspartiet mener forslaget må gjøres mer teknologinøytralt, og ønsker derfor også å implementere rentbrennende vedovner og luft-til-luft-varmpumper i en slik støtteordning samt innføre halv moms på alle installasjoner som fungerer som oppvarmingskilder i norske husholdninger.

En energiomlegging er fornuftig fordi strøm har blitt en knapphetsressurs i Norge, samtidig som vi i Norge har et betydelig uutnyttet potensial når de gjelder økt anvendelse av alternative energikilder, som f.eks. biobrensel.

De rent statistiske tallfakta viser at hele 70 pst. av norske husstander i dag benytter elektrisk oppvarming som hovedvarmekilder. Norge er i dag den nasjon i verden som bruker mest strøm pr. innbygger til oppvarmingsformål i private boliger. Samtidig er det viktig å understreke at vi i Norge ikke er noen energisløser, for det totale energiforbruket i norske husholdninger er ikke vesentlig høyere enn i andre land som det er naturlig å sammenlikne seg med.

Men bruken av elektrisk energi er uansett stor i Norge. Rundt halvparten av den totale sluttbruken av energi i landet vårt er elektrisk energi basert på vannkraft. I 2005 var det totale netto innenlandske sluttbruket av energi i Norge 223 TWh, og av dette stod strøm for 112 TWh. Elektrisk energi dekket i 2005 ca. 50 pst. av all sluttbruk av energi i Norge. Disse tallfakta viser at forbruket av strøm i norske husholdninger ikke har økt de siste ti årene, men tvert imot har blitt redusert med nær 1 TWh i forhold til det forbruket var i 1995, altså for ti år siden.

I et normalår bruker norske husholdninger rundt 20 TWh til boligoppvarming – tilsvarende ca. 16 pst. av det totale strømforbruket. I tillegg til dette kommer oppvarming av vann i husholdningene.

I 2004 gikk rundt 41 pst. av husholdningenes strømforbruk med til boligoppvarming, og rundt 24 pst. gikk med til oppvarming av vann. Til sammen gikk altså rundt 65 pst. av strømforbruket i norske husholdninger til oppvarmingsformål.

Disse tallfakta dokumenterer tydelig at potensialet for økt bruk av alternative oppvarmingskilder til strøm i norske husholdninger er til dels meget stort. Det er av disse grunner en realistisk målsetting å redusere strømforbruket og samtidig legge til rette for lavere oppvarmingsutgifter for norske husholdninger ved alternativt energiforbruk. I dag finnes det mye god og rimelig alternativ oppvarmingsteknologi tilgjengelig for norske husstander. Nye, moderne vedovner, varmpumper og for den saks skyld også pelletsovner og andre både energieffektive og økonomisk sett gode løsninger å satse på for norske husholdninger er altså tilgjengelig. Politisk sett er det bred enighet om at det er viktig å skape en mer allsidig og robust energiforsyning i Norge, basert på andre energikilder enn vannkraft. En gradvis omlegging av energiforbruket i Norge, fra strøm til alternativ og miljøvennlig energiforbruk, bør etter Fremskrittspartiets synspunkt ikke begren-

ses til kun å gjelde satsing på pelletsovner og svært kostbare varmepumpesystemer.

Fremskrittspartiet ønsker å innta en offensiv rolle i arbeidet med effektiv energibruk og en gradvis omlegging av energibruken i Norge. Vi kan ikke se at Regjeringens forslag går langt nok, slik det foreligger i dag.

Jeg vil ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, forslag nr. 1, samt forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, om å gå inn for halv moms på alle installasjoner som fungerer som alternative oppvarmingskilder i norske husholdninger.

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ivar Kristiansen (H) [11:49:05]: Dette er en typisk sak som ser dagens lys når medieoppmerksomheten for alvor er rettet mot at det er knapphet på energimarkedet. Abonnentene blir fortalt at prisnivået når nye store høyder, samtidig som man blir gjort oppmerksom på at svært lite skjer fra dagens regjering, myndigheter, som kan gi abonnenter, strømforbrukere og norsk industri et håp om i fremtiden å ha større stabilitet og et mer normalt prisbilde i sikte.

Høyre er selvfølgelig i akkurat like stor grad som alle andre, opptatt av å få frem ny fornybar energi til anvendelse, omlegging av energibruk i husholdninger osv. Vi går ikke imot denne saken, men man må ikke, med all respekt for dem som sitter og ser på giroen fra den lokale elleverandør eller fra andre, beskrive dette som en sak som løser noe som helst problem. Her må Regjeringen være minst like kreativ og få på plass handlingsplaner, løsninger for hvordan vi kan skape en bedre balanse, med selvforsyning og økt produksjon, som kan gi en mulighet for å få en mer langsiktig utvikling hva angår både prisbildet og forsyningssituasjonen som sådan. I mindre grad føler jeg at dette handler om dette energifondet som flertallet henviser til i innstillingen, og det samme gjorde saksordføreren.

Vi får litt senere i dag bare anskueliggjort at når det gjelder å ta fatt på de store oppgavene, med tiltak som virkelig kan få folk til å senke skuldrene i de tusen hjem, akter ikke Regjeringen å komme på banen med forslag. Derfor blir dette smått, det er snakk om 46 mill. kr pluss et informasjonsprogram. Folk kan sende søknader til Trondheim, til Enova. Fortrinnsvis kan de med relativt god saldo i egen favør sende slike søknader. Dette har ingen utjevne effekt, og dette treffer overhodet ikke dem som sliter verst med å håndtere dagens strømregning.

Høyre kan ikke støtte Fremskrittspartiets forslag, av den grunn at dette ikke har noen utjevne effekt, det har ikke noen treffsikkerhet. Vi skal være like aktive som alle andre, herunder også Fremskrittspartiet, for å få frem nye energiformer. Men man må finne andre løsninger enn reduserte skatter og avgifter for å stimulere etterspørselen, og et forslag må i hvert fall ha det i seg at det kan ha en viss utjevne effekt. Vi støtter innstillingen, og i tillegg er vi med i forslaget som representanten Andersen tok opp.

Heidi Sørensen (SV) [11:52:45]: I Soria Moria-erklæringen står det at Regjeringen vil innføre en støtteordning til husholdninger som vil gjennomføre energiomlegging. Denne støtteordningen er å følge opp Soria Moria-erklæringen, som ble skrevet for ett og et halvt år siden. Det er ikke et panikktiltak. Det er langsiktig, god politikk, og det er et strategisk viktig virkemiddel fordi en av hovedutfordringene i Norge er, som Fremskrittspartiet i dag veldig prisverdig har redegjort godt for, at vi bruker mye strøm til oppvarming sammenlignet med andre land vi kan sammenligne oss med, og at det vil være mer energieffektivt og mer miljøvennlig om vi klarer å få til en energiomlegging som gjør at vi i større grad bruker bioenergi, varmepumper og fjernvarme til oppvarming. Det å hjelpe husholdningene på vei i dette er et strategisk godt tiltak, og noe som vi varslet allerede da vi skrev Soria Moria-erklæringen for inneværende periode.

Strøm til oppvarming er, som beskrevet av den amerikanske energiexperten Amery Lovins, som å skjære smør med motorsag. En bruker for mye kraft til å gjøre en for enkel oppgave. I Norge har vi vært velsignet med mye vannkraft, og det er mange historiske årsaker til at vi har havnet i den situasjonen vi er i i dag. Men våre vannkraftressurser er ikke uuttømmelige, og det slås også fast – fra mange regjeringer – at de store vannkraftutbyggingenes tid er forbi. Derfor må vi tenke nytt i forhold til energiomlegging i Norge, og da er det viktig at vi hjelper de husstandene som gjennom mange år har fått høre at det lureste var bare å installere en panelovn, og så var en ferdig med det. Hjelp dem til å finne nye og bedre alternativer!

Jeg er glad for, etter å ha hørt de første innleggene i dag, at det er bred støtte nettopp for å få til en sånn energiomlegging – at også Fremskrittspartiet er med på det i dag, synes jeg er hyggelig – og at man også sier at vi skal få et mer allsidig og mer robust energisystem enn vi har hatt tidligere.

Denne støtteordningen har blitt mottatt av forbrukerne som en suksess. Det er svært mange som har søkt, og det er vi veldig glade for. Det er også sånn at svært mange vil få støtte. Vi ser at det er stor etterspørsel etter både vann-til-luft-varmepumper og pellets-kaminer. Vi ser også at det er blitt ventetid på å få tak i f.eks. pellets-kaminer. Det viser at det er interesse for å gjøre noe med egen oppvarming ute blant det norske folk.

SV kan ikke støtte forslaget fra Fremskrittspartiet om halv moms i dag, og vi støtter heller ikke forslaget fra mindretallet om å inkludere vedovner og luft-til-luft-varmepumper. Jeg tror at det har vært klokt at vi ikke inkluderer de modne teknologiene som det selges godt av i det norske markedet, i denne støtteordningen, som nettopp er ment å introdusere nye ting i markedet.

La meg også få lov til å si at jeg har registrert at da vi behandlet budsjettet på tirsdag, lå det ingen forslag fra opposisjonspartiene om å prioritere penger verken til halv moms eller til vedovner og luft-til-luft-varmepumper. Så når man foreslår det i dag, er det i hvert fall et forslag en selv ikke har prioritert innenfor de rammene de forskjellige partiene har.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:57:04]: I lang tid er det varslet knapphet på strøm i vinter. Lav magasinnylling, problemer med overføringslinjene til utlandet og stans i elproduksjonen ved svenske atomkraftverk sendte strømprisene til nye høyder tidligere i høst. Advarslene kom allerede sist vinter, og jeg spurte i vår statsråd Enoksen hva han ville gjøre for å dempe strømutgiftene i private hjem.

I en situasjon med knapphet på strøm er det fornuftig å få folk til å spare. Derfor var det ikke for tidlig at Regjeringen i september kom med tiltak for å spare strøm i hus og hjem. Regjeringen foreslår tiltak som er lik de tiltakene tidligere statsråd Steensnæs foreslo vinteren 2003 – tiltak han delvis ble kritisert for av dagens regjeringspartier.

Ja, strømdebatten og situasjonen i høst ligner på situasjonen vi hadde vinteren 2003. Da ble det brukt urimelig harde ord om daværende statsråd Steensnæs' politikk. Men med ansvar i dag oppfører den gangs kritikere seg ganske likt Steensnæs og møter kanskje seg selv litt i døra, og det kaller vel på ettertanke.

I Kristelig Folkeparti støtter vi de tiltak Regjeringen foreslår, men vi er overrasket over innretningen på forslagene. Hvis poenget er å bruke strøm mer effektivt og bidra til å legge om energibruken, så mener Kristelig Folkeparti tiltakene også burde inkludere støtte til rentbrennende vedovner og luft-til-luft-varmepumper. Kristelig Folkeparti er derfor forslagsstiller på dette punktet.

Kristelig Folkeparti mener også at tilskuddsordningen bør ha et lengre tidsperspektiv enn den fyringssesongen vi nå er inne i. Ordningen bør gjelde fram til 2010, med evaluering underveis. En slik utvidelse i tid og innhold er nødvendig hvis vi skal få til en større energiomlegging i private hus. En utvidelse av ordningen vil også gi flere en økonomisk mulighet til å bruke denne. Representanten Heidi Sørensen var inne på det i sitt innlegg. Når det gjelder neste års budsjett, har vi mulighet for å se på dette i revidert.

Kristelig Folkeparti er glad for at det legges opp til en informasjonskampanje om strømsparing. Hittil har høsten vært mild, og med høye priser har strømforbruket i november gått ned. Derfor har de verste skrekksenarioene som vi så for oss, blitt lagt bort. Tilskuddsordningen ser ut til å hjelpe. Det er nødvendig å bruke mer penger enn Regjeringen først la opp til, og tilskuddene bidrar til en energiomlegging og større fleksibilitet hos sluttbrukerne. Dette er bra. Min oppfordring til slutt er å la tilskuddsordningen være en stund, gjerne utvide den, for å få et bedre resultat. Kristelig Folkeparti kan heller ikke støtte Fremskrittspartiets forslag om halv moms.

Ola Borten Moe (Sp) [12:00:55]: Jeg merker meg at det er stor enighet om selve virkelighetsforståelsen i salen knyttet til at vi har et for stort strømforbruk til oppvarming, og at de fleste partiene deler ønsket om å vri det over på andre energikilder for å frigjøre strøm og derigjennom introdusere nye teknologier på oppvarmingsiden i norske husholdninger. Det er jeg glad for. Jeg er helt sikker på at det er avgjørende at vi lykkes med akkurat denne vridningen av energiforbruket.

Det gir også spennende perspektiv for næringsutvikling på begge sidene. For det første frigjør vi strøm som vi helt åpenbart har bruk for til andre ting enn oppvarming, ikke minst innenfor verdiskaping og produksjon. På den annen side er det voldsomme perspektiv for næringsutvikling, verdiskaping og arbeidsplasser i hele landet når det gjelder å få på plass nye teknologier. Det så man ikke minst nå for ikke lenge siden da Elkem besluttet å investere nesten 3 milliarder kr i solcelleproduksjon i Kristiansand. Men det gjelder også mer tradisjonell bruk og hogst rundt omkring i landet. Vi har voldsomme bioressurser, som vi i mye større grad burde ha tatt ut og brukt. Det gir store muligheter for verdiskaping og arbeidsplasser i hele Norge. De av oss som av og til farer litt utenfor denne byen, har lagt merke til at Norge er i ferd med å gro igjen som et resultat av mindre beitebruk og en del andre ting. Dette kan være et viktig tiltak for å ta ut mer biomasse og redusere bl.a. en sånn effekt.

Så blir det sagt her at denne ordningen monner lite. Det er en virkelighetsbeskrivelse jeg ikke er helt sikker på. For det første har det vært en suksess. Det er over 10 000 søknader som ligger inne. Det er en signifikant mengde. For det andre vil vi over tid introdusere nye teknologier, nye måter å tenke på, nye måter å planlegge på. Det er ikke ting som monner lite. Det er ting som kommer til å ha stor betydning. Om man ikke utløser mange TWh i vinter, er jeg sikker på at man på sikt er nødt til å velge denne tilnærmingen for å lykkes.

Jeg har også lyst til å si at dette er den positive siden av Regjeringens plan for å få på plass energiomlegging og energieffektivitet i hus. Vi skal heller ikke glemme at vi bruker virkemidler i forhold til krav. Nå lanseres snart Regjeringens forslag til nye byggeforskrifter, der energieffektivitet, krav til vannbårne varmesystem og krav til bygging av vannbåren infrastruktur rundt omkring i landet gis helt andre rammevilkår og helt andre muligheter enn det som er dagens situasjon.

Jeg er enig med dem som sier at dette skal være en langsiktig ordning. Vi som representerer flertallet og Regjeringen, bør etter mitt skjønn nå snart være tydelige på at dette er en satsing som vi ønsker å fortsette å inkludere i det viktige arbeidet som Enova skal videreføre.

Ivar Kristiansen brukte tid i sitt innlegg på å si at dette er «smått», og at Regjeringen overhodet ikke akter å ta tak i de store spørsmålene knyttet til energiforsyningen i Norge. Ivar Kristiansen benytter nå enhver anledning til å angripe Regjeringens energipolitikk. Det er for så vidt greit nok, men jeg har lyst til å minne forsamlingen om at dette er et tema og en politikk som har ligget brakk i mange år, og det er nettopp derfor vi har havnet i den situasjonen vi nå er i. Denne regjeringen skal ha skryt for å ha tatt tak i energipolitikken på en helt annen måte enn det den forrige gjorde. Vi har fått på plass Mongstad med CO₂-rensing, vi har fått på plass en historisk satsing på ny fornybar energi. Nå må vi gi det tid til å virke.

Så er det Gunnar Kvassheim, som kommer etter meg. Han var ute da dette ble proklamert, og sa at nå må rentbrennende ovner på plass. Det selges 100 000 ovner i året.

Et støttenivå på 1 000 kr til hver ovn blir 100 mill. kr. Hvor er pengene hen, Gunnar Kvasheim?

Hans Frode Kielland Asmyhr hadde her overtatt presidentplassen.

Gunnar Kvasheim (V) [12:06:12] (komiteens leder): Jeg takker representanten Borten Moe for spørsmålet og bidragene til en elegant veksling.

Det er positivt at Regjeringen har fremmet et forslag om en tilskuddsordning for tiltak som kan begrense elektrisitetsbruken i husholdningene. Det er også positivt at det skjedde så tidlig at mange husholdninger kan få glede av dette allerede denne vinteren. Men det er slik at denne ordningen vil få begrenset effekt på totalforbruket og dermed det store bildet i energipolitikken. Den vil imidlertid ha betydning for mange husholdninger, og det er bra.

Venstre mener at støtteordningen burde hatt et større omfang og burde favnet bredere. Det som er i opplegget nå, er en konsentrert støtte til et begrenset utvalg av de mulighetene som fins, og de mest kostbare alternativene. Etter vårt syn ville det økt spareeffekten betydelig om ordningen var utvidet.

Jeg registrerer at saksordføreren i sin henvisning til store diktere sier at satsingen er akkurat passe. Venstre har større ambisjoner enn som så. Det er en forsiktig begynnelse, det burde vært utvidet, og, like viktig, dette bør fortsette. Venstre mener at rentbrennende vedovner og luft-til-luft-pumper burde vært med i dette. Det er rett at det er betydelig omsetning av disse produktene, og det går an å diskutere hvorvidt det er naturlig å støtte disse alternativene – jeg er med på det. Når Venstre ønsker det, er det fordi det vil bidra til å øke den samlede spareeffekten, og fordi en slik støtte vil nå flere og dermed også kunne fungere som et mer kraftfullt tiltak i en mobilisering av bevissthet rundt de mulighetene vi har for å forvalte energien mer fornuftig i den enkelte husholdning.

For Venstre er det altså også veldig viktig at ordningen fortsetter. Et par representanter sa at de i vårt alternative statsbudsjett ikke fant pengeavsetning til den økte satsingen som Venstre ønsker. Jeg skal hjelpe med litt leserveiledning. Venstre sier at hele avsetningen til Enova som Regjeringen foreslår under Energifondet på 400 mill. kr, ønsker vi å bruke til energiomlegging og sparetiltak, og så ønsker vi å stimulere fornybar energiproduksjon gjennom en feed-in-ordning av typen grønne sertifikater. Dermed får vi betydelig mer ressurser til å videreføre og intensivere sparearbeidet. I det bildet vi nå diskuterer, hvor en framstiller dette som et viktig tiltak i forhold til å rette opp misforholdet mellom forbruk og produksjon på energisiden, framstår det som et stadig større paradoks at Regjeringen skroter ordningen med grønne sertifikater, og kaster bort viktig tid som kunne vært brukt til å få fornybar energiproduksjon på løftet.

Jeg vil understreke betydningen av at det legges opp til en informasjonskampanje, for den enkelte forbruker har ikke bare de virkemidlene som en her gjennom støtteordninger vil stimulere, men vi har også muligheter i den enkelte husholdning til på en ganske lett måte å redusere for-

bruket betydelig gjennom en mer bevisst holdning til forbruket og gjennom installasjon – til dels billige virkemidler. Denne muligheten bør brukes og understøttes gjennom en offensiv informasjonskampanje fra myndighetenes side.

Jeg vil avslutningsvis si at det er veldig viktig nå når det ser ut som om luften har gått ut av ballongen – eller rettere sagt, vannet går inn i magasinene – at ikke trykket på sparearbeidet stopper opp. Det er minst like viktig nå som det var tidligere i høst å holde trykket på dette både for myndighetene, for energiselskapene og for den enkelte husholdning. Muligheten for å spare store beløp for den enkelte er definitivt til stede, og i sum kan dette også bli et viktig bidrag i det store energibildet.

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:10:49]: Mange av husholdningene er opptatt av å vurdere alternative energikilder som kan begrense bruken av elektrisitet. Dette er en av grunnene til at Regjeringen foreslår å innføre tiltak som skal hjelpe husholdningene med å gjøre gode og bevisste energivalg, og disse tiltakene er i denne sammenheng en tilskuddsordning for husholdninger og en informasjonskampanje for husholdninger og næringsliv. Målet for denne tilskuddsordningen er altså å gi husholdninger støtte til å investere i modne teknologier som i dag er lite utbredt, og derfor omfatter denne ordningen pelletskaminer, varmepumper i vannbårne systemer og styringssystemer for strømsparing.

Både pelletskaminer og pelletskjeler kan tidsstyres og termostatstyres slik at de er godt egnet som en stabil hovedoppvarmingskilde. I tillegg har de lave luftutslipp og god energiutnyttelse. Væske-til-vann-varmepumpe og luft-til-vann-varmepumpe har ikke hatt samme markedsutvikling som luft-til-luft-varmepumpe, og trenger et løft for å bli et alternativ for husholdningene. Vi får da også inn meldinger fra forhandlere av denne typen varmepumper at det har vært en betydelig økning i salget av nettopp denne typen nå i høst.

Støtte til styringssystemer for strømsparing er viktig for at denne type teknologi også kan tas i bruk i husholdninger som ikke har pipe eller opplegg for vannbåren varme.

Fredag 13. oktober åpnet Enova for søknader til støtte for å begrense elektrisitetsbruken i husholdninger. Responsen har vært svært god. Det er kommet inn om lag 14 000 søknader. Dette er et godt tegn på at ordningen er populær, og at interessen for alternative oppvarmingsmåter er stor blant norske husholdninger. Det viser også at vi har plukket ut teknologier som har et økt potensial, og på bakgrunn av den store interessen for ordningen har da også Regjeringen foreslått å bevilge 25 mill. kr ekstra til ordningen. Dette forslaget vil komme i nysalderingen av statsbudsjettet for 2006. La meg understreke, i forhold til det som flere av talerne har tatt opp omkring omfanget av ordningen, at dette er en begrenset ordning som det i første omgang, i dag, bevilges 46 mill. kr til, og med en tilleggsbevilgning i nysalderingen på 25 mill. kr, men tilskuddsordningen til husholdninger vil altså bli inkludert i Enovas ordinære virkemidler fra 2007, i motsetning til

slik det har vært tidligere. Dette betyr at når Enovas rammer samtidig øker, som følge av etablering av Energifondet med 10 milliarder kr og en tilsagnsfullmakt på 400 mill. kr, vil Enovas muligheter til å ha ulike typer støtteordninger rettet også mot husholdninger bli vesentlig bedre enn det de har vært så langt. På denne måten vil det ligge til rette for at vi også i årene framover skal kunne stimulere til en nødvendig energiomlegging i husholdningene. Dette er altså ikke slutten, det er en forsiktig begynnelse på en helt nødvendig energiomlegging.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:14:14]: Jeg lyttet med interesse til statsrådets foredrag, og jeg vil nok si at jeg synes denne regjeringen tar altfor lett på den anstrengte kraftsituasjonen vi tross alt er stilt overfor. Denne innretningen som Regjeringen her har foreslått, er blitt innklaget av Varmeprodusentenes Forening for ESA. Man mener at ordningen må gjøres mer teknologinøytral, og at man må implementere flere typer oppvarmingsteknologier. Hvis den innretningen og det forslaget Regjeringen her fremmer, skal ha en positiv betydning og gi et energibidrag, og man skal avhjelpe den anstrengte kraftsituasjonen, burde man selvsagt implementert flere energikilder. Da blir mitt spørsmål: Ser ikke nettopp Regjeringen dette, at det faktisk er et behov for å implementere flere energikilder, som f.eks. å gi støtte til rentbrennende vedovner og luft-til-luft-varmepumper, at det kunne avhjelpe den anstrengte kraftsituasjonen vi tross alt nå synes å være stilt overfor?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:15:23]: Det viktigste for å avhjelpe den anstrengte kraftsituasjonen vi har, er å sørge for at vi får økt produksjon inn i det norske systemet. Det gjør Regjeringen på flere måter, bl.a. gjennom en historisk satsing på håndtering av CO₂ fra gasskraftverk. Vi har fått på plass et godt opplegg på Mongstad. Vi jobber også med Kårstø, og vi har sagt at vi også skal bidra til CO₂-håndtering ved andre gasskraftverk som blir bygd. Det er det ene.

Men det vesentligste vi kan gjøre, er å fortsette det vi alltid har gjort i Norge, nemlig å satse på fornybar energi. Vi har et stort potensial for bruk av fornybar energi. Derfor har vi etablert et fond og legger til rette for en støtteordning for mer produksjon av vindkraft, mer produksjon av bioenergi, med støtteprogram for infrastruktur for å kunne ta i bruk mer fjernvarme og dermed avlaste elektrisitetsforsyningen. Så har vi også et opplegg for å bygge ut småkraft. Det er det aller viktigste vi kan gjøre. Så vil vi, som jeg har sagt, utvide og inkludere disse støtteordningene i Enovas ordinære program fra 2007, og da vil Enova stå friere til å kunne utforme dette på ulike teknologier.

Ivar Kristiansen (H) [12:16:43]: Dette er en sak som først og fremst går på tiltak for å begrense elektrisitetsbruken. Vi hadde for vel to år siden et liknende opptrinn i Stortinget, og da hadde iallfall dagens regjeringspartier den oppfatning i debatten at dette var svært lite treffsikre

ordninger, først og fremst overfor dem som har de største problemene med å håndtere høye strømregninger. Mitt spørsmål til olje- og energiministeren er: Dagens ordning og de ordninger som kommer, og som skal håndteres av Enova, vil det bli ordninger som kan ha en større treffsikkerhet i forhold til dem som har de største problemene med å håndtere en u håndterlig strømregning?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:17:45]: Enovas arbeid er først og fremst innrettet mot å få til en energiomlegging i retning av miljøvennlig bruk av energi og ikke for å gi støtte i forbindelse med høye strømpriser eller betaling av strømregninger, som representanten spør om. Enovas arbeid vil altså først og fremst være innrettet mot å bidra til en nødvendig energiomlegging.

Så er det ikke slik at dagens regjeringspartier var motstandere av den ordningen som Bondevik II kom med i 2003. Tvert imot var det slik at det som er opposisjonen i dag, bidrog til at den ordningen som daværende regjering foreslo, ble utvidet betydelig, slik at de søkerne som man hadde den gang, kunne få de midlene man bad om. Det var, som representanten sikkert husker, ikke helt i tråd med regjeringens eget ønske at den ordningen den gang ble utvidet.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:18:55]: Det er godt å høre statsråden si at dette ikke er slutten, men begynnelsen på en finansiering av en omlegging, og at dette skal inn i Enovas arbeid, pengepott. Men det er, slik Kristelig Folkeparti ser det, viktig at Regjeringen og energiministeren har fokus nettopp på denne delen av Enova, slik at vi får en god omlegging. Mitt spørsmål blir: Ser statsråden behov for at denne delen av Enovas arbeid trenger en evaluering på et gitt tidspunkt for at også vi i denne salen skal se om de ordningene vi legger til rette for, er treffsikre for å få den energiomlegging som er nødvendig, og som vi er enige om?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:19:47]: Svaret på det er ja. Enova vil, som alle andre statlige etater, bli evaluert med jevne mellomrom. Vi er nå inne i den første evalueringen av Enova etter den første femårsperioden siden opprettelsen.

Så vil selvsagt ikke tilskudd til husholdninger bli evaluert i denne omgang, for det blir først inkludert i Enovas rammer fra 2007. Tidligere har ikke Enova hatt mulighet til å gi tilskudd til husholdninger. Det er et nytt arbeidsområde for Enova, og i neste evaluering vil selvsagt også den ordningen bli evaluert.

Så tror jeg nok det er grunn til å understreke at Enova hittil har hatt et mål om at man skal prioritere det som gir mest mulig energi til en lavest mulig kost. En omlegging hvor man ønsker å styre mer f.eks. i retning av infrastruktur for fjernvarme, som er helt nødvendig, vil kanskje ikke gi de raske resultatene som man kunne ønske seg. Men til tross for det mener vi det er en nødvendig omlegging for å få tatt i bruk bioenergi i større grad og også for å stimulere husholdninger til en mer bevisst energiomlegging.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed over.

De talere som heretter får ordet, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:21:16]: Dagens debatt og bevilgningene som er foreslått, kommer med bakgrunn i frykt for landets kraftforsyning og høye strømpriser. Da burde vi fremme forslag til tiltak som gir mest mulig energimessige resultater og bidrag i forhold til kostnadene. Det er ikke nok å måle suksessen av en innretning etter hvor mange søknader som er kommet, eller størrelsen på bevilgningene i seg selv. For Fremskrittspartiet er det innretningen på bevilgningen og systemet i bunn som er det vesentlige. Resultatet vi får i form av kraft og energipriser, vil være det som er suksesskriteriet.

Noen sier at det viktige med dette systemet er at det er innrettet mot umodne teknologier. Det er bare et skalleskjul. Da burde en i høyeste grad tatt med f.eks. solceller, som alle her snakker så positivt om, men det kom ikke med i denne støtteordningen, heller ikke solvarme eller gassbrennere f.eks. Da kunne en snakke om å hjelpe umodne teknologier. Da vi behandlet tilsvarende sak i forrige periode, var det et massivt rød-grønt krav fra flere om å få vedovner med i denne støtteordningen. Det kravet om at vedovner må inn, har kommet fra rød-grønne politikere også nå i år. Det viser bare at Regjeringen ikke tar situasjonen på alvor. Det er en rekke rød-grønne politikere her som blir overkjørt av sine egne.

Så er det flere som sier at det er godt å se at ordningen har bred støtte. Har disse folkene lest innstillingen, der en samlet opposisjon ønsker en bredere ordning enn det Regjeringen har kommet med? Det vitner ikke om bred støtte, det vitner om at Regjeringen internt har lagt seg på minste felles multiplum, uten å klare å få til noe som er skikkelig offensivt.

Representanten Sørensen sier at dette er langsiktig og god politikk. Og representanten Borten Moe sier at dette er en suksess, fordi det er så mange som har søkt. Faktum er jo at dette er kortsiktige, forbigående tiltak med marginal betydning for energisituasjonen. Det er en støtteordning til den rike middelklassen og ikke en hjelp til dem som vil slite med høye strømpriser. Og det er støtte til utenlandske konkurrenter til norskproduserte vedovner. Vi har én pellets-kaminprodusent i Norge som produserer noen hundretalls kaminer. Vi produserer titusenvis av vedovner i Norge. De får nå altså subsidiert konkurranse.

Representanten Borten Moe sier at Regjeringen har gjort veldig mye, ting er på plass, la det få virke, og viser bl.a. til satsingen på fornybar energi. Ja, fire sider er stortingsmeldingen om satsing på fornybar energi på. Det er noe av det pinligste som er blitt levert i form av stortingsmeldinger til dette hus. Det er veldig lite som er avklart.

Veldig mye var også uavklart når det gjaldt pellets-satsingen til denne regjeringen. Folk ble jo oppfordret til å kjøpe pellets-kaminer før Enova i det hele tatt hadde avklart hvilke pellets-kaminer som ville få støtte. Den langsiktige tilnærmingen til et problem som dette er det som er opposisjonens forslag, men også det som er Fremskrittspartiets forslag om halv moms på varmekilder. Da

gir man folk muligheten til å ta de beslutningene om tiltak som er gode for deres husholdning, og de blir ikke bare presentert favorittteknologien til den til enhver tid sittende regjering.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:24:37]: Klimautfordringene våre krever reduserte utslipp av nitrogen og karbondioksid i en enorm størrelsesorden. Dette blir nå i sterkt økende grad erkjent, og det er stor oppslutning blant folk.

Det er nødvendig å begrense veksten i forbruket av fossil energi. Vi må ha en nominell nedgang i forbruket. Det bør være målet vårt for å ta klimautfordringene på alvor. Regjeringspartiene har her en helt annen positiv holdning til dette spørsmålet enn Høyre og Fremskrittspartiet.

Klimautfordringene krever i vårt kalde langstrakte land, med mål om god, langsiktig velferdsutvikling for privatpersoner og ikke minst om en lønnsom industriell videreføring av våre naturressurser, en kraftig økt satsing på fornybar energi. Skal vi ta klimautfordringene på alvor, må vi fokusere på den fornybare energien som hovedsak. Som land har vi en enestående mulighet. I denne innstillinga stimuleres det til bruk av varmepumper, som har et stort økt bruksområde i husholdningene. Og det er svært riktig.

I finanskomiteen drøftes nå våre framtidige virkemidler for å redusere CO₂-utslippene for å oppfylle våre forpliktelser i henhold til Kyoto-avtalen. For vår industri- og transportsektor vil dette innebære store endringer i produksjonsteknologi. For at næringslivet skal ha rimelig mulighet for lønnsomhet i et stadig mer krevende internasjonalt marked, må vi ha en aktiv stat. Vi må dimensjonere bransjevise tiltak ut fra bransjenes særpreg og utfordringer. Som senterpartist er jeg spesielt glad for at vi har både en energiminister og en næringsminister som argumenterer sterkt for denne linja.

I sum for næringslivet vil dette innebære en kraftig vridning av energiforbruket fra tungolje til fornybar energi. Dette blir en svært stor økonomisk utfordring, men ingen land har tilsvarende økonomisk handlefrihet for at fellesskapet skal medvirke økonomisk i omstillingsprosessen. Det må etter Senterpartiets syn være svært viktig å bruke handlefriheten vår på det punktet. Det blir et av de viktigste spørsmålene som må gjennomgås i statsbudsjettet for 2008. For husholdningenes del viser dagens debatt at det i hvert fall i ord er enighet om at framtidens oppvarming i hjemmene må dreies raskt vekk fra strøm og olje til annen fornybar energi, enten det er i retning av varmepumpe, ved eller vannbåren varme basert på fornybar energi.

Børge Brende (H) [12:27:40]: Det var representanten Lundteigen som inspirerte meg til å be om ordet.

Jeg er helt enig med representanten Lundteigen i at klimautfordringen trolig er den største utfordring som verden står overfor i dette århundret.

Så la jeg merke til at representanten også hevdet at de rød-grønne har en annen og mer positiv holdning til dette spørsmålet enn bl.a. Høyre. Jeg vet ikke hva han la i en

mer «positiv holdning» til klimaendringer, men med en litt velvillig tolkning er det vel det at man ikke er positiv til klimaendringer, men positiv til at det skal gjennomføres tiltak for å hindre klimaendringer. Der er vi på linje. Vi er på linje når det gjelder at det både nasjonalt og internasjonalt skal gjennomføres mye strengere regimer, og vi må også gå foran med et godt eksempel hjemme.

Når det gjelder Høyre i den sammenheng, er det jo interessant å merke seg at i de fire årene Samarbeidsregjeringen hadde ansvar, økte ikke de norske klimagassutslippene i sum – om man summerer disse fire årene både på land og på sokkelen. Det året som har gått nå, har ikke vært positivt når det gjelder de nasjonale klimagassutslippene. Derfor er det viktig at man nå raskt kommer med en oppfølging av Lavutslippsutvalget.

Jeg hadde også sett for meg at den rød-grønne regjeringen hadde vist mye større initiativ i forberedelsene til den store FN-konferansen i Nairobi. Der var det øredøvende taushet når det gjaldt norske initiativ for å få til et godt resultat.

Jeg er også helt enig med representanten Lundteigen i at det å øke andelen fornybar energi i Norge er avgjørende for at vi skal lykkes i å komme med positive bidrag også nasjonalt for å redusere klimagassutslippene. Men det holder ikke, som Lundteigen gjør, å være positiv til tiltak når det Regjeringen gjør, faktisk er utilstrekkelig. Snakk med alle de involverte, både med dem som har ansvaret for å bygge ut fornybar energi, og de organisasjonene som følger miljøspørsmålene og klimaspørsmålene. Dette fondet for fornybar energi er en mye dårligere løsning enn de grønne sertifikatene hadde vært. Det er nesten ikke til å tro at Senterpartiet får seg til å skryte av dette nå, med tanke på hvor opptatt de var av de grønne sertifikatene. Støtteordningene for bioenergi, vind- og vannkraft er mye dårligere i det norske fondet for fornybar energi enn de ville vært med grønne sertifikater. Så jeg ville ha ligget litt lavere i terrenget hvis jeg hadde vært Senterpartiet.

Presidenten: Det var et innlegg som inspirerte flere representanter.

Ola Borten Moe (Sp) [12:31:14]: Ja, det er lett å la seg inspirere av Børge Brende når han fokuserer på både manglende perspektiv i klimapolitikken fra Regjeringen og manglende handlekraft for å få på plass mer fornybar produksjon.

Det siste året har vært negativt, sier Børge Brende, i forhold til å redusere eller få kontroll over klimagassutslippene. Han etterlyste en oppfølging av Lavutslippsutvalget. Det viktigste enkelttiltaket Lavutslippsutvalget peker på, er rensing av gasskraft. Tidligere i år gav Regjeringen konsesjon til Mongstad, med full rensing. Man løste dermed den gordiske knuten som har vært nesten like vanskelig som EU-saken i norsk politikk. Man har kommet videre. Man har i motsetning til den forrige regjeringen gitt en ny konsesjon på gasskraft. Og hva var Høyres tilsvarende? Jo: Får vi makten i 2009, skal vi avslutte dette prosjektet. Da skal vi sørge for at det ikke blir noen rensing

av CO₂ på Mongstad. Det var altså Høyres tilsvarende til at vi tok tak i denne utfordringen.

Videre er Børge Brende den fremste representanten til å rope at Regjeringen burde ha gitt konsesjon en masse til alle mulige andre gasskraftverk, med eller uten CO₂-rensing, det være seg i Midt-Norge eller andre steder. Da er det fristende å spørre: Hvilke følger ville det ha hatt for de nasjonale klimagassutslippene?

Når det så gjelder statsstøtteordninger, eller Klimafondet kontra de grønne sertifikatene, har det vært debattert flere ganger i denne salen. Det er verdt å merke seg at de grønne sertifikatene kun ville ha vært et incitament til produksjon av el, altså ikke varme, ikke bioenergi og ikke ved. Det er bl.a. det denne regjeringen løfter, og som jeg synes den løfter på en svært god måte gjennom de støtteordningene som nå er lansert.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:33:33]: Jeg hadde i utgangspunktet egentlig ikke tenkt jeg skulle holde et treminuttersinnlegg, men etter å ha hørt på representanten Lundteigen fikk jeg absolutt behov for å kommentere det.

Representanten Lundteigen fra Senterpartiet sier at klimautfordringene krever kraftig satsing på fornybar energi. Men det han sier, står jo på ingen måte i stil med det puslete forslaget som nå foreligger fra Regjeringen på dette feltet.

Visst kreves det en storstilt satsing på fornybar energi og en energiomlegging i Norge – fra elektrisk energi og over til alternative energikilder. Det representanten Lundteigen i så måte kan gjøre, er å stemme på Fremskrittspartiets forslag i denne sak. Det skal bli spennende å se om han virkelig gjør det, for skal det være noen substans i det som representanten Lundteigen framførte for noen minutter siden fra denne talerstol, må han også følge dette opp i aktiv handling. I så måte må jeg konstatere at det nå er Fremskrittspartiet som har inntatt den ledende rollen når det gjelder å jobbe for at vi får mer satsing på alternativ energibruk i Norge, og for at vi skal klare å komme bort fra den ensidige avhengigheten av vannkraft, og gå over til energikilder som vi har et stort potensial for å utnytte i Norge.

Her skal Fremskrittspartiet love å følge opp hva vi har sagt i debatten i dag i denne sammenheng. Og til Senterpartiet og Lundteigen: Velkommen etter Fremskrittspartiet på dette området.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:35:47]: Det er ikke alle partier i denne sal som har vært enig i våre internasjonale forpliktelser om reduksjon av utslipp av nitrogenoksid eller karbondioksid. Men det har i hvert fall vært klart for alle at vi for lang tid siden har sluttet oss til protokoller og avtaler som innebærer betydelige forpliktelser.

Det å gjennomføre de forpliktelsene kan kanskje for mange være rimelig enkelt. I enkelte økonomiske miljøer har en ganske enkle løsninger på hvordan det skal gjøres. For oss som prøver å forsøke å kombinere høye miljøambisjoner med et allsidig næringsliv, er det imidlertid langt mer krevende.

(Lundteigen)

I motsetning til den tidligere regjeringa, hvor Brende var deltaker i en lang periode, har denne regjeringa gått inn i disse spørsmålene, nå seneste gjennom forslaget om å redusere NO_x-utslippene. Det er ganske vanskelig, i og med at vi skal bevare lønnsomheten i vår foredlingsindustri, i vår fraktestart langs kysten og i våre fiskerier, samtidig som vi skal ha praktiske resultater. Og det var poenget mitt.

Den nåværende regjering har her greid å designe avtaler og regimer som har bred forståelse ute i næringslivet, for man ser at man har en regjering som er villig til å kombinere disse to hensynene og få til resultater. På samme måte ble det resultater av stimuleringa til fornybar energi gjennom feed-in-ordninga, noe som ikke skjedde under den forrige regjeringa. Dette er store og sentrale grep, som er mer avgjørende for utviklinga på disse områdene enn mange kanskje er klar over. Det er disse store linjene innenfor nitrogenoksid- og karbondioksid-utslipp hvor Fremskrittspartiet svikter klimaet og ikke stimulerer til en framtidsrettet produksjonsteknologi i næringslivet, noe som mange etter hvert ser er helt nødvendig, og som vil bli et av våre store fortrinn i tida framover.

Tore Nordtun (A) [12:38:35]: Jeg hadde ikke tenkt å ta ordet, for jeg syntes at man i debatten innledningsvis holdt seg til det som var satt opp på kartet – tiltak for å begrense elektrisitetsbruken i husholdningene i Norge. Det er tiltak som Regjeringen forbilledlig har satt i verk i høst. Så tok Børge Brende ordet, og da må jeg si at jeg reagerte litt, for Børge Brende tok opp de store utfordringene vi har med hensyn til klimagassutslippene i verden og endringene som er i ferd med å skje. Akkurat det er jeg enig med Brende i, men han trakk opp en helt annen debatt med disse spørsmålene.

Han påstod faktisk at den sittende regjering ikke tar klimautfordringene som vi har i verden, på alvor. Men Børge Brende var, da han satt i regjering, vittrilig med på å skrive under på sterke internasjonale protokoller for å få ned utslippene. De tiltakene vi har satt inn i høst, er ledd i de mange tiltakene som den sittende regjeringen nå setter i verk.

Så sier Børge Brende at utslippene faktisk ikke økte under den forrige regjeringen. Jo, de gjorde vittrilig det. Jeg må spørre Børge Brende: Hvilke initiativ tok den forrige regjeringen for å begrense utslippene? De var mikroskopiske. Hvorfor fremmet ikke den forrige regjeringen forslag for å følge opp de internasjonale protokollene som den var med på å skrive under på, bl.a. Gøteborgprotokollen? Den sittende regjering følger dette forbilledlig opp. Jeg legger også merke til hva Høyre gjør i finansinnstillingen i forhold til NO_x-utslippene, CO₂-utslippene, osv., på avgiftssiden. Man skygger unna. Man tar det ikke opp. Det synes jeg man skal vie litt oppmerksomhet når man bruker de store ordene.

Det var heller ikke slik at det sprutet rundt den forrige regjeringen når det gjaldt produksjon av elektrisitet i Norge. Ikke et eneste gasskraftverk med rensing av CO₂ ble

satt i gang. Ingen initiativ ble tatt på det feltet i det hele tatt. De ville bare skru opp alle kranene.

Jeg synes Børge Brende og Høyre bør være litt ydmyke når de snakker om internasjonale avtaler og lokal oppfølging av dem. Innstillingene som foreligger til nå, viser i hvert fall ikke at Høyre har vært så progressive på de områdene. Men det påstås at kritikk er veldig effektivt. Når det gjelder hvorfor man sa nei til de grønne sertifikatene, trodde jeg at Børge Brende og Høyre hadde fått med seg at det var byrdefordelingen vi overhodet ikke kunne akseptere, at Norge skulle ta en mye større «belastning» enn det svenskene tok i den saken.

Børge Brende (H) [12:42:12]: Først vil jeg minne om det jeg sa i mitt forrige innlegg, at årsaken til at jeg bad om ordet, var Lundteigens innlegg, hvor han hevdet at de rød-grønne har en helt annen og mer positiv holdning til klimautfordringene og klimaendringene enn den forrige regjeringen. Med utgangspunkt i det besvarte jeg de små visittene som lå der – dette som en opplysning til Tore Nordtun, i tilfelle representanten gikk glipp av det.

Så synes jeg faktisk når det gjelder klimaendringene, at det er grunn til å ta de store ord i bruk. Men store ord må i tillegg følges opp konkret. Vi har i år Ibsen-året, og i Peer Gynt står det: «Hvor utgangspunktet er galest, blir titt resultatet originalest.» Jeg er enig med representanten Lundteigen i at man skal gjøre mye for å begrense NO_x-utslippene i Norge for å forholde seg til Gøteborgprotokollen, men representanten Lundteigen sier at dette er viktige tiltak fra de rød-grønne for å hindre klimaendringer. Jeg vil be representanten Lundteigen redegjøre for Stortinget for på hvilken måte NO_x påvirker det globale klimaet, hvilken klimapolitisk effekt denne satsingen for å begrense NO_x-utslippene har, ettersom representanten fremhevet dem som veldig store. Det hadde vært veldig interessant for meg å bli kjent med den nye kunnskapen som man har fått på det området.

Så til innsatsen til den regjeringen som jeg satt i. Den gjorde ingenting, sa representanten Nordtun. Vi fremla en klimamelding fordi vi ikke var fornøyd med den klimameldingen som den forrige arbeiderpartiregjeringen hadde kommet med. Den klimameldingen medførte også at vi etablerte et nasjonalt klimaregime, et kvotesystem i Norge, som Arbeiderpartiet i sin tid gjorde alt de kunne for å torpedere. Blant annet var det slik at vår regjering måtte inngå et forlik med SV i Stortinget for å få på plass dette viktige klimapolitiske virkemiddelet. All honnør til SV for det de gjorde den gang, men det forsøkte Arbeiderpartiet å torpedere.

Vi tok også initiativet til Lavutslippsutvalget, som vi nå diskuterer. Dette er ikke et initiativ fra statsråd Bjørnøy. Dette er et initiativ fra den regjeringen som jeg satt i. I den tiden Samarbeidsregjeringen satt, økte ikke de norske klimagassutslippene. Under de rød-grønne øker de norske klimagassutslippene nå kraftig. Så jeg vil be representanten Nordtun om å se nærmere på de svar som komiteen har fått fra departementet. I svarbrev har Miljøverndepartementet summert utviklingen i løpet av de fire årene vi satt i regjering. Det vises til at da var det en sta-

bilitet – ingen økning i klimagassutslippene under ett, men nå øker de kraftig. Det er vel den sterkeste indikator på at denne regjeringen ikke har en helgod og god nok klimapolitikk.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at debatten nå er i ferd med å bevege seg ganske langt ut i forhold til den saken som debatteres. Presidenten ber om at resterende talere holder seg til det tema som saken omhandler.

Rolf Terje Klungland (A) [12:45:54]: Jeg må allikevel starte mitt innlegg med å komme med litt voksenopp- læring overfor den tidligere miljøvernministeren. Jeg trodde faktisk at han visste at når treforedlingsindustrien gikk fra oljekjeler til gasskjeler på grunn av at det gav mindre NO_x-utslipp, gir det også mindre CO₂-utslipp. Det er en faktaopplysning som en tidligere miljøvernminister selvfølgelig burde være klar over.

Når en skal skrive historien, er det viktig å forholde seg til den virkeligheten som har vært. Den forrige regjeringen fremmet en tilsvarende plan etter at de ble klar over at det var et flertall på Stortinget for det. Så kom man til Stortinget med en bitte liten tiltakspakke, som Stortinget presset opp – og som da ble gjennomført. I den sammenheng kan jeg huske at det eneste forslag til tiltak som daværende olje- og energiminister hadde, var at folk tok med i kveldsbønnen sin at det skulle begynne å regne. Jeg registrerer også med interesse at i dagens møte blir det fremmet et forslag fra bl.a. Kristelig Folkeparti. Det viser at staten faktisk kan være god å ha når en blir sviktet av Vårherre.

I den sammenheng er det også slik at denne debatten egentlig er mye større enn bare det som går på tiltak. For etter at energiloven kom, har energipolitikken ført til at det er mer lønnsomt å ha lite kraft – og skrive ned sine anlegg – enn det er å bygge ut nytt. Jo mindre kraft det blir, jo høyere blir prisen. Det er utfordringen vår. Derfor skal Kristelig Folkeparti ha ros for forslaget i dag, om at staten både skal ha en rett og en plikt til å dekke opp dette, ut fra det energibehovet som vi kommer til å ha framover. Det er en helt ny politikk fra Kristelig Folkeparti som vi selvfølgelig setter pris på.

For historisk sett er det slik at energiutbyggingen og de store miljøtiltakene her i landet ikke har kommet av en markedsnøytral høyrepolitikk, men nettopp av at vi har hatt politikere som har hatt vilje til å ønske en retning i samfunnet som har medført at vi har fått mer energi, mer industri, og at folk har hatt lave strømpriser. Det ser jeg fram til også i fortsettelsen.

Karin Yrvin (A) [12:49:10]: Jeg har et behov for å gjenta hovedbudskapet i denne saken, nemlig at vi innfører en ordning for å utbre umodne teknologier i markedet.

Som et lite sideblikk vil jeg fortelle at dette ikke er noe nytt. I 1935 prøvde Lysverket ut panelovner i Norge. De skipet dem inn fra London. Året etter ble disse produsert og solgt i landet. I 1960 var det 68 pst. som brukte vedfyring. I dag er situasjonen diametralt motsatt fordi 69 pst. bruker elektrisitet som hovedkilde til oppvarming.

Det som dette forslaget innebærer, er at man gir støtte til pelletsaminer, varmpumper, oppvarmingssystemer og styringssystemer. Dette kan bidra til å redusere elektrisitetsbruken i husholdningene.

Det er noen her i dag som har tatt opp dette med rentbrennende ovner. Da vil jeg si at det foreligger en rapport fra SFT. Jeg har mange spørsmål til opposisjonen som har fremmet et alternativt forslag. Betyr dette at de vil utvane denne ordningen – jeg ser ingen nye penger? Hvordan forholder de seg til det systemet som er i Bergen og Oslo, der man faktisk gir støtte? Jeg synes at det forslaget er puslete.

Når det gjelder det store bildet, som en del stortingsrepresentanter trekker opp i dag, ser jeg at dette ikke munn- er ut i noe forslag som det skal voteres over. Så da blir det vel bare med ordene.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:51:00]: Vi var et øyeblikk inne på en litt surrealistisk debatt. Vi diskuterte egentlig Regjeringens forslag – i et forsøk på å kjøpe oss god samvittighet overfor strømkunder, der en gir støtte til den rike middelklassen til å kunne kjøpe seg noen energibesparende tiltak i husene sine. Så ender vi opp med en stor debatt om klima, som har veldig lite med essensen i dette å gjøre. Jeg har ikke lagt merke til at klima ble nevnt en eneste gang av komiteens egne medlemmer. Jeg tror nok at representanter som ikke er med i komiteen, har misforstått litt hva det egentlig handler om her.

Jeg tar gjerne initiativ til å fremme en egen interpellasjon om klimatiltak og kostnadseffektiviteten rundt det. Da kan representanten Lundteigen få være en aktiv debattant. Han kunne gjerne vært med i debatten om thorium også. Det har faktisk noe å bety for verdens framtidige energiforsyning og klimaendringer.

Men konklusjonene etter denne debatten i dag er ganske enkelt at regjeringspartiene diskuterer ikke energieffektene av tiltaket. Energi betyr veldig lite her. En diskuterer ikke hvilke utslag dette har for norsk næringsliv. Vi vet at tiltakene til Regjeringen stimulerer til økt import av energivarer og reduserer konkurranseevnen til de norskproduserte varene. En diskuterer ikke treffsikkerheten i forhold til dem som faktisk vil slite med høye strømpriser, i og med at tiltakene kun hjelper dem som har godt med penger og sannsynligvis ikke bekymrer seg like mye over høye strømpriser.

Dagens energibruk er tross alt en konsekvens av en villet politikk fra et stortingsflertall over mange tiår. Det å begynne nå å snakke om at husholdningene på en måte ikke har gjort jobben sin selv, blir ganske feigt overfor det flertallet som har styrt energipolitikken i mange tiår.

Så må jeg også komme litt innom det som representanten Lundteigen drog opp. Jeg opplever ikke situasjonen slik at bransjen her jubler over NO_x-tiltakene som Regjeringen kom med. Det har jo ingenting med klimaet å gjøre, men likevel. Det var jo full krig i bransjen om de tiltakene Regjeringen kom med. Det er jo derfor Regjeringen også på en måte har gjort en del retretter.

Når det gjelder klimavoter, ser vi jo daglig i Dagens Næringsliv at det er full krig om hva som er en fornuftig

klimapolitikk. Det er ikke slik at det er en etablert politikk fra Regjeringen som høster støtte ute i det store næringslivet. Og når det gjelder CO₂, så la meg understreke at Fremskrittspartiet støtter den prosessen som er på Mongstad, og vi støtter den prosessen som er på Tjeldbergodden. Faktisk er Regjeringens egentlige politikk når det gjelder Mongstad, akkurat i tråd med det Fremskrittspartiet har fremmet forslag om, og uttalt seg om i pressemeldinger, og Regjeringen klarte til slutt å snuble seg inn til en relativt god løsning, og det er vi fornøyd med.

Det er ikke bare snakk om å komme med tiltak og tro at da har vi gjort jobben. Fremskrittspartiet er derfor imot prosjektet på Kårstø, for det er et dårlig prosjekt, og det koster mange penger uten at man iverksetter særlige miljøtiltak. Men jeg forstår at i en debatt som denne er det ikke effektene en er ute etter, men det er hvem som kan bevilge penger. Det hjelper lite for dem som frykter høye strømpriser.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:54:20]: Saksordføreren prøver på en prisverdig måte å sette saken i fokus igjen. Men saksordføreren trekker noen slutninger og kaller det «puslete». Jeg synes at det ordet kan vi kanskje bruke i andre fora enn i stortingssalen, men det får stå for andres regning.

Fra Kristelig Folkepartis side ser vi det ikke slik at dette forslaget som vi er med på i dag, vil være en utvanning av ordningen, for slik vi nå diskuterer det, gjelder dette 2006-penger. Meg bekjent er ikke 2006-pengene endelig debattert og vedtatt i denne salen. Dette vil også Kristelig Folkeparti komme tilbake til den dagen vi skal debattere det.

Heidi Sørensen (SV) [12:55:35]: La meg også bidra til at vi kommer tilbake til den saken vi egentlig diskuterer.

Det er blitt sagt forskjellige ting fra Fremskrittspartiet i dag fra talerstolen. Jeg opplevde det første innlegget fra Fremskrittspartiet som et saklig innlegg, som også sluttet med at man skulle stemme for komiteens innstilling om at man skal innføre denne støtteordningen. Det er noe vi setter pris på, og som viser at det er bred støtte for å innføre en støtteordning for husholdningene.

Når jeg hører det siste innlegget fra representanten Solvik-Olsen, som beskriver tiltaket som et tiltak for å gi middelklassen god samvittighet, synes jeg det nærmest er litt rart at Fremskrittspartiet skal stemme for det i salen i dag, men jeg håper at det er Fremskrittspartiets første innlegg som gir uttrykk for hva Fremskrittspartiet mener i denne saken i dag.

Det er dratt opp store debatter om klimaet. Sammenhengen mellom den debatten vi i dag har om støtteordninger, og debatten om klimautfordringene, er at disse støtteordningene vil gjøre det lettere for folk selv å bidra til å redusere utslippene av klimagasser i Norge. Det er bra. Det er fint at vi får støtteordninger som hjelper husholdningene også til å være med og gi et bidrag. Så er det noen som sier at det er lite. Jeg mener at det er et strategisk viktig tiltak. Det er slik at vi her i landet bruker mer strøm til

oppvarming enn man bruker i noen andre land. Det er bred enighet om det. Det å få gjort noe med det på sikt er viktig. Dette er starten på å få til en energiomlegging i husholdningene.

Så vil jeg gjerne si meg svært tilfreds med det statsråden sa i dag, at dette er ikke en ordning, som enkelte har sagt, som skal avsluttes nå. Dette er en ordning som skal videreføres gjennom det ordinære støttesystemet til Enova. Det viser at dette ikke er – noen har vel også brukt ordet – panikktiltak. Dette er et planlagt tiltak fra Soria Moria-erklæringen som skal videreføres i det ordinære systemet. Jeg ber spesielt også om at Kristelig Folkeparti, som har vært opptatt av langsiktigheten i dette, merker seg det. Dette er en langsiktig ordning, og ikke noe som skal avsluttes nå.

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen har tidligere hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad begrenset til 1 minutt.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:58:08]: Takk for det.

Representanten Yrvin, fra Arbeiderpartiet, stilte spørsmål ved om det var behov for å ta inn nye teknologier, og mener at Fremskrittspartiets forslag innebærer en utvanning, som det ble sagt fra Stortingets talerstol, av denne ordningen. Dette er med respekt å melde ikke særlig troverdig.

Det som er intensjonen bak Fremskrittspartiets ambisøse forslag, er derimot å styrke denne – som det ble sagt tidligere – puslete ordningen som er foreslått av Regjeringen.

Ved å implementere – som jeg sa i mitt hovedinnlegg tidligere – nye ordninger som omfatter bl.a. rentbrennende vedovner og luft-til-luft-varmepumper, gassbrennere, solvarmesystem, solcellepanel etc., så bidrar Fremskrittspartiet til å styrke denne ordningen. Det er overhodet ikke snakk om å utvanne ordningen. Dette synes jeg blir en meget underlig vinkling av denne debatten.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 812)

S a k n r . 4

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Torbjørn Andersen, Kenneth Svendsen og Jan Arild Ellingsen om konsekvensutredning og folkeavstemning om vern av Vefsna (Innst. S. nr. 32 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:101 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gunnar Kvassheim (V) [13:00:36] (komiteens leder og ordfører for saken): Flertallet i komiteen går inn for at forslaget om konsekvensutredning av vern/utbygging av Vefsna samt om folkeavstemning om vern av Vefsna ikke bifalles. Det er flere grunner til at flertallet i komiteen konkluderer slik, og det er mulig at de ulike argumentene vektlegges litt ulikt av de forskjellige partiene. Det vil eventuelt framgå av debatten.

Saken om vern av Vefsna er nå på høring hos lokale myndigheter, med en høringsfrist som, slik jeg har forstått det, er satt til mars. Jeg legger til grunn at mange års behandling av og debatt om denne saken, den pågående høringen og stortingsproposisjonen som skal legges fram, på en god måte vil belyse saken. Derfor er det, slik flertallet ser det, ikke behov for ytterligere konsekvensutredning.

Så til spørsmålet om folkeavstemning. Venstre ser positivt på bruk av folkeavstemning, men det finnes eksempler på saker der det ikke er velegnet. Det dreier seg bl.a. om saker som allerede er avgjort. Til tross for denne ukens Vefsna-debatt legger jeg til grunn at spørsmålet om vern av Vefsna er avgjort. Den forrige regjeringen sa i forbindelse med behandlingen av «Supplering av Verneplan for vassdrag» klart fra om at den ville komme tilbake med et forslag, en egen sak, om vern av Vefsna. Regjeringspartiene i dag har i Soria Moria-erklæringen og ved en del andre anledninger slått fast at de er bestemt på at Vefsna skal vernes.

Det framgår av brev fra Olje- og energidepartementet til energi- og miljøkomiteen at Stortinget vil få seg forelagt en sak om dette neste halvår, som vil danne grunnlag for et vernevedtak med bred tilslutning i denne sal. Det betyr at et bredt flertall står ved det som mange partier har gitt uttrykk for, at tiden for de store vannkraftutbyggingene er over. Det betyr videre at det ville være helt unaturlig å invitere til en folkeavstemning om en sak som er avgjort. Jeg synes også det ville være unaturlig at Stortinget eller Regjeringen fattet vedtak om at det skulle være en folkeavstemning i en eller flere kommuner. Dersom spørsmålet i realiteten hadde vært åpent, hadde en hatt mulighet til å fatte et slikt vedtak lokalt, men det ville vært unaturlig at Stortinget hadde initiert at det skulle være en folkeavstemning.

La meg avslutningsvis si at jeg håper statsråden benytter anledningen til å avklare at Regjeringen til våren vil komme med et forslag om fullverdig vern av Vefsna, og ikke et sterkt redusert vern, som jublende ordførere gav uttrykk for etter å ha vært i møte med statsministeren og andre representanter for Regjeringen.

Jeg registrerte at statsråden i «Kveldsnytt» forleden sa at alle muligheter var åpne i denne saken. Jeg likte bedre den varianten som ble sendt i går, der statsråden var klokkeklar på at det skulle legges fram en sak om fullverdig vern, der en kun ville akseptere de inngrep som det var åp-

net for gjennom stortingsbehandlingen av Verneplan for vassdrag. Jeg legger til grunn at det blir resultatet.

Med dette har jeg redegjort for hvorfor komiteen ikke ønsker å støtte det framlagte forslag.

C a r l I . H a g e n hadde her overtatt presidentplassen.

Torny Pedersen (A) [13:04:45]: Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har ikke brukt mange ordene på merknader i innstillingen til denne saken. Det har heller ikke Kristelig Folkeparti og Venstre gjort. Vi viser til brev fra olje- og energiministeren datert 10. oktober 2006, der det redegjøres for Regjeringens planlagte framdrift angående vern av Vefsna. Alle kjenner jo grunnen til at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ikke har noen trang til å skrive mange ord i denne saken. Vi har Soria Moria-erklæringen å forholde oss til, og den har vi tenkt å følge.

Saken om vern av Vefsna er nå ute på høring. Fristen var satt til årsskiftet, men er nå forlenget, til mars 2007. Dette skjedde etter et møte som kommunene Vefsn, Grane, Hemnes og Hattfjelldal hadde med statsministeren sist tirsdag. Jeg kommer litt tilbake til det.

Under behandlingen av St.prp. nr. 75 for 2003-2004, Supplering av Verneplan for vassdrag, ble ikke Vefsna tatt med i verneplanen. Dette var Arbeiderpartiet enig i. På grunn av det sterke lokale engasjementet ønsket vi at det skulle gis anledning til å utrede og konsekvensvurdere Vefsna, med ulike alternativer.

Det har i mange år vært et utrolig sterkt engasjement hos de nevnte kommunene. De har fulgt spillereglene, med åpne møter, seminarer, god informasjon til innbyggerne osv. Så kom høsten 2005, og de rød-grønne partiene hadde vunnet valget. Regjeringen utformet Soria Moria-erklæringen. Der står det at Regjeringen vil «verne Vefsnavassdraget fra kraftutbygging ved å inkludere det i Verneplanen for vassdrag».

Og videre:

«Det opprettes næringsfond i den berørte regionen.»

De fire berørte kommunene hadde, som nevnt, et møte med statsministeren tirsdag i denne uken om kompensasjon i form av næringsfond, men det var like mye et møte om hvordan vernet skal skje. Som de selv sier: Hvor omfattende skal vernet være? Hva skal legges til grunn når det gjelder fastsetting av kompensasjon? Hva skal kompensasjonen være?

Det som blir viktig i dette avgjørende arbeidet, blir å komme fram til en løsning som er i samsvar med Soria Moria-erklæringen, der en også sørger for at de berørte kommunene ikke rammes for sterkt økonomisk.

I de fire kommunene er det stor interesse for å åpne for at sidevassdrag kan bygges ut på ulike vis. De mener det er riktig å diskutere dette i forbindelse med forhandlingene om næringsfond. Dette vil de berørte kommuner og fylkeskommunen jobbe videre med i forbindelse med høringsrunden. Vi vet at vannkraftutbyggingen «Muligheter Helgeland» ville gitt kommunene og fylkeskommunen ca. 50 mill. kr pr. år i nye inntekter til evig tid, og samfun-

net hadde fått 1,5 TWh kraft. Slik blir det ikke. Da er det viktig hvilken størrelsesorden dette næringsfondet får, og kanskje man kan diskutere andre kompensasjoner i tillegg til fondet.

Regjeringen vil legge til rette for at Vefsna skal reingjøres for *Gyrodactilus salaris*. Dette vil medvirke til at Vefsna igjen blir en attraktiv lakseelv, og man kan bygge opp næringer i forhold til turisme dersom det blir lagt til rette med gode rammebetingelser. En annen mulighet er å legge nye statlige arbeidsplasser til denne regionen som en kompensasjon.

I Dokument nr. 8-forslaget er det også satt fram forslag om folkeavstemning. Jeg ser ingen grunn til at kommunene skal bli pålagt av staten å iverksette folkeavstemninger. Det må kommunene bestemme selv, etter eget ønske. Dette har ingen av kommunene ytret ønske om, så vidt jeg vet.

Vefsna kommer nok til å bli vernet. Så får vi politikere gjøre vår jobb for at inntektstapet fra ikke-kraftutbygging i disse kommunene ikke fører til ytterligere nedleggelse av næringsvirksomhet, med påfølgende fraflytting.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:10:11]: I valgkampen kom de rød-grønne partiene med mange løfter om at en flertallsregjering ville gi forutsigbarhet, at en rød-grønn flertallsregjering ville sikre lokaldemokrati, og at en rød-grønn flertallsregjering ville sikre energiforsyningen.

Så langt har vi sett at det har vært svik på alle disse tre punktene. Innlegget til foregående taler illustrerer egentlig at de rød-grønne partiene er fullstendig klar over dette selv, siden halve innlegget dreide seg om at de skal kjøpe seg fri fra sin dårlige samvittighet gjennom en rekke kompensasjoner. En trenger jo ikke kompensere for noe som helst hvis en ikke har gjort noen urett mot noen. Så det er godt at regjeringspartiene innser den urett de nå har gjort.

Jeg tok opp tre punkter innledningsvis – først forutsigbarhet: I denne saken har vi sett at det har vært manglende forutsigbarhet rundt Vefsna. Avhengig av hvilken dag en lyttet til NRK, fikk en ulike inntrykk av hva Regjeringen egentlig mente med hensyn til Vefsna. Skulle de verne, slik de hadde sagt i regjeringserklæringen, eller skulle de ta fornuften i bruk og velge en løsning i tråd med det en ønsker lokalt? Jeg tolker signalene fra energiministeren positivt. Jeg tror at energiministeren har sett at det prosjektet som er i Vefsna, «Muligheter Helgeland», er et godt prosjekt, at det er et kostnadseffektivt prosjekt, et prosjekt som medfører små miljøinngrep, og at det på ingen måte er som de prosjektene en advarer mot når en advarer mot store vannkraftutbygginger. Men jeg ser at energiministeren har blitt kneblet av sine medspillere i Regjeringen, og ikke minst av miljøvernlenkegjengen fra SV, noe som gjør at en må gjennomføre vernet uansett om det er godt eller dårlig. Det er beklagelig.

Lokaldemokrati er svik nr. 2: Vi vet at i alle de fire kommunene som blir berørt av Vefsna-utbyggingen, er det et massivt ønske om å bygge ut Vefsna i henhold til prosjektet «Muligheter Helgeland».

Det er sjelden jeg får telefoner fra arbeiderpartiordførere som trygler og ber om at Fremskrittspartiet skal

kjempe for deres sak, men i forbindelse med denne saken har jeg faktisk fått det. Derfor har Fremskrittspartiet bedt om en folkeavstemning. Det er ikke fordi ordførerne lokalt trenger å vite hva folk mener, for det er stort sett samstemt i disse kommunene at en ønsker prosjektene, men fordi Regjeringen skal få et tydelig signal om at dette er det ikke bare deres egne politikere som ønsker. Befolkningen i kommunene synes at dette er gode prosjekter. Derfor blir jeg veldig betenkt når Regjeringen jobber for å verne Vefsna uten å foreta grundige utredninger, noe de forlanger i alle andre saker. Ta f.eks. gassrør til Grenland. Det utredes på sjuende året, og det blir sannsynligvis ikke trukket noen konklusjon i år heller. Men når det gjelder Vefsna, skal en altså verne uten å ha gjort det nødvendige forarbeidet. Det mener jeg er brudd på forutsetningene som ble lagt til grunn da Stortinget behandlet Verneplan for vassdrag.

Så til punktet om forsyningssikkerhet. Alle er enige om at det er en vanskelig kraftbalanse. Alle sier at en leter etter tiltak. De rød-grønne partiene har vært offensivt ute i media og kritisert kraftbransjen for ikke å komme med prosjekter. De refser bransjen, og de refser spesielt Statkraft. Blant annet har parlamentarisk leder i SV, Inge Ryan, vært ute etter Statkraft og sagt at han kan skjønne at de kan ta ut 98 pst. i utbytte, for det selskapet kommer jo aldri med prosjekter. Representanten Ola Borten Moe har vært ute i stort sett alle media og sagt at det viktigste nå er å evaluere energiloven, slik at vi får nye kraftprosjekt på banen. Så får vi altså et av de beste vannkraftprosjektene i landet noen gang, som gir oss billig strøm, ingen nye inngrep i vernede områder og 1,5 TWh strøm – altså halve Kårstø-prosjektet – og det første Regjeringen sier, er: Nei, det prosjektet kan vi ikke ha.

Problemet er ikke det som de rød-grønne har etterlyst, nemlig handling fra Statkraft eller ny energilov, problemet er dem som sitter i denne salen, og spesielt de rød-grønne politikerne som bedriver en politikk som ikke er i tråd med det de går ut og lover.

Se på Statkraft: 98 pst. i utbytte! De har kommet med et av de beste kraftprosjektene i landet, for Statkraft står bak prosjektet «Muligheter Helgeland». Jeg skal like å se dem som våger å gå ut i media etter dette og si at Statkraft ikke kommer med prosjekter. De har i så fall en veldig dårlig hukommelse, men jeg regner med at det vil skje.

I dag følger vi altså opp den rød-grønne passiviteten. Jeg merker meg at selv om representanten Rolf Terje Klungland var ute i VG for noen måneder siden og beklaget at mindretallet på Stortinget kneblet stortingsflertallet i energipolitikken, er det ingen – knapt nok Klungland, tipper jeg – som vil bruke dagen i dag til et opprør for å få gjennomslag for det stortingsflertallet ønsker, og det sannsynligvis energiministeren egentlig ønsker. Så snakket han om at Regjeringen har en offensiv politikk på mange områder. Fire sider om fornybar energi i energimeldingen er noe av det pinligste, men det er i hvert fall mer enn fire linjer i denne saken om Vefsna.

Presidenten: Presidenten var noe i tvil når det gjaldt uttrykket «miljøvernlenkegjengen fra SV», som represen-

tanten benyttet. Men presidenten fant ikke å ville klubbe, da de som eventuelt ble gjenstand for dette, ser på det som positivt og som en kompliment.

Ivar Kristiansen (H) [13:15:56]: Saksordføreren slår fast i dagens debatt at tiden for de store vannkraftutbygginger i Norge er forbi, og har tydeligvis fått støtte for dette fra dagens tre regjeringspartier.

Sett på bakgrunn av hva representanter fra dagens regjeringspartier klart gav uttrykk for før siste valg, tror jeg at norske strømkunder og ikke minst norsk industri i dag kanskje er mer opptatt av å få klar beskjed om hva det er regjeringspartiene og saksordføreren parti er for når det gjelder mulighet for å fremskaffe forslag til hva som kan forsyne markedet med ny fornybar energi, som kan bidra til å skape balanse i energimarkedet i dag, enn av fortsatt å henge i trærne og markere høyt med fanen alt hva man er imot.

Når representanter for de rød-grønne partiene i Helgelandregionen som sitter i ordførerstolene i Industri-Helgeland, som har underdekning, men som har foreliggende industriplaner en masse, hører representanten for Arbeiderpartiet i dag henviser til at Arbeiderpartiet vant valget, at de rød-grønne vant valget, tror jeg ikke de kan sitte og glede seg over det. For man vant valget, men man kom i en situasjon hvor de tapte den største og viktigste saken som kunne ha bidratt til å skaffe ny energi, som kunne ha bidratt til å skaffe ny industri, og som kanskje kunne ha bidratt til å snu en befolkningsutvikling som går tilbake i hele denne regionen.

Derfor er det nedslående i dag å høre at representanter fra Arbeiderpartiet vil stemme imot dette prosjektet, og det er nedslående å registrere at representanter som sitter som medlemmer av Fellesforbundet, vil gjøre det samme. Det er også nedslående i dag å registrere at representanten Lundteigen, som i forrige debatt sa at vi trenger en kraftig satsing på fornybar energi i Norge i dag, vil møte opp til voteringen og stemme imot det som kunne ha vært et jafs som kunne ha skaffet landet 1,5 TWh ny fornybar energi – uten brutale naturinngrep, uten store oppdemninger, med fornying av 50 år gamle turbiner, med underjordiske tunneler osv. Dette skånsomme, varsomme prosjekt, som mellom permer er definert som «Muligheter Helgeland», skal de som stiller seg opp og skal være talskvinner og -menn for fornybar energi, for norsk industri i særdeleshet, stemme imot. Og de stemmer imot med åpne øyne.

Jeg hadde også trodd – med den situasjonen vi faktisk har i dag, med den debatten vi har om energispørsmål, om prisspørsmål, om underbalanse – at man hadde vært villig til å se på denne saken med nye øyne og med en annen form for tilnærming. Jeg hadde i det minste trodd at man kunne åpnet for en konsekvensutredning, slik at man hadde hatt en bakgrunn, en kunnskap, som kunne gitt svar på de kompliserte spørsmålene. Men man lukker igjen øynene, og så sier man nei også til en utredning. Og da å snakke om at vi for denne delen av Norge, som har en av de få gjenværende industricluster innenfor prosessindustri og innenfor skogsindustri næringen, må trå til med en slags omstillingskommunestatus, med kompenserende tiltak,

kan jeg neppe tenke meg vil imponere særlig mange i denne regionen. Denne regionen er først og fremst ledet av sentrale arbeiderpartifolk som har full støtte fra Fylkesrådet i Nordland i sin aktivitet for i det minste å få frem en konsekvensutredning. Jeg tror mange av disse fikk et lite håp forleden dag etter at disse ordførerne hadde vært i møte med statsministeren, energiministeren, næringsministeren og miljøvernministeren, som sa at siste ord ikke var sagt. Det ble tent et nytt håp når det gjelder begrepet «Muligheter Helgeland», inntil vi i går registrerte – kanskje ikke veldig uventet – at statsråd Enoksen på nytt snur i en høyst sentral energisak og på nytt må ut og dementere.

Det som var håpet om «Muligheter Helgeland» er nå snudd. Det er faktisk understreket at dette blir de tapte muligheter for Helgeland. Det er de tapte muligheter for dem som går med tunge industriplaner på Helgeland for å kunne få på plass en storsatsing som kunne ha skapt håp for denne delen av regionen, som har en underdekning. Jeg tror norske industriarbeidere og strømabonnenter i denne regionen bør merke seg dagen i dag.

Heidi Sørensen (SV) [13:21:27]: Jeg viser til saksordføreren innledning og støtter de vurderinger som der er gjort med hensyn til hvorfor vi avviser det forslaget til vedtak som vi i dag behandler.

La meg bare kort si at Vefsnavassdraget er det siste, store gjenværende vassdraget som renner urørt fra fjell til fjord som ikke allerede er enten vernet eller utbygd. Det å få vernet Vefsna vil være en verdig avrunding på den vassdragsepoken vi har hatt i norsk historie.

Noen har beskrevet planene om utbygging av Vefsna som en liten vannkraftutbygging i dag. Det er en vannkraftutbygging på over 1 TWh, og det er en vannkraftutbygging som ville ha flyttet vann tilsvarende 1 TWh vekk fra et av de villeste og vakreste vassdragene vi har i Norge. Det å få vernet det har vært viktig for oss i lang tid.

Det var viktig for oss da vi behandlet Verneplan IV på begynnelsen av nittitallet. Det var viktig for oss da vi behandlet suppleringa av Verneplan IV i forrige stortingsperiode. I og med Soria Moria-erklæringa er det nå klart at Vefsna-vassdraget skal vernes.

La meg også få si at vi har hørt to tidligere regjerings-samarbeidspartnere fra Venstre og Høyre holde diametralt motsatte innlegg i debatten her i dag – et innlegg for å verne Vefsna, et innlegg mot. Det viser vel at den avklaringa som ble gjort da vi behandlet suppleringa, var en svært skjør avklaring. La meg også slå fast at når det står at Vefsna-vassdraget skal vernes, menes det at hele nedbørsfeltet til Vefsna-vassdraget skal vernes.

Det er noen som sier at statsråden har vært ute og dementert. Jeg har ikke hørt at statsråden har sagt noe som skulle gi grunn for tvil. Statsråden har tidligere referert til et faktum som ble vedtatt ved suppleringa av Verneplan IV i forrige stortingsperiode, nemlig at det åpnes for mini- og mikrokraftverk i alle vernede vassdrag. Det er de generelle vernebestemmelsene for alle vernede vassdrag. Det ble vel klart i løpet av gårdsdagen at det ikke var så mange i presselosjen – ettersom presselosjen ikke er til stede, kan

jeg si dette – som hadde fått med seg at det var mulig, og de klarte å koke suppe på en meget tynn spiker. Den tvil som måtte være på grunn av den uvitenheten som vi registrerte i enkelte kretser i går, skulle også nå være fjernet.

Til slutt: La meg si at det finnes fellestrekk mellom Sem-erklæringa, som den forrige regjeringa bygde sin politikk på, og Soria Moria-erklæringa, som denne regjeringa bygger sin politikk på. En av de setningene som er felles, er at de store vannkraftutbyggingenes tid er forbi. Det er en setning som vi står inne for, og som den forrige regjeringen stod inne for, og som burde ha dannet et bredt flertall for hvordan vi skal gå videre i denne debatten.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:25:10]:

For Kristelig Folkeparti er bevaring av natur viktig, både av hensyn til det biologiske mangfoldet og for naturopplevelsene til kommende generasjoner. Dette er en viktig del av forvalteransvaret. Dagens sak dreier seg om konsekvensutredning av og folkeavstemning om vern av Vefsna. Da Stortinget behandlet supplering av verneplanen for vassdrag, ble ikke Vefsna-vassdraget foreslått vernet. Men det ble varslet av Bondevik II-regjeringen at den ville komme tilbake med en egen sak om dette når det var vurdert om verneverdiene kunne kombineres med mindre utbyggingsalternativer. Å legge denne saken ut for folkeavstemning nå, slik dagens forslag tar til orde for, synes ikke Kristelig Folkeparti er noen god idé.

En flott oktoberdag i 2005 ble mange miljøseire proklamert for omverdenen. Soria Moria-gjengen delte med oss andre deres nyslåtte felles politikk. Et av punktene som ble trukket fram denne oktoberdagen, har tilknytning til det vi i dag diskuterer, nemlig vern av Vefsna. La meg sitere fra Soria Moria-erklæringen, til og med fra første punkt, under kapitlet som heter «Vassdrag» – få ting er vel tilfeldige i en regjeringserklæring, og sikkert ikke at dette er første punkt:

«Regjeringen vil verne Vefsnavassdraget fra kraftutbygging ved å inkludere det i Verneplanen for vassdrag. Det opprettes næringsfond i den berørte regionen.»

Av dette punktet ser vi at det har vært kjøpslåing. Det er greit, for slik er det ofte i politikken. Men på den bakgrunn var tirsdagens oppslag på Kveldsnytt i NRK nokså overraskende. Der så og hørte vi en energiminister som ikke kunne eller ville forskuttere saken eller dens innretning. Dette er oppsiktsvekkende all den tid regjeringserklæringen er så klar. Men i går kom tilbaketog. Ja, jeg må få lov til å spørre om ikke dette nyhetsoppslaget avslører de indre motsetninger mellom regjeringspartiene også her. Jeg skjønner at alle som får møte landets statsminister og i tillegg flere statsråder, blir begeistret. Men møter skaper ofte forventninger. Det ser vi skjedde også hos ordføreren fra Hemnes, som sier til Nationen:

«(...) regjeringen åpner for dialog med oss, slik at vi skal diskutere de forskjellige vernealternativene og hvilke konsekvenser det får for oss.»

Jeg tror alle liker å vite hva en skal forholde seg til. Jeg ber om at også Stortinget får denne avklaringen fra energiministeren om hva Regjeringens politikk er i forhold til

vern av Vefsna. For Kristelig Folkeparti er en full utbygging av Vefsna uaktuell, både på grunn av naturinngrepe og også fordi vi trenger å bruke vår politiske energi på å få fram nye fornybare energikilder.

Ola Borten Moe (Sp) [13:29:09]: Det forslaget som her er lagt fram for oss, reiser en del prinsipielle problemstillinger som jeg håper debatten kan bringe klarhet i før den avsluttes. Det ene er forholdet til folkeavstemninga – kanskje først og fremst det. Det foreslås her at staten skal arrangere en lokal folkeavstemning i de fire berørte kommunene. Det sies ingenting om hvorvidt det skal være en rådgivende folkeavstemning, eller hvordan et eventuelt resultat skal veie i den videre prosessen.

Jeg kunne tenkt meg å spørre Fremskrittspartiet om dette er et forsøk på å åpne for en ny forvaltningspraksis, der man åpner for å legge ut spørsmål som har nasjonal betydning, til lokal folkeavstemning initiert av staten. Det ville i så fall vært et veldig spesielt forvaltningsregime man la opp til i en lang rekke spørsmål, gitt at man da kunne ha delegert den type makt og den type beslutningsmyndighet ut til statlig arrangerte folkeavstemninger lokalt, for man må jo forutsette at dette i så fall ikke bare skulle gjelde spørsmål om vern eller utbygging av Vefsna, men at det i så fall skulle gjelde flere ting.

Det reiser òg et spørsmål om hvem det er som skal bestemme om dette er noe som skal avgjøres lokalt gjennom en folkeavstemning, selv om det er snakk om nasjonale spørsmål, eller om det er det ordinære systemet gjennom konsekvensutredning, regjeringsbehandling og til slutt stortingsbehandling som skal ligge i bunnen.

Jeg har òg lyst til å spørre forslagsstillerne om hva det er man egentlig mener, for tidlig i dokumentet slår man fast at

«Vern av Vefsna mot fremtidig kraftutbygging er etter disse medlemmers mening en understrekning av mangdel på norsk kraftpolitikk.»

Man sier altså helt klart at her må det bygges ut. Og så varslers man senere:

«Disse medlemmer mener at endelig beslutning om skånsom utbygging eller vern av Vefsna må fattes av Stortinget etter vanlig prosedyre for saksbehandling av slike saker.»

Spørsmålet mitt blir: Er man i stand til å kvittere ut at man utvetydig er for en utbygging her i dag? Eller er man etter konsekvensutredningen, en prosessen som den forrige regjeringen satte i gang, fremdeles åpen for å se for seg et mer eller mindre stort vern av Vefsna?

Så er det flere som har vært inne på terskelen for vannkraftutbygging. Det synes jeg er relevant, for dette gjelder ikke bare vannkraft. Når det gjelder all energiproduksjon, har samfunnets terskel for å påta seg ulemper vært veldig høy. Statsforvaltningen har, etter mitt syn, blitt sektoriell i sin tilnærming til disse spørsmålene. De utbyggingene fylkesmannen ikke stopper, kan fort Direktoratet for naturforvaltning eller Riksantikvaren komme til å stoppe, fordi de har innsigelsesmyndighet på sine felt. Det må etter hvert gå an å stille noen spørsmål knyttet til hvem det er som har det overordnede ansvaret for at vi har en ener-

gipolitikk som sørger for at det er balanse mellom tilbud og etterspørsel på det norske elmarkedet. Der synes jeg det forslaget som Kristelig Folkeparti reiste innledningsvis i dag, er svært interessant og kan danne grunnlaget for en veldig spennende debatt i tiden som kommer.

I Trondheim bygges det nå et nytt kraftverk i Nedre Leirfoss. Det erstatter to kraftverk som er nesten hundre år gamle. Man slår sammen Øvre og Nedre Leirfoss til en ny kraftstasjon 60 meter under et boligfelt. Det er en investering på 250 mill. kr og tilfører 50 GWh ekstra energi. Det som er spesielt med denne saken, er jo at istedenfor jubler tilrop for god miljøpolitikk og effektiv ressursutnyttelse fokuserer man i lokalsamfunnet på at det er noen som har hørt boring i fjellet om kveldene, og at det er kjellergulv som har sprukket i et bolighus. Det sier jo noe. Kanskje vi som sitter i denne salen, er nødt til å gå foran ved noen anledninger og si at vi fortsatt er nødt til å akseptere en del ulemper knyttet til energiproduksjon i dette landet, for de kilowattene vi ikke får her, er vi utvilsomt nødt til å erstatte på annet vis, og det er ikke sikkert at den løsningen kommer til å bli mindre smertefull.

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:34:37]: I Dokument nr. 8:101 for 2005-2006 fremmer representanter for Fremskrittspartiet forslag om at Regjeringen gjennomfører konsekvensutredning av effektene både ved vern av Vefsna og gjennomføring av en utbygging som «Muligheter Helgeland» skisserer.

Videre foreslås det at det gjennomføres en folkeavstemning om vern eller utbygging av Vefsna i kommunene Vefsn, Grane, Hattfjelldal og Hemnes etter at konsekvensutredningen er ferdigstilt.

I innstillingen fra komiteen har også representantene fra Høyre sluttet seg til forslaget om konsekvensutredning, men de har ikke stilt seg bak forslaget om folkeavstemning.

Siden de to partienes representanter foreslår nye utredninger, er det kanskje på sin plass å peke på hvilken saks-gang spørsmålet om vern av Vefsna allerede har vært gjennom. I St.prp. nr. 75 for 2003-2004, Supplering av Verneplan for vassdrag, framlagt av den forrige Bondevik-regjeringen, hvor altså Høyre, som nå ber om konsekvensutredning, var det største partiet, ble spørsmålet om vern av Vefsna utredet, på samme måte som alle andre vassdrag som ble vurdert for vern. Det er et betydelig stykke arbeid som gjøres i slike saker. I forbindelse med supplering av Verneplanen ble det nedsatt en styringsgruppe fra NVE og Direktoratet for naturforvaltning, en rådgivende gruppe bestående av representanter fra kommuner, fylkeskommuner og statlige etater, og bransje- og interesseorganisasjoner ble tilknyttet styringsgruppen. Styringsgruppens forslag til vern og ikke vern av de ulike vassdragene ble sendt på en bred høring til lokale og regionale myndigheter, statlige og regionale forvaltnings-etater, utbyggere, interesseorganisasjoner og grunneier- og næringsorganisasjoner, som gav til kjenne sine synspunkter. På bakgrunn av styringsgruppens forslag og de innkomne høringsuttalelsene utarbeidet NVE sin innstilling til Olje- og energidepartementet. Også NVEs innstilling

ble sendt på bred høring fra departementet, og høringsinnspillene er oppsummert i suppleringsproposisjonen.

Etter min mening gir dette et godt beslutningsgrunnlag. Det har Regjeringen tatt konsekvensen av ved at det i regjeringsplattformen er slått fast at Regjeringen går inn for å verne Vefsna. Vefsna-vassdraget er et av de få gjenværende store vassdrag med få inngrep. Det har stor variasjon i landskap, naturtype og biologi – fra høyfjell til fjord.

Allikevel: For å belyse enkelte sider av saken ytterligere sendte jeg vernespørsmålet på høring til fylkeskommunen og berørte kommuner i september, med høringsfrist 2. januar. Imidlertid har fylkeskommunen, som ikke har fylkestingssamling før i slutten av februar, bedt om en forlenget høringsfrist. Det har jeg akseptert og forlenget høringsfristen til 1. mars. Man har altså god tid til å få uttalt seg om denne saken, også i neste omgang.

Spørsmålet om vern av vassdrag er av vesentlig nasjonal betydning. Vedtak om vern treffes derfor av Stortinget på bakgrunn av grundige faglige vurderinger og omfattende og demokratiske høringsprosesser, der distriktets medvirkning vil stå sentralt.

Det er prøvd å så tvil om hva som egentlig er Regjerings holdning i denne saken. Det er slått uttrykkelig fast i Soria Moria-erklæringen at Vefsna-vassdraget skal vernes. Slik kan det bli når en kort del av et innslag blir sendt i Kveldsnytt. Jeg har sagt – som helt riktig er – at Regjeringen selvfølgelig ikke har behandlet dette spørsmålet ennå. Det skal vi gjøre etter at høringsfristen er gått ut. Det er en rekke temaer som skal behandles, bl.a. saken omkring næringsfond. Men det betyr ikke det samme som at ikke Regjeringen har tenkt å gjøre det som står i Soria Moria-erklæringen, nemlig gjennomføre vern av Vefsna. La meg derfor uttrykkelig slå det fast. Høringsprosessen er reell. Vi skal ha dialog med partene. Det tar vi sikte på å gjøre ikke bare i denne saken, men også i alle andre saker vi har til behandling. Vi prøver å ha en dialog med de berørte parter, ikke minst om den kompensasjon som skal gis gjennom næringsfondet. Det er ikke noe annet enn det jeg har svart på.

Når det gjelder vern av Vefsna, er det slått fast i Soria Moria, og det vil bli lagt til grunn for Regjeringens arbeid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:38:51]: Jeg synes det er vanskelig å forstå hvorfor Regjeringen er så negativ til en konsekvensutredning av Vefsna. Listen over hva som bør konsekvensutredes, er lang – bl.a. inntektsbortfallet for regionen på ca. 50 mill. kr årlig, betydningen for næringslivet og nye arbeidsplasser i en region hvor vi vet at innbyggertallet er på vei ned, og ikke minst tapet av kanskje inntil 1,5 TWh fornybar energiproduksjon, og det i en situasjon der Norge nå balanserer på kanten av en kraftkrise.

Vi har absolutt fått innsyn i at de regionale og lokale politiske forvaltningsnivåer er meget sterke i sitt syn på at de vil ha en konsekvensutredning. Og da blir mitt spørsmål til statsråden: Hvorfor tar ikke Regjeringen mer hen-

syn til uttalelser fra regionale og lokale forvaltningsnivåer, som så sterkt har gitt signaler om at de ønsker en konsekvensutredning nettopp av Vefsna?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:40:03]: Som jeg brukte mesteparten av mitt hovedinnlegg på å si, gjorde den forrige regjeringen en meget grundig jobb med hensyn til de utredningene som skal gjøres. Man fulgte en helt vanlig prosedyre, hadde dette ute på en omfattende høringsrunde og involverte de berørte parter. Og som jeg sa i mitt innlegg: Vi anser at det arbeidet som ble gjort av den forrige regjeringen, er fullt ut tilfredsstillende for å ta stilling i denne saken. På det grunnlaget har også regjeringspartiene i Soria Moria-erklæringen slått fast at Vefsna-vassdraget skal vernes.

Ivar Kristiansen (H) [13:40:49]: Det er sådd tvil om denne saken, uttaler statsråd Enoksen. Det jeg er i tvil om, er om utfallet har endt opp med at representanten Heidi Sørensen på bakgrunn av statsrådets egne uttalelser har truet med å ta seg en ny tur nordover, kanskje medbrakt gamle lenker.

Den tvil som er skapt om denne saken, er det faktisk statsråden selv som har bidratt til å skape på bakgrunn av dette kjente og omtalte ordførermøtet med statsminister og tre andre statsråder. Jeg mener å sitere statsråden rett når utsagnet var: Ingenting er avklart, og vi vil ikke forsuttere saken. Da er mitt spørsmål til statsråd Enoksen: Hva har egentlig skjedd i den rød-grønne garderoben, hvor uavklarte, kompliserte saker ikke var avklart forleden dag, for igjen å ha blitt krystallklare med et nei-standpunkt på plass dagen etter?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:41:57]: Det er overhodet ingen endringer i denne saken. Det eneste som er forskjellig på de to dagene, er at jeg har prøvd å bringe litt mer helhet i mitt utsagn. Det innslaget som ble sendt på NRK Kveldsnytt forleden dag, var en liten del av et langt utsagn jeg kom med. Jeg forstår for så vidt at det var vanskelig for NRK å få plass til hele utsagnet i en nyhets-sending, men i utsagnet slo jeg uttrykkelig fast at Soria Moria-erklæringen ligger til grunn, og at den blir fulgt i Regjeringens arbeid med denne saken.

Vi har også sendt saken ut på høring og forlenget høringsfristen. Jeg vil få inn høringsinnspillene og skal behandle disse i Regjeringen når de foreligger.

Så må jeg også få lov til å si – med tanke på Ivar Kristiansens innlegg i hoveddebatten tidligere i dag – at når man hører på Ivar Kristiansens forundring over at Regjeringen tar det standpunktet den gjør, er det jo litt oppsiktsvekkende å legge merke til at Gunnar Kvasshem uttrykker at den forrige regjeringen ville ha lagt fram et forslag om vern av Vefsna for Stortinget. Dersom de gamle regjeringspartiene hadde vunnet valget, ville altså også Ivar Kristiansen ha gått inn for vern av Vefsna.

Gunnar Kvasshem (V) [13:43:10]: Jeg vil takke statsråden for avklaringen. Det blir vern av Vefsna-vassdraget, og det blir ikke andre inngrep enn dem som Stor-

tinget har åpnet for under tidligere behandlinger. Det betyr verk inntil 1 MW. Det er bra, og det var viktig å få den avklaringen.

Men statsråden må forstå at den siste tids begivenheter har skapt uklarhet. Den framstilling som ble gitt på Kveldsnytt for et par dager siden – da ingenting var avklart – kunne ikke forstås på annen måte enn at det var et større handlingsrom enn det som en tidligere hadde lagt til grunn. Hvis det er slik at de signalene som ble gitt av Regjeringens representanter på møtet med ordførerne, bare var de signalene som var kjent fra før, hva var da grunnen til at ordførerne reiste hjem og var så jublende fornøyd med å ha fått et nytt handlingsrom og nye muligheter? Er det ordførerne som har misforstått de signalene de fikk i møtet med statsministeren og ulike statsråder?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:44:19]: Jeg går ut fra at det som gjorde at ordførerne var fornøyd, var bl.a. det representanten Holten Hjemdal refererte til – at Regjeringen i det møtet uttrykkelig har gitt uttrykk for at den er innstilt på å ha en dialog med dem, ikke minst når det gjelder etablering av næringsfond, de konsekvenser som vern av Vefsna får, de implikasjoner dette får for næringsfond, og også forlengelsen av høringsfristen, slik at man får rikelig tid til å uttale seg om disse forholdene.

Jeg synes gjerne ordførerne kunne være fornøyd med de signalene de fikk på det møtet. Men det er altså ikke gitt noen signaler om endring i forhold til vern. Etter min oppfatning burde det overhodet ikke være noen grunn til at man skulle ha skapt uklarhet i denne saken. Men jeg forstår jo opposisjonens behov for å ta tak i en flik som dette.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:45:23]: Jeg tror jeg skal starte mitt innlegg med å referere til hva en tidligere kommunestyrekollega av meg fra Arbeiderpartiet ved navn Gunnar Nordås brukte å si: Det skal ikke renne vann i havet før det har vært i rør. I noen sammenhenger vil jeg faktisk vært enig meg ham, og jeg tror Arbeiderpartiet ville vært tjent med å ha flere slike, som kunne gjort noe med både kraftsituasjonen og med andre forhold i dette landet.

Det vi nå opplever, er forholdsvis defensivt, for å si det mildt. Jeg tror det gjør at mange blir skuffet, spesielt i de kommunene som er berørt i denne saken.

Videre må jeg si at jeg er overrasket over saksordfører og komiteleders innledning. Det er mulig at jeg fortolker ham feil, men jeg oppfattet at han sa at denne saken var det ikke vits i å gå noe videre med, fordi den var bestemt. Hvis det er forutsetningen, er Stortinget bortimot arbeidsledig etter mitt skjønn, for det meste er faktisk bestemt. Jeg kan selvfølgelig legge godviljen til og si at det var ting som jeg ikke oppfattet i representanten Kvasshems innlegg, men hvis det var dette han sa og mente, er jeg bekymret. Det synes jeg er et dårlig utgangspunkt.

Når det så gjelder det som er tema i dag, Vefsna, er det altså korrekt at Fremskrittspartiet først ber om en videre utredning og så en folkeavstemning, ikke det omvendte. Jeg tror at en av de viktigste grunnene til at man må gjøre dette, er et ønske om å få fram hva ordførerne egentlig vil. Jeg er også av dem som har fått telefoner fra arbeiderpartiordførere på Helgeland, og som, iallfall til undertegnede, har kommet med et helt annet budskap enn det statsråden står her og prater om i dag: at de er godt fornøyd. Jeg hadde senest i går en telefon fra en av dem, som sa at man overhodet ikke var interessert i noen kompensasjon. De ønsker en utbygging.

Et annet moment som iallfall bør berøre Senterpartiet og kanskje SV: Hva med det lokale selvstyre? De som er de store, jublende tilhengerne av lokalt selvstyre, hvor står de i denne saken? Er det kun når det passer dem som sitter i dette huset, at vi skal ha det? Eller er det slik at det er tidvis bra og tidvis dårlig, og at man altså ikke har noen prinsipiell tilnærming til det? Det synes jeg er dårlig, og jeg synes det er en mangel på respekt overfor det lokale selvstyret som disse partiene selvfølgelig må stå inne for selv.

Så er det en annen ting som ikke har vært nevnt: Det er slik at Vefsn kommune har en stor industriarbeidsplass med navn Elkem. Elkem har sett fram til denne utbyggingen, bl.a. fordi de har store planer om videre industriutvikling. Men da forutsetter de tilgang til strøm. De ville ønsket dette hjertelig velkommen. Det får de ikke. Leveingsdyktigheten i denne saken står vel i stil med det vi har sett så langt når det gjelder et nytt industrikraftregime fra statsråden. Det har vi hørt om flere ganger, men har vi sett det? Nei. Det var også et moment som dagens regjeringsparti hadde en rimelig høy sigarføring rundt under valget, men som de så langt overhodet ikke har levert. Noen av oss ser med stor interesse og stor spenning fram til at så skal skje.

Helt til slutt tror jeg at jeg skal være så frimodig å si at hvis det – det ville kanskje være rart, men likevel – skulle ende opp med å bli et nytt flertall etter neste valg, skal iallfall jeg stå inne for at Fremskrittspartiet skal sette denne saken på dagsordenen på nytt, og da med et annet utgangspunkt og resultat.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:48:41]: Fremskrittspartiet er forbauset over å måtte konstatere at i innstillingen til forslaget om en konsekvensutredning av Vefsna, begrenser regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre seg til kun å skrive tre og en halv linje om dette viktige forslaget.

Fremskrittspartiet har videre merket seg at Indre Helgeland Regionråd beklager verneforslaget på det sterkeste, og man ber Regjeringen vurdere dette på nytt. Det er også verdt å merke seg at prosjektet «Muligheter Helgeland» først og fremst er et opprustnings- og utvidelsesprosjekt av allerede eksisterende vannkraftanlegg, og det representerer således ingen nye, store naturinngrep. Prosjektet «Muligheter Helgeland» representerer en skånsom og miljøvennlig bruk av vannkraftressursene i Vefsna. «Muligheter Helgeland» er et godt prosjekt, som er blitt

positivt mottatt regionalt og lokalt, og som vil gi et ekstra energibidrag som landet nå absolutt trenger. Likevel avviser altså regjeringspartiene samt Kristelig Folkeparti og Venstre å foreta en konsekvensutredning av Vefsna. Dette er høyst merkelig, for hadde en konsekvensutredning vist at prosjektet «Muligheter Helgeland» ikke ville blitt slik prosjektbeskrivelsen tilsier, ja så kunne man bare sagt nei til utbygging uten nødvendigvis å verne hele vassdraget, fordi et vern også vil legge begrensninger på annen virksomhet i hele nedslagsfeltet, noe som vil gi store negative konsekvenser.

Fremskrittspartiet er av den bestemte oppfatning at både regjering og storting burde vært såpass lydhøre overfor regionale og lokale forvaltningsnivåer at man i det minste hadde kostet på seg å utrede konsekvensene av et eventuelt vern før man hadde fremmet forslag om verne-sak for Vefsna for Stortinget.

Et hastevedtak fra Regjeringens side om vern av Vefsna, uten en på forhånd grundig belysning av de positive og eventuelt negative samfunnsmessige konsekvensene, er etter Fremskrittspartiets synspunkt ille. Enda verre blir det hele når man ikke vil ta de nødvendige hensyn til regionale og lokale uttalelser. Det er etter Fremskrittspartiets syn både uklokt og – jeg vil også si – maktarrogant, nedlatende og en oppvisning i en skremmende mangel på demokratisk skjønn fra Regjeringens og stortingsflertallets side når man overhodet ikke er villig til å lytte til regionale og lokale uttalelser i denne sak.

Vern av Vefsna er etter Fremskrittspartiets synspunkt ikke tilrådelig. Det ville gitt et energibidrag på inntil 1,5 TWh, som det er sagt tidligere, og dette er et energibidrag som Norge sårt trenger i en situasjon der vi har et underskudd på elektrisk energi.

Gunnar Kvasheim (V) [13:52:02]: Representanten Ellingsen hadde en undring som fortjener en respons. Han lurte på om en av begrunnelsene for å gå imot folkeavstemning var at denne saken var avgjort. Ja, saken er avgjort. Vefsna blir vernet. Det slo forrige regjering fast, og det slår dagens regjering fast. Da vil det gi dem som skal gå til folkeavstemning, falske forventninger og et feil inntrykk hvis man inviterer dem til å gi uttrykk for sin mening i en sak hvor en kjenner utfallet. Jeg synes tvert imot det er slik at det er viktig for politikerne å vise at de er til å stole på, og det er nemlig nettopp ved å gjøre det en har sagt en skal gjøre. Så den begrunnelsen for å gå imot folkeavstemning synes jeg er god.

Under debatten er det noen som har vært inne på at Venstre og Høyre har hatt ulike syn, slik det er kommet til uttrykk her i dag. Det er rett, men i regjering kom vi fram til et felles syn. Det kom til uttrykk i suppleringen av verneplanen, hvor en la opp til vern av 50 nye vassdrag og bebudet en innstilling med en egen vernesak om Vefsna.

Så registrerte jeg at Arbeiderpartiets representant Torny Pedersen avsluttet sitt innlegg med det en nærmest må kalle et siste hjertesukk, der hun sa at Vefsna blir nok vernet. Jeg kunne nok ha foretrukket at ordet «nok» var tatt ut, men i lys av de klare forsikringer som er kommet fra

statsråden, regner jeg med at vi i denne debatten har fått den nødvendige avklaring.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 812)

S a k n r . 5

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Peter Skovholt Gitmark, Gunnar Gundersen, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og Ivar Kristiansen om å delegere konsesjonsmyndigheten for mikro- og minikraftverk til den enkelte kommune (Innst. S. nr. 52 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:4 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Eva M. Nielsen (A) [13:55:07] (ordfører for saken): Det er for tida stor interesse over hele landet for å bygge og drive mikro- og minikraftverk. I sum kan denne satsinga gi et kjærkomment bidrag til kraftbalansen, men også styrket lønnsomhet for berørte grunneiere.

I forslaget viser Høyre til at NVE anslår et potensial på landsplan på 25 TWh ny kraftproduksjon fra småkraftverk. Da er det viktig å legge til følgende: Dette er en rein teoretisk beregning på bakgrunn av GIS-kartlegginga, som ikke tar hensyn til verken miljøvirkning, brukerkonflikter, eiendomsforhold, kapasitetsbegrensninger på nettet osv.

Dette tallet, 25 TWh, er rein teori og kun riktig dersom man tar kartet for seg og legger i rør alt av små bekker og vannfall. Med andre ord: 25 TWh er et altfor høyt anslag. Men småkraftverk er et godt bidrag og et viktig satsingsområde i norsk energipolitikk.

Økningen i mengden av konsesjonssøknader har medført lengre saksbehandlingstid hos NVE. Dette er én av grunnene for Dokument nr. 8-forslaget om at den enkelte kommune skal gis konsesjonsmyndighet for småkraftverk på opp til 1 MW.

Dagens lovverk åpner for at småkraftverk som ikke er i konflikt med allmennhetens interesser, ikke trenger konsesjon hos NVE. Slike kraftverk kan altså bygges ut uten en omfattende og tidkrevende konsesjonsbehandling. Dokument nr. 8-forslaget berører derfor bare konsesjonssøknader der det er dokumentert konflikt mellom natur, miljø, landskapsvern og/eller friluftinteresser.

For ytterligere å effektivisere konsesjonsbehandlinga har Olje- og energidepartementet nå ute på høring forslag til faglige retningslinjer for utarbeidelse av fylkesvise pla-

ner for bygging av småkraftverk. Et slikt planverk er et godt redskap for å effektivisere konsesjonsbehandlinga.

I tillegg er departementet i gang med å utrede om det kan være hensiktsmessig å delegere kompetansen til å fatte vedtak om det foreligger konsesjonsplikt for mikro- og minikraftverk, til kommunene.

Videre viser jeg til St.prp. nr. 1 for 2006-2007, budsjettproposisjonen, der Regjeringen styrker NVEs budsjett med 14,4 mill. kr. Økningen skal bl.a. gå til å styrke saksbehandlingskapasiteten, en økning vassdrags- og energidirektøren har anslått til ti ekstra saksbehandlingsårsverk.

Fra de rød-grønne partienes side vil vi understreke viktigheten av at konsesjonsmyndigheten har brei og solid kompetanse både innen hydrologi, miljø, landskapsestetikk, sikkerhet og energiforhold. Det vil bli vanskelig, om ikke umulig, for den enkelte kommune å inneha denne type kompetanse.

Når forslagsstillerne hevder at lokal konsesjonsmyndighet vil øke det lokale selvstyre, glemmer Høyre-representantene at kommunestyrene i dag har stor mulighet til å påvirke konsesjonsbeslutninga. Kommunestyrene behandler alle konsesjonssakene før avgjørelse tas og konsesjonsmyndigheten har lang tradisjon i å vektlegge lokale myndigheters standpunkt.

Flertallets begrunnelse for ikke å delegere konsesjonsmyndighet for småkraftverk til kommunene er hensynet til forsvarlig og enhetlig saksbehandling. Flertallet tilrår at forslaget ikke bifalles.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:59:24]: Fremskrittspartiet stiller seg svært undrende til at Regjeringen går imot å delegere konsesjonsmyndighet fra NVE til den enkelte kommune for utbygging av mikro-, mini- og småkraftverk på inntil 3 MW installert kapasitet. Det er uforståelig at Senterpartiet, som vanligvis taler varmt for det lokale selvstyret, ikke kan være med på dette forslaget.

På bakgrunn både av den stadig mer anstrengte kraftsituasjonen i Norge og den lange ventetiden for denne kategori små vannkraftverk burde Regjeringen faktisk være langt mer opptatt av å vurdere alle gode løsninger for å tilrettelegge for økt produksjonskapasitet. Fremskrittspartiet mener i denne sammenheng at det nå er et påtakelig behov for strakstiltak for å korte ned denne lange saksbehandlingstiden, som altså har oppstått hos NVE når det gjelder mikro-, mini- og småkraftverk.

Arbeidet med å korte ned den nevnte saksbehandlingstiden må få meget høy prioritet, og et godt virkemiddel ville selvsagt være å støtte det foreliggende forslaget om å delegere konsesjonsmyndigheten for små vannkraftutbygginger til den enkelte kommune. En saksbehandlingstid på inntil fem år kombinert med det ubehagelige faktum at vi nå er stilt overfor en stadig mer anstrengt kraftsituasjon i Norge, er helt uholdbar, og Regjeringen kan ikke lenger bare sitte og se på denne vanskelige situasjonen. Derfor bør kommunene delegeres konsesjonsmyndighet, altså den konsesjonsmyndighet som NVE har i dag, i denne type saker.

Fremskrittspartiet finner liten grunn til å trekke kommunenes kompetanse på dette området i tvil. Fremskrittspartiet har stor respekt for det kommunale selvstyret og har også tillit til at den enkelte kommune selv er i stand til å gi tillatelse, eller avslå tillatelse, til utbygging av mikro-, mini- og småkraftverk på inntil 3 MW installert kapasitet. Fremskrittspartiet tror faktisk at den enkelte kommune selv har de beste forutsetninger for å kunne vurdere om en utbygging av små vannkraftverk vil være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i denne type saker.

Vi mener det haster med å styrke kraftbalansen og bedre forsynings sikkerheten, og vi mener det er viktig å øke produksjonskapasiteten innenlands gjennom å stimulere til økt utbygging, av bl.a. små vannkraftverk, slik det er snakk om i denne saken.

Økt utbygging av flere små vannkraftverk er fornuftig, både fordi en utbygging av slike vannkraftverk i sum kan gi et viktig kraftbidrag, og det er slett ikke urealistisk å anta at det kan være snakk om et kraftbidrag på hele 10 TWh. Dette kan også utbygges over relativt kort tid.

Fremskrittspartiet går imidlertid noe lenger enn forslaget fra Høyre. Vi vil ikke sette en grense ved 1 MW installert kapasitet, slik intensjonen i forslaget er. Vi vil sette en grense på 3 MW, da er en del småkraftverk innbefattet. Vi mener det er en fordel at kommunene kan delegeres konsesjonsmyndighet for vannkraftutbygginger, mikro- og minikraftverk, og, som sagt, også for små kraftprosjekter på inntil 3 MW.

Samtidig fremmer Fremskrittspartiet forslag om å innføre klare tidsfrister for saksbehandlingstid. Vi vil at utbyggere av mikro-, mini- og småkraftverk skal få svar på sine søknader i forhold til de bestemmelser som gjelder for byggesaker etter plan- og bygningsloven, slik at man vet hva man har å forholde seg til. Myndighetene kan da kanskje jobbe noe raskere med denne type saker, slik at ventetiden kortes ned.

Utover det jeg har gitt uttrykk for på vegne av Fremskrittspartiet, og det som står i selve forslaget, vil jeg nå bare ta opp de forslag som Fremskrittspartiet er med på, og som er tatt inn i innstillingen.

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ivar Kristiansen (H) [14:04:13]: Stortinget har vært ganske flink til å stimulere initiativtakere – grunneiere, Bygde-Norge og bønder – til å satse på utvikling av mikro- og minikraftverk og gjerne også småkraftverk, som ikke hører inn under Høyres forslag i denne sammenheng. Men så gjelder det oppfølgingen! Her har vi sett at også i denne saken, i likhet med i de to foregående, svikter det når man skal legge til rette for å få fortgang i utvikling, tilfredsstillende underbalansen i markedet og når det gjelder behovet for å få utviklet ny fornybar energi. Man ser med åpne øyne bort fra det forhold at NVE er blitt en flaskehals i saksbehandlingsprosessen når det gjelder disse små prosjektene, som man ofte ser blir omfattet av den samme nitide saksbehandling som større utbyggingsprosjekt. Når vi tar det i betrakt-

ning, er det en særdeles skuffende konklusjon som regjeringspartiene nå faller ned på i dagens debatt.

Jeg kan vanskelig skjønne at statsråden kan være komfortabel med den konklusjonen som trekkes i denne saken. Selv om statsråden i sitt brev til komiteen henviser til en høringsprosess, kan man ikke tolke det som står svart på hvitt i merknader og i innstillingen, og resultatet av stemmegivning i dag, annerledes enn at den endelige konklusjonen er trukket. Da er konklusjonen at dette er for komplisert til at lokalforvaltningen skal kunne håndtere det. Dette har med forsvarlig saksbehandling å gjøre.

Selv om Arbeiderpartiet, SV og senterpartifolk på ethvert bygdemøte, på enhver samvirkelagstrapp, er flinke til å stå opp og si at vi skal ha beslutninger nedenfra og opp i dette samfunnet, må altså beslutningen om et minikraftverk, et mikrokraftverk, et bitte lite kvernhus – disse «mikrostandpunktene», «mikroutrødningene» – av hensyn til, som det står i de rød-grønnes merknader, «forsvarlig saksbehandling», foretas i Oslo og ikke på det lokale plan. Jeg kan ikke skjønne hvordan statsråden kan være komfortabel med at de rød-grønne partiene på Stortinget fatter slike vedtak som man legger opp til i dag.

Det står også at «dersom tiltaket kan være nevneverdig til skade eller ulempe for allmenne interesser, er det konsesjonspliktig». Ja, det er veldig, veldig greit. Men hvis disse ulempene skal vurderes, hvem er da nærmere til å gjøre det enn nettopp de som bor der og skal ta beslutninger på vegne av lokalbefolkningen, altså de som sitter i de lokale folkevalgte organene? Nei da, disse beslutningene om mikro- og minikraftverk må også inn til Oslo! Nye flaskehals oppstår hos NVE, som attpåtil får nye oppgaver som er langt mer omfattende og viktigere enn dette spørsmålet.

Det er ikke rart at vi har en situasjon hvor mange av dem som sitter med egenkapital, med ideer – bønder og bygdefolk, altså folk som lever i Utkant-Norge, og som har muligheter til å utvikle ny fornybar energi – nå legger disse planene bort.

Jeg vil spørre statsråden om han vil legge opp til og bidra til en mer smidig gjennomføring, slik at vi – vi er jo enige om mulighetene, potensialet i disse spørsmålene – kan få en enklere saksbehandlingsprosedyre. Hvis ikke slikt initiativ tas fra statsråden, går Bygde-Norge på nytt glipp av muligheter. Man får igjen vite hva de rød-grønne er *imot*, men vi får, for tredje gang i dag, ikke vite hva de rød-grønne er *for*. Derfor avfolkes Bygde-Norge. Derfor får Bygde-Norge, Distrikts-Norge og landbruket færre muligheter til å øke inntektene. Slik bør det ikke være hvis man har både energisituasjonen og den distriktsmessige utviklingen i bakhodet.

Så tar jeg opp Høyres forslag, som er referert i innstillingen.

Presidenten: Representanten Ivar Kristiansen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:09:36]: Kraft fra mikro- og minikraftverk gir verdifull, miljøvennlig energi og er en god biinntekt for mange grunnei-

ere. Når miljøhensyn tas, så er dette god miljøpolitikk. Mikro- og minikraftverk er vel egentlig et godt Kinder-egg.

Dagens sak dreier seg om å delegere konsesjonsmyndighet for mikro- og minikraftverkene til den enkelte kommune. Kristelig Folkeparti mener prinsipielt at avgjørelser skal tas så nær dem saken angår, som mulig. Derfor henger god kompetanse og nærhet sammen. Samtidig er det viktig at vi alltid ser helheten.

Mange vassdrag ligger i ulike kommuner. Å se vassdraget under ett vil, slik jeg ser det, være viktig, slik at vi også ser ulike utbygginger under ett.

For utbygginger er saksbehandlingstid viktig. Det er det også for oss. Derfor støtter Kristelig Folkeparti forslaget om at det bør innføres tidsfrister for behandling av disse sakene, på lik linje med det som står i plan- og bygningsloven.

Når vi snakker om saksbehandlingstid, er jeg også opptatt av at vi skal ha en riktig saksbehandling. På et av mine mange kommunebesøk denne høsten, har jeg møtt en del mini- og mikrokraftutbyggere som har satt i gang, eller som går med ideer og tanker om å gjøre det. Dette er grunneiere og bønder med stor evne til å stå på. Det trengs når en leser NVEs detaljerte kommentarer til kvalitetssikringene av ulike konsesjonssøknader. Ting skal være riktig, ting skal være nøyaktig. Men det må ikke være slik i 2006 at grunneiere må søke konsulenthjelp for å klare å utarbeide konsesjonssøknader, slik disse grunneierne blir anbefalt. Det må være lov å stille seg spørsmålet også i vanskelige saker, om en bør gjøre dem så vanskelige som en nå har gjort dem sett i forhold til hva som skal dokumenteres.

Regjeringen tar til orde for å utrede om det kan være hensiktsmessig å delegere kompetansen til å fatte vedtak om hvorvidt mikro- og minikraftverk skal være konsesjonspliktige. Kristelig Folkeparti ser fram til at denne utredningen blir ferdig. Slik Kristelig Folkeparti ser det, er det viktig at de grepene vi tar på dette området nå, er helhetlige. Vi mener derfor at en eventuell delegering av konsesjonsmyndigheten, som ligger under vannressursloven, må ses i sammenheng med miljø- og ressursforvaltningen, som planlegges i regionene.

Gunnar Kvasheim (V) [14:13:10] (komiteens leder): Det er stor interesse for å bygge og drive mini- og mikrokraftverk over hele landet. Et samlet storting har også gitt incitamenter for å stimulere slik utbygging, skjønt det støtteregimet for fornybare energi som nå er lagt fram for Regjeringen, er så mye dårligere enn opplegget med grønne sertifikater at en kan stille seg undrende til om en med dette har ment å bidra til utbygging av fornybar energi, herunder også småkraftverk.

Venstre er positiv til mange av de prosjektene som det nå foreligger planer for. De kan gjennomføres uten nevneverdig negativ effekt. Det er slik at selv om vi har sagt nei til flere store vannkraftutbygginger, ligger det store muligheter når det gjelder mini-, mikro- og småkraftverk og også når det gjelder opprusting av eksisterende anlegg. Disse mulighetene bør tas i bruk fordi de kan skaffe ny

kraft, og de bør tas i bruk fordi de kan bidra til positiv stimulans av lokalsamfunn, ikke minst i Distrikts-Norge. Det er også god næringspolitikk.

Jeg synes det er positivt at det nå arbeides med fylkesplaner for at en skal se sammenhengen mellom de enkelte småkraftprosjekt. Det vil bidra til en helhet som styrker beslutningsgrunnlaget. Vi vet at mange av dem som jobber med slike prosjekter, opplever at disse har lang behandlingstid – altfor lang i mange tilfeller. Derfor er det viktig å bidra til å korte ned behandlingstiden, og det kan en gjøre gjennom å styrke NVEs kapasitet. De prosjektene som kan være til skade eller ulempe for allmenn interesse, er konsesjonspliktige. Slik bør det også være. De prosjektene som ikke er konsesjonspliktige, kan allerede i dag behandles av kommunene. Venstre er mot, slik forslaget legger opp til, å delegere avgjørelsen i alle de angjeldende prosjektene til kommunene. Det er noen som bør vurderes i en større sammenheng.

Jeg registrerer at Olje- og energidepartementet i brev til komiteen sier at man vurderer å delegere avgjørelsen om hvilke saker som skal være konsesjonspliktige, til kommunene, og vi avventer den vurderingen Regjeringen der skal foreta.

Venstre støtter prinsippet om at avgjørelser bør tas så nær dem det angår, som mulig. Men det er også i noen sammenhenger viktig å ivareta overordnede miljø- og arealhensyn. Slike vurderinger hører i en del saker hjemme i et mer overordnet organ. Venstre er imidlertid åpne for å vurdere, slik det framgår av vår felles merknad med Kristelig Folkeparti, om disse oppgavene skal tilføres det regionale nivået. Vi mener det bør være naturlig at Regjeringen i forbindelse med den drøftingen som nå pågår om framtidige regioner og hvilke arbeidsoppgaver de skal ha, også inkluderer dette i den vurderingen.

Statsråd Odd Roger Enoksen [14:16:48]: Regjeringen ønsker å bidra til at vi kan hente ut det potensialet som ligger i utbygging av små vannkraftverk, og er derfor opptatt av en smidig, men forsvarlig saksbehandling.

Kommunene behandler allerede i dag en rekke mikro- og minikraftverk som byggesaker etter plan- og bygningsloven. Dette gjelder kraftverk som har så små virkninger at de ikke utløser konsesjonsplikt etter vannressursloven. Som jeg har gjort rede for i Stortinget tidligere, er det dessuten gjennomført en rekke tiltak for å effektivisere konsesjonsbehandlingen hos NVE. NVE har det siste året bl.a. bedret tilgjengeligheten for strømlinjeformet informasjon til tiltakshaverne gjennom å legge ut veiledningsmateriell og søknadsmaler på Internett. Den interne saksbehandlingen er også gjenstand for kontinuerlig effektivisering. I statsbudsjettet for 2007 er det forutsatt at NVE skal prioritere konsesjonsbehandling og arbeid knyttet opp mot forsyningsikkerhet. NVE vil øke behandlingsskapasiteten med inntil ti årsverk. Dette innebærer at saksbehandlingsskapasitet når det gjelder anlegg for kraftproduksjon, blir styrket.

Selv om jeg ser det som viktig å effektivisere og forenkle saksbehandlingen, er det også viktig å sikre at konsesjonsbehandlingen skjer på en forsvarlig måte. Inngrep

i vassdrag kan få vesentlige virkninger. Dette gjelder også utbygging av mikro-, mini- og småkraftverk. Bred kompetanse og erfaring innen hydrologi, miljø, landskapsestetikk, sikkerhet og økonomi er derfor viktig. Vi må være sikre på at beslutningene som treffes, står seg for ettertiden, og at viktige miljøverdier ikke går tapt.

Hvordan små vannkraftverk påvirker miljøet er helt avhengig av bl.a. plassering og hvordan det enkelte prosjekt tilpasses forholdene på stedet. De samlede virkningene av små vannkraftverk er også avhengig av det totale utbyggingsområdet innenfor et geografisk område eller region. Dette tilsier at inngrep bør vurderes i et helhetlig perspektiv og ikke være avgrenset av kommunegrensene til tiltakskommunen. Konsesjonsbehandlingen, slik den gjennomføres i dag, fremmer likebehandling på tvers av kommunegrensene og sikrer at hensynet til den totalt sett mest gunstige ressursutnyttelse blir vurdert. Kommunene står helt sentralt som en vesentlig høringsinstans under konsesjonsbehandlingen.

Det fremmes også forslag om at det skal settes tidsfrister for saksbehandlingstid for småkraftsaker, slik det er gjort i plan- og bygningsloven for byggesaker. Til det er å si at kvaliteten på de søknadene NVE mottar, kan variere mye, og det vil i mange saker være behov for å be om tilleggsutredninger for å få konsekvensene tilstrekkelig utredet. Befaring og eventuelle krav om tilleggsutredninger må også gjennomføres til riktig tid på året for å gi tilfredsstillende informasjon. Dette gjør at behandlingstiden naturlig nok kan variere ganske mye. Under konsesjonsbehandlingen kan det være aktuelt å gjøre til dels store endringer i prosjektet, noe som også kan øke den samlede behandlingstiden.

Det som kan oppfattes som lang behandlingstid, har ofte sin årsak i forhold som skal sørge for en best mulig utnyttelse av småkraftpotensialet. Å finne de beste prosjektene gjøres ikke bare av hensyn til miljøet, men også av hensyn til kraftproduksjonen. Av den grunn støtter jeg ikke forslaget om å innføre tidsfrister for saksbehandlingstiden. NVE er som ethvert forvaltningsorgan selv sagt forpliktet til å gi et foreløpig svar og en begrunnelse dersom behandling av søknaden vil ta tid. I det foreløpige svaret vil det også, så langt det er mulig, sies noe om framdrift, eksempelvis når det vil bli foretatt befaring, og når man kan forvente sluttbehandling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til NVEs anslag om et potensial på landsplan på 25 TWh ny kraftproduksjon fra småkraftverk. Det er viktig å understreke at dette er et teoretisk potensial, beregnet på bakgrunn av en GIS-kartlegging som ikke tar hensyn verken til miljøvirkninger, brukerkonflikter, eieomsforhold, nettilknytning eller kapasitetsbegrensninger i nettet. Dette er derfor et for høyt anslag på hvor stor energiproduksjon denne typen kraftverk totalt sett kan forventes å bidra med. Dette endrer selv sagt ikke det faktum at ethvert bidrag til å bedre kraftbalansen er verdifullt.

Som det framgår av komiteens innstilling, er departementet i gang med å utrede om kompetansen til å fatte vedtak om det foreligger konsesjonsplikt for mikro- og

minikraftverk kan delegeres fra NVE til kommunene. Tiltak som etter vannressursloven vurderes ikke å være til noen nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser, unntas fra konsesjonsplikt. Konsesjonspliktutredningen foretas i dag av NVEs regionapparat, og prosjekter som ikke er konsesjonspliktige, behandles i kommunene som byggesak etter plan- og bygningsloven. I perioden 2001–2005 ble om lag 300 prosjekter vurdert ikke å være konsesjonspliktige og ble dermed behandlet i kommunene. Dette tilsvarer altså tre av fire prosjekter.

En slik delegering vil avlaste konsesjonsmyndighetene for en omfattende saksmengde forut for selve konsesjonsbehandlingen av de prosjekter som omfattes av konsesjonsplikten. På den andre siden kan kommunene selv sagt komme i konflikt med behovet for en helhetlig vurdering av inngrep på tvers av kommunegrensene, slik komiteens flertall påpeker i innstillingen. Departementet er nå i ferd med å utrede virkningene av dette tiltaket og vil komme tilbake til det ved en senere anledning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [14:22:20]: Det er bare å konstatere at Regjeringen her, som i de to foregående saker, opptre som en brems for alle gode tiltak som kan skape ny tiltrengt produksjonskapasitet av elektrisk energi i Norge. Fremskrittspartiet er meget skuffet over dette.

Når det gjelder det som er intensjonen i dette forslaget, å delegere konsesjonsmyndighet til kommunene, anser Fremskrittspartiet det som et meget godt forslag. Vi har også kommet med noen tilleggsforslag som ytterligere forsterker de gode hensiktene.

Det som for så vidt var kjennetegnet ved statsrådets innlegg, var en slags mistillit til kommunenes kompetansenivå i forhold til å kunne håndtere denne typen saksbehandling. Da er mitt spørsmål: Hvorfor i all verden er statsråden så skeptisk til kommunenes kompetanse til å håndtere disse sakene, som dette forslaget innebærer?

Statsråd Odd Roger Enoksen [14:23:30]: For det første er det slik, som det er blitt sagt, at vi er i ferd med å utrede muligheten for at kommunene skal ta stilling til hvorvidt det foreligger konsesjonsplikt eller ikke. Jeg tror det må erkjennes at omfanget av disse utbyggingene er vidt forskjellige. I de siste fem årene har kommunene faktisk behandlet tre av fire søknader etter plan- og bygningsloven, som jeg sa i mitt innlegg. Det tilsier altså at kommunene behandler et stort antall av de saker som foreligger. Og hvis – jeg understreker hvis – kommunene også får ansvar for å vurdere hvorvidt det foreligger konsesjonsplikt eller ikke, har vi foretatt en omfattende delegering.

Så må representanten heller ikke glemme at det foreligger omfattende ankemuligheter, så det at saker behandles lokalt og kanskje blir anket, og i neste instans må opp på et høyere forvaltningsnivå, kan også innebære betydelig forsinkelse av saker. Men i dag behandler kommunene

et stort antall av disse sakene etter plan- og bygningsloven.

Ivar Kristiansen (H) [14:24:46]: Når Høyre snakker om totalt potensial på enten småkraftverk på 25 TWh eller mikro- og minikraftverk på 10 TWh, er tallene selvfølgelig hentet fra autoritativt hold og er et teoretisk estimat, men jeg hadde trodd at vi var enige om at mikro- og minikraftverk var et stort potensial for utvikling av ny fornybar energi, og i tillegg en mulighet til økte inntekter for Bygde-Norge. Da lurer jeg på om ikke statsråden er enig i at lang saksbehandlingstid, flaskehalsen som vi har og som utvikler seg nå, er en sterk brems for å nå de mål vi alle har satt.

Så registrerer jeg at Senterpartiet, på mange måter forståelig nok, velger å flykte fra stortingssalen når vi behandler dette spørsmålet. Jeg vet ikke om det er i grenseland å spørre en eks-senterpartileder om det nå er blitt sånn i Senterpartiet at man tror at den sunne fornuften har forlatt landsbygden, mens saker som gjelder mikro- og minikraftverk, på dette nivået skal presses ned til hovedstaden for såkalt ansvarlig saksbehandling.

Statsråd Odd Roger Enoksen [14:26:01]: Vi er enige om at det er et stort potensial for å bygge mini-, mikro- og småkraftverk. Vi er enige om at lang saksbehandlingstid er uheldig, og vi gjør det vi kan for å unngå det, bl.a. gjennom å styrke saksbehandlingsskapasiteten i NVE. Jo, vi er enige om at vettet er noenlunde likt fordelt i dette landet, og derfor behandler da også kommunene allerede i dag tre av fire søknader etter plan- og bygningsloven. Det er de færreste sakene som avgjøres som konsesjonsaker.

I dag er det NVE som avgjør om en sak er konsesjonspliktig eller ikke, men der har vi altså, som jeg allerede har sagt, satt i gang en utredning for å se om også det kan delegeres til kommunene, og det vil vi komme tilbake til. Dette burde være tilfredsstillende, også ut fra de ønsker som Høyre har gitt uttrykk for.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:27:00]: Jeg skal stille et helt enkelt spørsmål som jeg håper statsråden kan svare ganske enkelt på, så vi ikke drar ut denne debatten mer. Spørsmålet går på om statsråden er enig i at delegering etter vassdragsloven bør være et tema i den varslede stortingsmeldingen om regional forvaltning.

Statsråd Odd Roger Enoksen [14:27:24]: Dette er også et av de forhold som vi vil se på. Når det gjelder den utredningen som vi nå holder på med, om å delegere ansvar til kommunene i forhold til å vurdere konsesjonsplikt, vil vi selvfølgelig ta kontakt med organisasjonene i kommunesektoren for å høre deres syn før det blir tatt stilling til det. I den vurderingen vil vi også skjele til forestående endringer i regionforvaltningen, som representanten spør om.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Flåtten (H) [14:28:24]: Jeg tar ordet fordi jeg hørte Arbeiderpartiets talskvinne i forrige sak si at det var unødvendig med lange merknader fordi konklusjonene allikevel stod i Soria Moria-erklæringen.

Når jeg leser den korte, lakoniske merknaden som man har i denne saken, at man mener at kommunene ikke er i stand til å undergi saker som gjelder kraftutbygging, en forsvarlig saksbehandling, fant jeg grunn til å se i Soria Moria-erklæringen på hva som står der om kommunenes rolle.

Jeg siterer:

«Kommunenes rolle som samfunnsutvikler skal styrkes. Kommunene med sitt brede samfunnsansvar er viktigst i folks hverdag og derfor viktigst for å bygge grunnleggende legitimitet til politisk demokrati.»

Jeg skal spare de tilstedeværende representanter for regjeringspartiene for å sitere mer fra Soria Moria-erklæringen. At Senterpartiet ikke har noen representant til stede, andre enn statsråden, tror jeg kanskje har en sammenheng med dette. Hver eneste dag foregår det rundt omkring i landet en kommunal forsvarlig behandling av veldig store saker – plan- og arealsaker og reguleringssaker – med godt resultat. Derfor var det for så vidt betryggende å høre statsråden si at han fortsatt mener at vettet er noenlunde jevnt fordelt i dette landet. Men i det praktiske arbeid tar han ikke særlig hensyn til akkurat det.

Nå kunne man kanskje tro at dette var en enkeltstående sak når det gjelder dette med kraftutbygging, men jeg tror faktisk ikke det. Vi har ikke de store kraftutbyggingssakene i mitt fylke, Vestfold. Til gjengjeld har vi mange store reguleringssaker i strandsonen, som er et område som angår veldig mange. Og det er en tendens – det har vært et par store saker i Vestfold hvor saksbehandlingen foregår på helt normal måte i kommunestyre, gjennom fylkeskommune og fylkesmann, og hvor Regjeringen nå finner anledning til å gripe inn. Det betyr kort og godt at ordene fra Soria Moria betyr ingen verdens ting. Det er som representanten Ivar Kristiansen har sagt tidligere her i dag, at man ønsker å dra enda flere avgjørelser fra bygda og inn til hovedstaden.

Elisabeth Aspaker (H) [14:31:32]: Det er noe merkelig selvmotsigende over en regjering og en fagstatsråd fra Senterpartiet, som påberoper seg å være distriktenes beste venn, når distriktene i stedet opplever den ene nedturen etter den andre – og det er jo så helt unødvendig. Men dette avslører samtidig den betydelige avstanden det er mellom store ord og evne og vilje til handling. Senterpartiet, som tar mål av seg til å være lokaldemokratiets forsvarer nummer en, opptrer her som en av de verste sentralistene, og gir uttrykk for en mistillit til lokalpolitikere som er både oppsiktsvekkende og uforståelig.

For 14 dager siden møtte jeg ordførerne i Nord-Troms – de fleste rød-grønne. En av de sakene de hadde på sin dagsorden, var kraftutbygging, og de beklaget seg sterkt

over søknader om småkraftverk, mini- og mikrokraftverk – som ble liggende ubehandlet hos NVE i årevis. Her snakker vi om en nærings svak region som Regjeringen virkelig skulle anstrenge seg for å imøtekomme.

Jeg har tidligere utfordret landbruksministeren til å engasjere seg for å tilrettelegge for naturbasert reiseliv i Reisa nasjonalpark og landskapsvernområdene i Lyngen – uten respons. Når Høyre nå utfordrer en annen senterpartistatsråd, olje- og energiministeren, til å legge til rette for å få gjennomført lokale planer om småkraftutbygging, ja, så blir også dette initiativet møtt med likegyldighet og avvist fra regjeringspartienes side. Ordførerne i Nord-Troms lurer oppriktig på om Regjeringen virkelig vil være medspiller, eller om den vil være motspiller for folk som vil satse og bo i distriktene.

Det har vært mye snakk om å tenne lys i husene langs kysten. Tenne lys ønsker også de lokale initiativtakerne i Nord-Troms som vil i gang med småkraftproduksjon. Småkraftproduksjon er, som flere har vært inne på her, fornuftig energipolitikk, og det er fornuftig distriktpolitikk. Derfor er det med stor undring vi fra Høyre bare må konstatere at de rød-grønne partiene bruker all sin energi på å nedkjempe dette forslaget.

Statsråden var i sitt innlegg opptatt av at miljøverdier kunne gå tapt, men i Nord-Troms er det faktisk snakk om at bosetting kan gå tapt. Vi snakker altså om småkraftverk – mikro- og minikraftverk – men jeg hører altså at olje- og energiministeren snakker som om det var utbygging av Alta-kraftverkstørrelse man skulle overlate til lokalpolitikkerne.

Gunnar Gundersen (H) [14:34:24]: Saken om delegering av konsesjonsmyndighet for mini- og mikrokraftverk er en av de små byggeklosser som viser retning for hvordan vårt samfunn skal utvikles. Tror man på et samfunn som bygges nedefra og opp, eller er det motsatt? Senterpartiet gir inntrykk av å streve voldsomt for å finne oppgaver som kan sendes nedover i systemet, men når de åpenbare mulighetene dukker opp, sier man nei. Kjærligheten til lokaldemokratiet forsvant brått når det kunne tas på alvor.

«Jeg lover intet, og det løftet skal jeg holde,» er en tidligere svært markant politiker sitert på. Senterpartiet omskriver dette til: «Vi lover mye, men lite har vi tenkt å holde.»

Å lese flertallets innstilling i denne saken er som å søke etter unnskyldninger for å la være å gi lokaldemokratiet innflytelse over egne ressurser. Her er den byråkratiske innfallsvinkel dominerende. Et byråkrati vil jo ikke gi fra seg arbeidsoppgaver frivillig. Det vil umiddelbart finne argumenter for hvorfor byråkratiet heller må vokse. Senterpartiet gjør et knefall for denne argumentasjonen med sin avvisning av dette forslaget!

I stedet for å si at vi har tillit til at de aller fleste lokalsamfunn har en interesse av å utvikle sitt ressursgrunnlag på en forsvarlig måte, holder man dem unna ansvaret ved å henvise til «hensynet til forsvarlig saksgang». Det står ikke til troende i en sak der vi ser på inngrep som er små og lite konfliktfylte i de aller fleste tilfeller.

Det norske landbruk har en kjempeutfordring i å finne nye inntektsmuligheter. Her ligger det en slik. Utnytting av småkraftmulighetene byr på muligheter for god lønnsomhet og kan gi store investeringer og mye aktivitet i Distrikts-Norge. I tillegg kan landbruket bedre sin image ved å bidra til å løse opp i en presset nasjonal kraftsituasjon. Denne muligheten burde omfavnes. I stedet hemmes den av sen saksgang og manglende byråkratisk kapasitet. At Senterpartiet ikke ser muligheter for å redusere antall saker gjennom byråkratiet i en slik situasjon, er nokså talende for partiets tenkning i øyeblikket. Når det kommer til praktisk politikk, står det ikke helt til troende når det gjelder lokalt selvstyre.

Høyre vil ha fokus på mulighetene økt utbygging av småskala kraftproduksjon i distriktene kan gi både for verdiskaping lokalt og ikke minst for å sikre kraftforsyning. Vi foreslår derfor en pakke med tiltak som går ut på å unnta de minste prosjektene fra en for omfattende saksgang, styrke saksbehandlingskapasiteten og styrke lønnsomheten for småkraft gjennom endringer i skattesystemet. Dette er framtidsrettet politikk. Det kan åpne for aktive, spredte eiermiljøer lokalt som utvikler lokale ressurser. Det er å ta Distrikts-Norge på alvor – ikke bare i ord, som Senterpartiet gjør, men også i praktisk politikk.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:37:44]: Det er trist å konstatere at det rød-grønne flertallet forkaster nok en mulighet til å gi flertall for et offensivt tiltak i energipolitikken. Det blir med ord, og ikke handling.

Regjeringen har lovet veldig mye, men har levert veldig lite. Det har mange sagt før, og det er like sant for hver mann som sier det. Tidenes fornybar-satsing, f.eks., endte opp med en stortingsmelding på fattige fire sider. Problemet når en tar opp fornybar-satsing, skyldes ofte at det har med småkraftverk å gjøre. Det er et problem i utgangspunktet, er iallfall min konklusjon, fordi det handler om grønne sertifikater.

Allerede fra første dag med rød-grønn regjering var det krangel mellom Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om hva Soria Moria-erklæringen egentlig sa om småkraftverk. Hallgeir Langeland var ute i en rekke medier og sa at her skulle det ikke bygges mer, mens Magnhild Meltnø Kleppa fra Senterpartiet mente at her åpnet Soria Moria-erklæringen for masse småkraftverk. En sånn ulik tolkning av Soria Moria-erklæringen var sannsynligvis grunnen til at en ikke kunne være med på en ordning med grønne sertifikat med Sverige, for den åpner for storstilt småkraftverksatsing.

Dermed har vi altså kommet i en problemstilling der småkraftverk er skadelidende, der Senterpartiet på en måte snur på de fleste områder i forhold til den holdningen de hadde i opposisjon. Verken SV eller Senterpartiet har villet ta ordet i denne debatten, og det illustrerer nok hvor vanskelig småkraftverk er for denne regjeringen.

Det som er litt snodig å observere allikevel, er den manglende tilliten som regjeringspartiene viser lokalstyret når det gjelder litt større småkraftverksaker. Samtidig som statsråden skryter av at tre av fire slike saker allerede avgjøres lokalt i dag, er det altså umulig for de samme fol-

(Solvik-Olsen)

kene å kunne ta gode beslutninger i den resterende fjerdedelen! Men vi ser jo at de har den kompetansen som trengs lokalt for å kunne behandle mini- og mikrokraftverksaker. Bruk dem også på de litt større sakene! Det omhandler jo de samme tingene bare i litt større skala. Køen hos NVE viser at noe må gjøres.

Så sier statsråden at han ser på tiltakene og utreder og skal komme med ting. Men meg bekjent har statsråden lovet tilsvarende ting f.eks. når det gjelder en tiltaksplan for Midt-Norge, men planen har fortsatt ikke kommet til Stortinget. Det er derfor viktig for Stortinget å gi signaler til Regjeringen om at dette forventer vi skal komme, og ikke gjøre som de rød-grønne partiene har gjort, og bare si at vi håper at noe kommer, og håper at Regjeringen jobber aktivt med det, for dette er viktig, men vi skal ikke legge noe som helst press på den. Da blir Stortinget kun et rent stemmekveg for regjeringspartiene.

Det er også interessant å registrere ulikhetene i argumentasjonen når en i denne saken viser til at det tekniske potensialet for småkraftverk ikke nødvendigvis alltid er realiserbart, mens en i den første saken som komiteen debatterte i dag, viste til at selv de små dråpene når det gjelder pellets og varmpumper, er viktige i den store sammenhengen.

Så vil jeg til slutt gi en liten stemmeforklaring. Fremskrittspartiet kommer subsidiært til å støtte Høyres forslag, forslag nr. 3, i denne saken.

Eva M. Nielsen (A) [14:41:09]: Jeg skal prøve ikke å forlenge debatten, men når vi ser at Høyre går høyt på banen og flagger lokaldemokratiet i denne saken, kan jeg ikke la være å gå opp og korrigere og si: Har ikke Høyre hørt hva statsråden sa, at allerede i dag behandles tre av fire konsesjonssøknader for små- og mikrokraftverk i kommunene etter bygningsloven, og at lokaldemokratiet fungerer? Det blir noe søkt når man skal prøve å lage en lokaldemokratidebatt og liksom filleriste Senterpartiet i den saken som vi behandler i dag. Jeg trodde samtlige i denne salen var overbevist om lokaldemokratiets fortrefelighet. Etter ti år i ordførerstolen er jeg overbevist om at vettet er likt fordelt. Men det har hendt at jeg har vært i tvil.

Jeg har lyst til å si til representanten Solvik-Olsen at det er flott at Fremskrittspartiet er opptatt av grønne sertifikater. Det er flott at Fremskrittspartiet snakker om NO_x og om CO₂, og at Fremskrittspartiet engasjerer seg. Det skal Solvik-Olsen ha en stor del av æren for. Men jeg tror, president, at Stortinget er tjent med at representantene holder seg stødigere til de sakene som står på dagsordenen, framfor at presidenten åpner for at man til stadighet får lov til å ta avstikkere i den ene og den andre retning. Det har vi sett i hvert fall i dag.

Avslutningsvis har jeg lyst til å antyde helt forsiktig at sjøl om vi har debattert strøm- og energisparing, håper jeg at noen som hører denne debatten, kan sørge for at det blir litt varmere i denne salen, så vi slipper å sitte og fryse under debattene!

Presidenten: Presidenten skal viderefremme det ønsket til rette vedkommende.

Statsråd Odd Roger Enoksen [14:43:20]: La meg først gjøre en liten presisering og understreke det jeg også sa i mitt hovedinnlegg, at i perioden 2001–2005 ble ca. 300 prosjekter vurdert til ikke å være konsesjonspliktige, og ble derfor behandlet i kommunene. Dette tilsvarer altså tre av fire prosjekter. Det er ikke slik at konsesjonssaker ble behandlet i kommunene, hvis jeg kom i skade for å si det, det var saker som ble vurdert til ikke å være konsesjonspliktige.

Jeg er usikker på om det er viljen eller evnen til å oppfatte hva jeg sa, som mangler. Men jeg tror man er tidlig ute med å konkludere på hva som kommer til å bli utfallet av denne saken. Det jeg sa, var at departementet nå er i ferd med å vurdere og utrede på om man kan delegere ansvaret for å fatte vedtak om hvorvidt det foreligger konsesjonsplikt for mini- og mikrokraftverk, fra NVE til kommunene. Det vil altså innebære at kommunene selv vil bestemme hvorvidt de skal avgjøre disse sakene, eller om de skal behandles på et høyere forvaltningsnivå. For alle praktiske formål trodde jeg faktisk at det var det representantene fra Høyre også ønsket, at kommunene skulle få den muligheten. Den utredningen er vi altså i gang med, og den saken vil med tid og stunder komme.

Med det burde vel dette for så vidt være rimelig greit avklart.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 813)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering i sakene nr. 1–5.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 2, fra Gunnar Kvasheim på vegne av Venstre

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å oppheve forbudet mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 70 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.53.46)

Presidenten: Forslaget fra Venstre lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak som åpner for reklame for livssyn og politiske budskap i alle me-

dier, herunder også forslag til reguleringer som sikrer ytringsfrihet.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de ønsker å støtte forslaget fra Venstre subsidiært.

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 18 (2005-2006) – om forbud mot reklame for livssyn og politiske budskap i fjernsyn – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Venstre ble innstillingen bifalt med 64 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.54.27)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Karin S. Woldseth satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sette i gang arbeidet med en bredt folkelig forankret norsk kulturkanon.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:97 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om en norsk kulturkanon – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 82 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.55.10)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet

Forslaget fra Fremskrittspartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning med halv moms på alle installasjoner som fungerer som oppvarmingskilde i husholdninger, deriblant vedovner, varmepumper, pelletskaminer, gassbrennere, solvarmesystem, solcellepaneler etc.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.55.58)

Presidenten: Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utforme en støtteordning som inkluderer rentbrennende vedovner og luft-til-luft varmepumper i en midlertidig støtteordning for å oppnå økt strømsparing i norske husholdninger. Ordningen evalueres fortløpende og minst én gang årlig i forbindelse med statsbudsjettet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 56 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.56.25)

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
1825	21	Omlegging av energibruk og energiproduksjon Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, økes</i> med	5 000 000
	70 (ny)	Tilskudd til elektrisitetsparing i husholdninger, <i>kan overføres, bevilges</i> med	46 000 000

Votering i sak nr. 4

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 2, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at i det videre arbeidet med Vefsna-vassdraget gjennomføres konsekvensutredninger av effektene både ved vern av Vefsna og ved gjennomføring av en skånsom utbygging som «Muligheter Helgeland» skisserer.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 69 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.57.17)

Presidenten: Forslaget fra Fremskrittspartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomføre en folkeavstemning om vern eller utbygging av Vefsna i kommunene Vefsn, Grane, Hattfjelldal og Hemne etter at konsekvensutredningen er ferdigstilt.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:101 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Torbjørn Andersen, Kenneth Svendsen og Jan Arild Ellingsen om konsekvensutredning og folkeavstemning om vern av Vefsna – bifalles ikke.

Ivar Kristiansen (H) (fra salen): Til avstemningen: Høyres gruppe vil stemme mot både forslaget til innstilling og forslag nr. 2. Så jeg tror dette må være en misforståelse.

Presidenten: Da gjør vi det slik at Høyre kan få stemt slik de ønsker.

Det votes først over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.58.27)

Presidenten: Det votes så over innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 70 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.58.59)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt frem tre forslag. Det er

– forslag nr. 1, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre

– forslag nr. 2, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet

– forslag nr. 3, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre

Forslaget fra Fremskrittspartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at konsesjonsmyndighet for kraftverk opp til 3 MW installert kapasitet delegeres til den enkelte kommune.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.39)

Presidenten: Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå å sette klare tidsfrister for saksbehandlingstid og svar på søknader om utbygging av mikro-, mini-, og småkraftverk, samt foreslå sanksjoner dersom de gitte tidsfristene ikke overholdes.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 69 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.10)

Presidenten: Forslaget fra Høyre lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at konsesjonsmyndighet for alle kraftverk opp til 1 MW delegeres til den enkelte kommune.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet ønsker å støtte forslaget fra Høyre subsidiært.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:4 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Peter Skovholt Gitmark, Gunnar Gundersen, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og Ivar Kristiansen om å delegere konsesjonsmyndigheten for mikro- og minikraftverk til den enkelte kommune – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre ble innstillingen bifalt med 69 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.05)

S a k n r . 6
Referat

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.
Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens
§ 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 15.02.
